

A

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KUTATÓHÁLÓZATA AZ EZREDFORDULÓN

Budapest
1999

TARTALOMJEGYZÉK

A

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓHÁLÓZATA AZ EZREDFORDULÓN

1999

A kiadványban az intézetek által készített és beküldött szöveget

Benkó György
Herczeg György
állította össze.

Felelős szerkesztők:

Természettudományi Főosztály: Teplán István
Társadalomtudományi Főosztály: Pritz Pál
Támogatott Kutatóhelyek Irodája: Paál Huba

Felelős kiadó: Keviczky László

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó.....	5
Az MTA vezető tisztségviselői és legfőbb szervezeti egységei.....	6
<i>ÉLETTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK</i>	7
Állatorvostudományi Kutatóintézet	9
Balaton Limnológiai Kutatóintézet	11
Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet.....	13
Mezőgazdasági Kutatóintézet.....	16
Növényvédelmi kutatóintézet	19
Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet	21
Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet	23
Szegedi Biológiai Központ (SZBK).....	26
SZBK Biofizikai Intézet.....	27
SZBK Biokémiai Intézet.....	29
SZBK Enzimológiai Intézet.....	30
SZBK Genetikai Intézet.....	31
SZBK Növénybiológiai Intézet.....	32
<i>MATEMATIKAI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK ÉS KUTATÓLABORATÓRIUMOK</i>	35
Atommagkutató Intézet	37
Csillagászati Kutatóintézet	39
Földtudományi Kutatóközpont (FKK)	41
FKK Földrajztudományi Kutatóintézet	42
FKK Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet.....	45
FKK Geokémiai Kutatólaboratórium	47
Kémiai Kutatóközpont (KK)	48
KK Izotóp- és Felületkémiai Intézet	51
KK Kémiai Intézet.....	53
KK Anyag- és Környezetkémiai Kutatólaboratórium	58
KFKI Atomenergia Kutatóintézet	60
KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézet	63
Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet	65
Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézet.....	68
Matematikai Kutatóintézet	72
Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet	75
<i>TÁRSADALOM- ÉS HUMÁNTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK</i>	77
Filozófiai Intézet	79
Irodalomtudományi Intézet.....	81
Jogtudományi Intézet.....	86

Közgazdaságtudományi Kutatóközpont.....	88
Művészettörténeti Kutatóintézet.....	91
Néprajzi Kutatóintézet.....	93
Nyelvtudományi Intézet.....	98
Politikai Tudományok Intézet.....	100
Pszichológiai Intézet.....	102
Regionális Kutatások Központja.....	105
Régészeti Intézet.....	108
Szociológiai Kutatóintézet.....	110
Történettudományi Intézet.....	112
Világgazdasági Kutatóintézet.....	115
Zenetudományi Intézet.....	117
MELLÉKLETEK	121
Támogatott kutatócsoportok listája	123
A Magyar Tudományos Akadémiai kutatóintézeteinek főbb jellemzői	148

Előszó

Az utóbbi évek világszerte kialakult tendenciái az Akadémiát is folyamatos megújulásra készítetik. Magyarországon a rendszerváltozást követően a Magyar Tudományos Akadémiának is szembesülnie kellett a megváltozott körülményekkel. Ennek kapcsán merült fel a kutatómunka hatékonyságának növelése és az európai integrációval összefüggő intézményi harmonizáció kérdése, ami az akadémiai intézményrendszer - azon belül elsősorban az akadémiai kutatóhálózat - megreformálását, működésének konszolidációját vetette fel.

A Magyar Tudományos Akadémia kutatóhálózata lényegében két fő pilléren nyugszik. Az egyik a szervezeti keretei között működő kutatóintézeteket jelenti, a másik pedig az egyetemeken és a közgyűjteményekben tevékenykedő akadémiai kutatócsoportokat. E kutatóhálózat ma Magyarország legjelentősebb és egyben legeredményesebben működő hálózata. Az Akadémia átalakulásának folyamán 1996-ban először új szervezeti rendbe helyezte az intézeteken kívüli tanszéki kutatóhelyek támogatását, amikor azt pályázati rendszerhez kapcsolta. E kutatóhelyek autonómiájának érvényesítése érdekében alakult ki a Támogatott Kutatóhelyek Hálózata. 1998-ban újabb pályázati elbírálás alá került az összes tanszéki kutatócsoport, amelynek során további változások történtek.

A kutatóintézetek reformjának első szakasza 1996-ban kezdődött meg a konszolidáció alapelveinek kidolgozásával és folytatódott 1998 végéig. A konszolidáció nem csak egy egyszeri felülvizsgálat volt, hanem sokkal inkább egy folyamat, amely arra szolgált, hogy az akadémiai kutatóhálózat a nemzetközi kutatási irányoknak és hazai elvárásoknak leginkább megfelelő formában alakulhasson újjá. Ez az újjáalakulás egyrészt gazdasági intézkedéseket, a személyi és anyagi háttér struktúrájának megváltoztatását jelentette, de jelentette a tudományos koncepciók, a kutatási tematikák megújulását is. Megállapítható, hogy az 1996-1998. években végrehajtott változtatások - jelentős áldozatok árán - az előző évekhez viszonyítva kedvezőbb helyzetbe hozták a kutatóintézeteket.

Az Akadémia vezetői és illetékes bizottságai tisztában vannak azzal, hogy tartalmilag a konszolidációt tovább kell vinni. Ez következik abból, hogy még messze nem alakult ki konszenzus a tekintetben, hogy a diszciplináris vitáknak melyek is a tanulságai, mely pontokon kell az Akadémiának új tudományterületeket preferálni, illetve másokat az eddiginél szerényebb támogatásban részesíteni. A konszolidációs folyamat egészében azonban olyan kutatóhálózatot eredményezett, amelynél a működőképesség megőrzése, lehetőség szerinti javítása a cél. Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy az Akadémia életében a konszolidáció első 3 évének befejezése olyan mérföldkő, amely lezár egy korábbi korszakot és egyben megnyitja a XXI. századi fejlődés lehetőségét.

E kiadvány feladata a megújult akadémiai kutatóhálózatnak, az abban folyó tudományos tevékenységeknek a bemutatása. Szándékunk szerint e könyv hozzájárulhat a Magyar Tudományos Akadémia és kutatóhelyei tevékenységének alaposabb megismeréséhez, munkájának elismeréséhez.

Budapest, 1999. március

Keviczky László

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐI

Elnök:	Glatz Ferenc az MTA levelező tagja
Főtitkár:	Keviczky László az MTA rendes tagja
Alelnökök:	Vizi E. Szilveszter az MTA rendes tagja (élettudományok)
	Michelberger Pál az MTA rendes tagja (matematika és természettudományok)
	Harmathy Attila az MTA levelező tagja (társadalom- és humántudományok)
Főtitkárhelyettes:	Náray-Szabó Gábor az MTA rendes tagja

A Magyar Tudományos Akadémia legfőbb szervezeti egységei és vezetői:

Természettudományi Főosztály

Főoszt.véz.: Teplán István az MTA rendes tagja

Társadalomtudományi Főosztály

Főoszt.véz.: Pritz Pál kandidátus

Jogi és Igazgatási Főosztály

Főoszt.véz.: Sárly László

Pénzügyi Főosztály

Főoszt.véz.: Csomó István

Elnöki Titkárság

Főoszt.véz.: Pannonhalmi Kálmán kandidátus

Főtitkári Titkárság

Főoszt.véz.: Zilahy Péter Ph.D.

Nemzetközi Együttműködési Iroda

Igazgató: Pusztai János kandidátus

ÉLETTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK

MTA ÁLLATORVOSTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1143 Budapest, Hungária krt. 21.
Postai cím: 1581 Budapest, Pf. 18.
Telefon: 252-2455
Telefax: 252-1069
Igazgató: Nagy Béla, az MTA levelező tagja
E-mail: bnagy@novell.vmri.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet tudományos feladata a háziállatok és a halak baktériumos, vírusos és parazitás betegségeinek tanulmányozása, a védekezést szolgáló diagnosztikai és vakcinázási módszerek tökéletesítése, ezzel kapcsolatos molekulár-biológiai kutatások végzése. A kutatások zöme alapkutatás, melynek során egyre inkább előtérbe kerülnek a molekuláris genetikai módszerek. Az intézet feladatát képezi ezen kívül a tudományos eredmények alkalmazása, azok továbbadása (részvétel a graduális és posztgraduális szakemberek képzésében és továbbképzésében, konferenciák rendezésében, nemzetközi kapcsolatok fejlesztésében, valamint a tudományterület népszerűsítésében és az eredmények gyakorlati bevezetésében), a hatékonyabb járványvédelem, a magasabb fokú élelmiszer-biztonság és a jobb környezet érdekében.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Az intézet kutatási koncepciójának fő irányai a *járványvédelem* fokozódó igényeinek kielégítését szolgáló alap és alkalmazott kutatások; exportképesebb és gazdaságosabb állati termék előállítása és az *élelmiszerbiztonságot* támogató kutatások; a *környezetvédelmi* monitor rendszerbe épülő halparazitológiai kutatások.

Összefoglalóan az intézet kutatásainak zömét a kórokozók genetikai anyagának és egyéb építőanyagainak (fehérjéknek, glikoproteideknek) tanulmányozása teszi ki. A *vírusok* közül elsősorban a herpes- és adenovírus, a paramyxovírus és daganatkeltő vírusok, a *Mycoplasmatales* rend tagjai közül elsősorban a sertés, szarvasmarha és baromfi kórokozók mycoplasmái, a *baktériumok* közül pedig az *Escherichia*, *Salmonella*, *Pasteurella*, *Bordetella* nemzetség eddig közelebből nem ismert virulencia tulajdonságait és egyes új tagjait vizsgálják. Fontos terület a kórokozók antigén szerkezetének és virulenciájának, valamint a virulencia genetikai determinációjának vizsgálata, továbbá a molekuláris járványtani és filogenetikai összefüggések tanulmányozása, a pontosabb diagnózis és hatékonyabb prevenció érdekében. A *halkórtani* kutatások elsősorban a parazitózisokra (protozoonokra, nyálkaspórásokra és fonálférgekre) a gazda-parazita viszonyokra s ezzel kapcsolatos környezeti hatásokra irányulnak.

Virológiai kutatások

- Molekulárbiológiai kutatások Aujeszky víruson: a vírusgenom jellemzése és annak módosítása az immunogenitás javítása céljából.
- A Newcastle-betegség vírusa (NDV) molekuláris járványtanának vizsgálata.
- A fertőző bursitisz vírusa (IBDV) molekuláris járványtanának vizsgálata.

- Vizsgálatok a sertés adenovírusain, mint lehetséges vírus-vektorokon.
- Állati adenovírusok molekuláris biológiájának és törzsfeljödésének tanulmányozása.
- Szarvasmarha herpesz- és adenovírusok molekuláris kórfejlődésének vizsgálata a tenyésztett állatok betegségeit illetően.
- Baromfi daganatvírusok (köztük a Marek-betegség vírus) és madár retrovírusok molekuláris kórfejlődésének tanulmányozása.
- A baromfi immunosuppresszív jellegű vírusos betegségeinek vizsgálata.
- A Polimeráz Láncreakció (PCR) módszer alkalmazása különféle vírusok kimutatására.

Mycoplasma és bakteriológiai kutatások

- A baromfi, sertés és szarvasmarha Mycoplasma fertőzések biológiai sajátosságainak kutatása, diagnosztikai eljárások fejlesztése, gyógykezelési és védekezési eljárások kidolgozása.
- Immunológiai vizsgálatok Mycoplasma-proteineken.
- Bélbaktériumok (*E. coli*, *Salmonella*) virulenciájának, járványtanának és immunogenetikai jellemzőinek molekulárbiológiája.
- Háziállatok *Bordetella* és *Pasteurella* fertőzéseinek vizsgálata különös tekintettel a virulencia faktorokra.

Parazitológiai kutatások

- Parazitás halbetegségek (nyálkaspórák, coccidiumok, férgek) kórtanának és gyógykezelésének vizsgálata.
- A vízszennyezés és környezeti stressztényezők hatásának tanulmányozása a dunai halak parazitás fertőzöttségére.
- Felmérő vizsgálatok a Balaton és a Kis-Balaton halainak parazitás fertőzöttségét és betegségeit illetően.

MTA BALATONI LIMNOLÓGIAI KUTATÓINTÉZET

Cím: 8237 Tihany, Fürdőtelepi u. 3.
Postai cím: 8237 Tihany, Pf.35.
Telefon: 06/87/448- 244
Telefax: 06/87/448- 006
Igazgató: Herodek Sándor, a biológiai tud. doktora
E-mail: herodek @ tres.blki.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet 1927-ben nyílt meg, és 1951-től tartozik a Magyar Tudományos Akadémiához. Két tudományos osztálya van. A Hidrobiológiai Osztály feladata a Balaton ökológiai kutatása. Az intézet működésének köszönhetően vált a Balaton a világ egyik legjobban kutatott tavává, amelyiknek ökológiailag megalapozott vízvédelmi programja van. A Kísérletes Állattani Osztály feladata az idegi szabályozás sejtszintű alapjainak kutatása gerinctelen állatokban neuroanatómiai, biokémiai és elektrofiziológiai módszerek komplex alkalmazásával.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái:

A *Hidrobiológiai Osztály* célkitűzése annak tisztázása, milyen tényezők befolyásolják a tó algásodását, hogyan lehet ezt a folyamatot megfordítani, hogyan alakul a tó élővilágának gazdagsága, milyen kapcsolatok vannak annak egyes összetevői között, és hogyan őrizhető meg a biodiverzitás.

Kutatási témái:

- A tó foszfor forgalma
- A fitoplankton ammónia, nitrát és urea felvétele
- A vízben oldott huminanyagok jellegzetességei és ökológiai szerepük
- A fitoplankton évszakos és hosszútávú változásai
- A cianobakteriális pikoplankton elterjedése és fotoszintézise
- A fonalas kéalgák növekedését és toxicitását befolyásoló tényezők
- A tóba ömlő vízfolyások zoológiája
- A parti öv makrobentoszának összetétele és mennyisége
- A táplálkozási hálózat a parti övben
- A planktonikus és a növények ill. kővek élőbevonatában élő rákok termelése és légzése
- A halak populációdinamikája és korai fejlődése
- Biomanipuláció halakkal

A *Kísérletes Állattani Osztály* célkitűzése a szignál molekulák és receptoraik összehasonlító neurobiológiai vizsgálata egyes gerinctelen modellfajok központi és perifériás idegrendszerében, antropogén környezetszennyezők és kéalgák által termelt mérgek vízi állatokra gyakorolt élettani és membránszintű hatásainak megismerése, a Balaton és vízgyűjtője élővilágának toxikus anyagokkal való szennyezettségének felmérése.

Kutatási témái:

- Szignál molekulák kolokalizációja és kotranszmissziója
- Szignál molekulák neurokémiaja és receptorainak jellemzése
- Neuropeptidek membránszintű hatásmechanizmusa
- Neuronok szinaptogenezise és kémiai specificitásának embriogenezise
- Elsődleges és másodlagos hírvívok molekuláris neurobiológiája
- Algatoxinok hatásmechanizmusa gerinctelenek és halak transzmitter-rendszerein
- Környezetszennyező anyagok hatása vízi állatok idegi szabályozására
- A Balaton és vízgyűjtője élővilágának toxikus anyagokkal való szennyeztségének monitorozása

MTA KÍSÉRLETI ORVOSTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET

Cím: H-1083 Budapest, Szigony u. 43.
Postai cím: H-1450 Budapest, Pf. 67.
Telefon: 210-0819
Telefax: 210-0813
Igazgató: Vizi E. Szilveszter, az MTA rendes tagja
E-mail: esvizi@koki.hu

Az intézet feladatköre

A kísérletes morfológia, élettan, kórélettan, biokémia, farmakológia és gyógyszerkémia területén felmerülő, gyakorlati jelentőséggel bíró elméleti kérdések megoldása.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Neurofarmakológiai kutatások

- Szinaptikus és nem-szinaptikus kölcsönhatások az idegrendszerben.
- A neurotranszmitter-felszabadulás mechanizmusai fiziológiás és patológiás körülmények között.
- Receptor-mediált pre- és posztzinaptikus moduláció tanulmányozása.
- Extracelluláris nukleotidok és nukleozidok szerepe a jelátviteli folyamatokban.
- Neurokémiai változások ischémiai neurológiai kórképek és neuropsychiátriai megbetegedések experimentális modelljeiben.
- Az uptake rendszerek funkciója a neurotranszmisszió szabályozásában.
- Calcium permeábilis ioncsatornák és receptorok által közvetített Ca^{2+} szignál szerepe a neurotranszmitter felszabadulás pre- és posztzinaptikus szabályozásában Ca^{2+} imaging és neurokémiai technikák segítségével.
- A szimpatikus idegrendszer közvetítő szerepe a neuroimmuno-modulációban.
- Az idegrendszer és az immunrendszer kölcsönhatásának vizsgálata *in vivo* és *in vitro* modellrendszeren.
- A noradrenerg neurotranszmisszió és a citokintermelés közötti kétirányú kapcsolat vizsgálata.
- Neurotranszmitterek befolyása a myelomonocytaer sejt differenciációra.

Endokrin élettani kutatások

- Neonatális endokrinológiai kutatások.
- Hormonelválasztás krónikus stresszben.
- A magatartás hormonális szabályozásának vizsgálata.
- Központi idegrendszeri receptorok neuroendokrin szerepének vizsgálata.
- Tartós agyi neurohormonális változások létrehozása intracerebrális mirigyszövet beültetéssel.

Molekuláris neuroendokrinológiai kutatások

- A stresszt közvetítő idegi pályák morfológiai és funkcionális feltérképezése, a hipotalamo-hipofízis-mellékvesekéreg rendszer szabályozásában résztvevő idegi és hormonális hatások jellemzése.
- A hipotalamikus neuropeptid génexpresszió szabályozásának vizsgálata.
- A stressz, valamint a stresszben felszabaduló hormonok neurotoxikus hatásainak vizsgálata állatkísérletes modelleken.

Gasztrointesztinális kutatások

- Endogén bioaktív szabályozó anyagok élettani szerepének vizsgálata a nyálmirigyek, a gyomor és a hasnyálmirigy szekréciójának, valamint a gyomor és bél motilitásának szabályozásában.
- Az emberi pancreas karcinóma kialakulása során bekövetkező génexpressziós változások molekuláris biológiai hátterének tanulmányozása.

Mellékvesekéreg kutatások

- A beidegzés szerepének vizsgálata a mellékvesekéreg hormonok elválasztásának szabályozásában.
- Az ouabain (természetes Na-K-ATPáz gátló szteroid hormon) élettani és kórelétti szerepe.

Funkcionális neuroanatómiai kutatások

- Az epilepsziás és ischémias sejtkárosodás pathomechanizmusának vizsgálata kísérleti állatmodelleken és human műtéti, illetve postmortem anyagon.
- A tanulási és memória folyamatokban kulcsszerepet játszó hippocampalis neuronhálózatok kapcsolatrendszerének, neurokémiai jellemzőinek és elektrofiziológiai tulajdonságainak vizsgálata, illetve az érzelmi, motivációs és általános fiziológiai állapotról jelzéseket közvetítő kéregalatti központok efferens kapcsolatainak és hatásmechanizmusának azonosítása az agykéregben.
- A neurotransmitter receptorok működését szabályozó foszfatázok, kinázok és horgonyzó fehérjék, valamint K^+ és Cl^- transzporterek fény- és elektronmikroszkópos lokalizációjának és funkciójának vizsgálata.

Molekuláris neurobiológiai kutatások

- A GABA-szintetizáló enzim, a glutaminsav dekarboxiláz (GAD65, GAD67) idegrendszer és fejlődés-specifikus, valamint neuronális aktivitás függő szabályozásának tanulmányozása a génműködés szintjén.
- A rövidített embrionális GAD formák szerepének vizsgálata az idegrendszer fejlődésében és a felnőtt idegrendszer plasztikus folyamataiban.
- Genetikailag módosított egérmodellek előállítása az idegi működés tanulmányozására, és idegrendszeri betegségek gyógyítására kifejlesztendő gyógyszerek tesztelésére.

Neuroendokrinológiai kutatások

- A hypothalamo-hypophysealis rendszer hormonális és idegi szabályozása.
- Hypophyseotroph neuronok kémiai természete, plaszticitása és synaptológiája.
- Gén expresszió szteroid hormonok általi szabályozása a köztiagyban.
- A humán agy neuroendokrin centrumai.
- Neuropathológia.

Endokrin sejtbiológiai kutatások

- Hormonok együttes expressziója és a hormonkibocsátás elkülönült szabályozása emberi és patkány adenohipofízis-sejtekben.
- Ekto-ATPázok enzimektokémiai vizsgálata endokrin és idegi sejtekben; szerepük a sejt-adhézióban és az ingerületátvitelben.

Idegi sejtbiológiai kutatások

- A neurogenesis korai lépéseinek *in vitro* vizsgálata immortalizált idegi progenitor sejteken.
- Az idegsejt-képzés lehetőségeinek *in vivo* vizsgálata idegi progenitor sejtek egéragyba történő implantációjával.
- Az idegszövet sértésre adott válaszreakcióinak vizsgálatai *in vivo* és *in vitro* modellrendszereken.

MTA MEZŐGAZDASÁGI KUTATÓINTÉZET

Cím: 2462 Martonvásár, Brunszvik u.2.
Postai cím: 2462 Martonvásár, Pf. 19.
Telefon: 06/22/460-016
Telefax: 06/22/460-213
Igazgató: Bedő Zoltán, a mezőgazd. tud. doktora
E-mail: bedoz@fsnew.mgki.hu

Az intézet feladatköre

A kutatási tevékenység fő célja a világ legnagyobb területén termesztett gabonafélék vizsgálata. A sokoldalú kutatások kiterjednek a klasszikus és molekuláris genetikára, a növényi biotechnológiára, növényélettani folyamatok tanulmányozására, sejtbiológiai kísérletekre. Az alapozó kutatások elsősorban a nemesítési háttértudományok fejlődését szolgálják. Ezek mellett fontos kutatási területek a nemesítés-módszertani, növénykórtani, rezisztencianemesítési, növénytermesztési vizsgálatok. A nemesítő kutatók fő feladata a gyakorlati igényeket is kielégítő fajtaelőállító nemesítés, a gabona génbanki kutatások, a globális klímaváltozás kultúrnövényekre gyakorolt hatásainak tanulmányozása, a fenntartható növénytermesztési rendszerek vizsgálata és új módszerek alkalmazása az abiotikus és biotikus stresszekkel szemben ellenálló növények nemesítésére.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Genetikai kutatások

- A gabonanövények abiotikus stresszrezisztenciájának biokémiai, klasszikus és molekuláris genetikai elemzése.
- A fagyállóság kutatás keretében a búza 5A, 5B, 5D és 7A kromoszómáján található fagyállósági gének térképezése RFLP és RAPD technikával.
- Hő- és szárazságtűrés *in vitro* és *in vivo* fiziológiai és genetikai kutatása.
- Fajjidegen kromoszómák, kromoszóma szegmentumok átvitele a termesztett búzába és azok molekuláris citogenetikai analízise.

Növényi sejtbiológiai és élettani kutatások

- A különböző gabonafélék hatékony géntranszformációját megalapozó *in vitro* rendszerek létrehozása, illetve tökéletesítése.
- A növényi ivaros folyamatok biotechnológiája, (ivarsejtek mikromanipulációja, *in vitro* fúziója a megtermékenyítés molekuláris megközelítése).
- Krioprezervációs módszerek kidolgozása a reprodukív sejtek, embriók megőrzésére génbanki célokra.
- Fémiontűrés, herbicidrezisztencia kialakítása biotechnológiai módszerekkel.
- A spontán és a kolchicin indukált kromoszóma-megkettőződés hatásmechanizmusának vizsgálata különböző gabonafélék mikrospóra embriogenezise során.

- Alacsony hőmérséklet rövid és hosszú idejű hatásának analízise búza genotípusokban és a kukorica korai fejlődési stádiumában.
- Klorofil fluoreszcencia indukciós és termolumineszcencia módszerek alkalmazása a kukorica hidegtűrési folyamatainak megismerésére.
- Fagyállósági teszt kidolgozása biokémiai és biofizikai módszerek segítségével.
- Poliamin bioszintézis utak jelentőségének, intenzitásának és helyettesíthetőségének vizsgálata abiotikus stressz körülmények között gabonafélékben.
- Szalicilsav és származékai hatásának analízise abiotikus stresszfolyamatokra kukoricában és búzában.

Kukoricanemesítési kutatások

- A nemesítés módszertanát fejlesztő kutatások folytatása, elsősorban a törzselőállítás és értékelés módjai, morfológiai, biokémiai jellegek és a rezisztencia genetikai determinációjának vizsgálata.
- A nemesítés genetikai bázisának szélesítése új alapanyagok felkutatásával, különböző, genetikailag divergens alapanyagok előállításával.
- A kukorica kórokozóival és kártevőivel szembeni rezisztencia öröklődésének vizsgálata, rezisztens alapanyagok előállítása, rezisztens források feltárása, előállítása.
- A biotikus stresszfaktorokkal szembeni tolerancia öröklődésének tanulmányozása és toleráns alapanyagok előállítása.
- A vízleadás ütemének, a fiziológiai érés folyamatának és ezek genetikai determinációjának vizsgálata.
- A szárkorhadás kialakulása, kórtani, fiziológiai és morfológiai alapjainak tanulmányozása.
- Extra korai (FAO 100-170) beltenyészett törzsek és hibridek előállítása az 55. szélességi körnél északabbi területek számára.
- Kukorica beltenyészett törzsek UPOV szerinti genetikai homogenitásának és stabilitásának vizsgálata morfológiai és biokémiai jellegek felhasználásával, növényi és DNS szinten.
- A nemesítés genetikai bázisának megőrzése a génbankban.

Kukoricatermesztési kutatások

- Környezetkímélő növénytermesztési rendszer megalapozása.
- Az új martonvásári nemesítésű kukoricahibridek agronómiai reakcióinak tanulmányozása.
- A termésképzés termesztésfiziológiai tényezőjének feltárása, valamint e tényezők és a termés közötti kapcsolatrendszer kvantifikálása.
- Az integrált gyomszabályozás kutatása.
- Szimulációs modellek (CERES Maize, DSSAT)

Kalászos gabonanemesítési kutatások

- A nemesítési program genetikai hátterének további bővítése.
- Új hibrid kombinációk létrehozása hagyományos módszerrel és CHA felhasználásával.
- A szelekciós módszerek továbbfejlesztése.
- A kiválogatott törzsek tesztelési rendszerének fejlesztése szántóföldi kísérletekben.
- A nemesítési alapanyagok és a fejlett törzsek betegség ellenállóságának folyamatos tesztelése.
- Rezisztencia gének kimutatása a tenyészanyagban molekuláris markerekhez.
- A keresztezési partnerek és a fejlett búzatörzsek fagyállóságának tesztelése fitotronban.
- Új minőségvizsgálati módszerek kidolgozása a kenyér minőségének előrejelzésére.
- Versenyképes, a piaci igényeket kielégítő fajtajelöltek kiválasztása.

- A búza minőségre történő szelekció molekuláris szintű kibővítése a „marker assisted selection” felhasználásával PCR technika alkalmazásával.
- Idegen fajú addíciók azonosítása és felhasználása a nemesítésben.
- Speciális kombinációkból mikospóra eredetű dihaploid növények folyamatos előállítás a nemesítési idő lerövidítése céljából.
- Az árpa fagyállóságának és nappalhossz érzékenységének vizsgálata RFLP markerekkel.
- Búzafajták rokonsági fokának meghatározása pedigre analízissel és molekuláris rendszerekkel.

Kalászos gabona rezisztencia nemesítési kutatások

- A termésbiztonságot jelentősen befolyásoló biotikus stressz tényezők kalászosokra gyakorolt hatásának tanulmányozása.
- Gazdanövény – kórokozó kapcsolatának nyomonkövetése, a kórokozó rassz- és virulencia analízise, valamint a gazdanövény rezisztencia génjeinek hatékonysága alapján.
- Abiotikus stressz tényezők kalászosokra gyakorolt hatásának tanulmányozása.
- Biotikus és abiotikus stresszek együttes hatásának tanulmányozása. Az ökológiai tényezők alakulása és a kórokozók fellépésének intenzitása közötti kapcsolat értékelése.
- Genetikai markereken alapuló módszerek (RFLP, RAPD, stb.) felhasználása a stressz-rezisztencia genetikai vizsgálatában.
- Környezet- és költségkímélő növényvédelmi, valamint termesztési eljárások biológiai alapjával szolgáló rezisztens fajták (*T. aestivum*) előállítása.
- Komplex rezisztencia-források (génpiramisok) létrehozása.
- Martonvásáron nemesített búzafajták rezisztencia génjeinek feltárása.
- Száraztésztagyártás alapanyagát biztosító jó minőségű télálló durum búzafajták hazai nemesítése.
- Magas β -glukánt tartalmazó humán élelmiszerben is felhasználható zabfajták felkutatása, honosítása, illetve előállítása.

MTA NÖVÉNYVÉDELMI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1022 Budapest, Herman Ottó u. 15.
Postai cím: 1525 Budapest, Pf. 102.
Telefon: 355-8722, 356-4691
Telefax: 356-3698
Igazgató: Kőmíves Tamás, a mezőgazdasági tudomány doktora
E-mail: tkom@nki.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet a hazai növényvédelmi kutatások központja és mint ilyen, elkötelezett a növénykórtani, rovarügyi, peszticid-kémiai és herbológiai alapkutatásokban épp úgy, mint a növények betegségekkel szembeni ellenállóképességének vizsgálatában. Az alapkutatások mellett az intézet minden minősített kutatója részt vesz az egyetemi, illetve a posztgraduális képzésben és az alkalmazott kutatásokban.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

A növényvédelmi kutatások célja a kórokozók, állati kártevők és gyomok okozta termésveszteség csökkentése, a betegségek elleni modern, környezetkímélő módszerek kidolgozása. Az alapkutatások végső célja, hogy feltárják a betegségek és kártevők elleni védekezés biológiai alapjait. Ennek megfelelően kutatásokat végeznek a növényi betegségeket okozó szervezetek, valamint a kártevők és a gyomok biológiájának és életműködésének megismerésére, a betegség és a betegségellenállóság mechanizmusának feltárására épp úgy, mint a kórokozók növényvédő szer ellenállóságának kialakulására. A kutatások kiterjednek a termesztett növények génselektációjának megváltoztatására, rezisztens fajták előállítására, amelyek termesztésével a mezőgazdaság peszticid terhelése csökkenhet, új, szelektívbb környezetbarát növényvédő szerek előállítására, valamint arra, hogy a fenntartható mezőgazdasági fejlődés számára környezetkímélő alternatív védekezési módszereket dolgozzanak ki.

Növénykórtani kutatások

- A Phytophthora nemzetség fajok közötti kölcsönhatásainak molekuláris vonatkozásai.
- A Fusarium nemzetség molekuláris alapú rendszerezése, fuzárium toxinok.
- Növénykórokozó gombák és a biológiai védekezésre alkalmas antagonisták mikroszervezetek kapcsolata.

A növényi betegségek molekuláris és élettani alapjai

- Baktériumos betegségek gazda-parazita kapcsolatai.
- Baktériumokkal kiváltott korai indukált rezisztencia.
- Termesztett növényeink vírusbetegségei. A vírusfertőzött növény élettani változásai.
- Búza rozsa ellenállóképesség genetikai alapjai.
- Szabadgyökök hatása a nekrotikus folyamatok kialakítására, antioxidánsok szerepe a rezisztenciában.
- Növények biokémiai immunizálása.

- A formaldehid ciklus biotranszformációs lépései, különös tekintettel a stressz szindróma kialakulására.

Biotechnológia

- Fitoplazmák DNS technikán alapuló kimutatása és azonosítása.
- Növényi kórokozók leküzdésére alkalmas mikroorganizmusok előállítás.
- Géntranszformálás alkalmazása a növények betegséggellenállóságának kialakítására.

Rovartan és rovarélettan

- Receptor szinten rovarhormonszerű hatást kifejtő növényi eredetű anyagok kutatása.
- A rovarfejlődést szabályozó, illetve más fiziológiai folyamatokat irányító hormonok szerepének tisztázása.
- Új, távhatású rovarferomonok kémiai szerkezetének azonosítása feromoncsapdák kifejlesztése céljából.

Állatökológiai és ökotoxikológia

- Agroökoszisztémák működésének, táplálékhálózatainak kutatása.
- Hosszútávú monitorozó rendszerek adatfeldolgozása.
- Biológiai védekezési technikák kidolgozása.
- Taxonómiai és faunisztikai adatbázisok létrehozása.
- Viselkedés- és autoökológiai kutatások.
- Növényvédő szerek mellékhatásainak tesztelése hasznos élő szervezeteken.

Növényvédelmi kémia

- Új, szelektív rovarellenes szerek kifejlesztése.
- Szelektív gombaölő szerek tervezése és előállítása.
- Alacsony dózisban alkalmazható gyomirtó szerek és gyomirtó szer antidótumok tervezése és szintézise.
- Természetes eredetű vegyületek, mint potenciális kártevőirtó és növényi betegség elleni hatóanyagok.
- Környezetvédelmi célokra alkalmazható immundetekciós módszerek.

MTA TALAJTANI ÉS AGROKÉMIAI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1022. Budapest, Herman Ottó út 15.
Postai cím: 1525 Budapest, Pf. 35.
Telefon: 356-4644, 356-4682
Telefax: 212-1891, 356-4682
Igazgató: Németh Tamás, a mezőgazd. tud. doktora
E-mail: h2545nem@ella.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet a talajtan-agrokémia-talajbiológia szakterület központi kutatási intézménye, elismert hazai és nemzetközi tudományos központja. Az intézet elsősorban a szakterület korszerű magas színvonalú, a hazai elvárásokat kielégítő és a nemzetközi fejlődés trendjeinek is megfelelő alap kutatásokért felelős, de jelentős – számos esetben meghatározó – szerepet játszik a tudományterület alkalmazott kutatásaiban, fejlesztési tevékenységében, különböző szintű oktatásában, szakmai és tudományos továbbképzésében, s egyre jelentősebb és sokoldalúbb feladatokat vállal és kap a szakterület nemzetközi tevékenységében. Az intézetet 1949-ben alapították.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

A talajok Magyarország természeti erőforrásainak meghatározó részét képezik. Ennek következtében ésszerű használatuk, sokoldalú funkciójuk megőrzése és fenntartása különös jelentőséggel bír mind nemzetgazdasági, mind környezetvédelmi szempontból.

A talajfunkciók (feltételelesen megújuló természeti erőforrás; a biomassza produkció közege; a bioszféra elsődleges tápanyagforrása; a hő, víz, tápanyagok és szennyező anyagok tározója; természetes szűrő; nagy kapacitású puffer) hatékonyságát a talajfolyamatok következtében kialakuló talajtulajdonságok integrált érvényesülése határozza meg. A fenntartható és racionális talajhasználat fő feladata a talajfolyamatok (az anyag- és energiaforgalom, az abiotikus és biotikus transzport, transzformáció és kölcsönhatások) szabályozása.

Az intézet fő feladatai:

- Talajkészleteink állapotának mennyiségi és minőségi jellemzése
- A talaj anyag- és energiaforgalmi folyamatainak leírása
- A racionális növénytaplálás kidolgozása
- A talajszennyezés és kedvezőtlen környezeti hatásainak megelőzése, illetve csökkentése
- A mikroorganizmusok szerepének vizsgálata a talajfolyamatokban
- Talajtani információk szaktanácsadási és modellezési célú interpretációjának módszertani megalapozása
- A talaj térbeni variabilitásának és a növényállomány heterogenitásának összefüggés-elemzése

Talajtani kutatások

Talajkészleteink állapotának mennyiségi és minőségi jellemzése

- A talajdegradációs folyamatok (erózió, szerkezetromlás, tömörödés, savanyodás, szikesedés, talajszennyezés) tanulmányozása, a következmények feltárása, a folyamatokkal szembeni érzékenység és ellenállóképesség jellemzése.
- A talajban lejátszódó kémiai és mikrobiológiai folyamatok együttes vizsgálata a környezeti kockázatok értékelése, valamint a biológiai gazdálkodás talajtani jellemzése céljából.

- A különböző talajfunkciók meghatározása és multidiszciplináris értékelésük a fenntartható biomassza produkció, illetve környezetvédelem szempontjai szerint.
- Talajtani információk és adatbázisok szaktanácsadási és modellezési célú interpretációjának módszertani megalapozása térinformatikai eszközök felhasználásával.
- A talaj térbeli variabilitásának és a növényállomány heterogenitásának "ok-nyomozó" összefüggés elemzése geostatistikai módszerek felhasználásával. A talajra vonatkozó információk tér- és időbeni kiterjesztésének vizsgálata.

A talaj anyag- és energiaforgalmi folyamatainak leírása

- A talaj víz- és hőforgalmi folyamatainak dinamikus leírása, területi kiterjesztése és előrejelzése.
- A fázis kölcsönhatások szerepének megállapítása a talajban lejátszódó anyagtranszport folyamatokban.
- A (degradált) talajállapot víz- és anyagtranszportjának jellemzése.

Agrokémiai kutatások

A korszerű növénytáplálás alapjainak kidolgozása

- Tápelem forgalom a talajban; a tápanyagok talajbani átalakulásának, térbeli eloszlásának és időbeni dinamikájuknak nyomonkövetése; a gyökér mikrokörnyezetének vizsgálata; a talaj "tápanyagszolgáltató képessége" korszerű jellemzése és befolyásolhatósága.
- A növényi tápelemfelvétel mechanizmusának tisztázása, szabályozási lehetőségeinek megállapítása, a környezeti feltételek befolyásoló szerepének tisztázása.
- Főbb termesztett növényeink tápelem felvételének és "trágyareakciójának" megállapítása és a tápanyagellátást biztosító korszerű, környezetkímélő tápanyagutánpótlási szaktanácsadási rendszer alapjainak kidolgozása, folyamatos továbbfejlesztése.
- A talaj tápanyagtartalmának vizsgálata a talaj termékenységében szerepet játszó tényezők vizsgálata, a növénytermesztés technológiai elemeinek hatása a tápanyagtartalom változására, a talajok tápelemkészletének alakulására és a környezet elemeire (felszíni és felszín alatti vízkészletek, atmoszféra), valamint a táplálékláncre.
- Természeti okok vagy emberi beavatkozások hatására bekövetkező növényi stresszhelyzetek gyors, megbízható és térségi regisztrálása a hatékony beavatkozás megteremtése érdekében.
- Az alternatív mezőgazdaság agrokémiai problémáinak tanulmányozása.

A talajszennyező(őd)és megelőzésére és káros hatásainak kivédésére kialakítandó stratégia tudományos megalapozása

- Magyarországi talajok szennyezettségére vonatkozó állapot-felvétel.
- Szennyezőanyagok, elsősorban nehézfémek biogeokémiai körforgalmának vizsgálata és befolyásolási lehetőségeinek elemzése.
- Európa-konform határérték-rendszer kidolgozása a talajok ártalommentes, illetve káros vagy toxikus szennyezettségi szintjének értékelésére.

Talajbiológiai kutatások

A mikroorganizmusok talajfolyamatokban játszott szerepének tisztázása

- Kölcsönhatás vizsgálatok a mikroorganizmusok, a talaj és a magasabb rendű növények között természetes és agrárökoszisztémában.
- Módszertani alapkutatások a talajok biológiai állapotának jellemzésére.
- A talaj felvehető N- és P-tartalmának hatékony érvényesülését szolgáló biológiai szabályozás lehetőségeinek feltárása.

MTA ÖKOLÓGIAI ÉS BOTANIKAI KUTATÓINTÉZET

Cím: 2163 Vácrátót, Alkotmány u. 2-4.
Postai cím: 2163 Vácrátót, Alkotmány u. 2-4.
Telefon: 06/28/360-122, 06/28/360-147
Telefax: 06/28/360-110
Igazgató: Borhidi Attila, az MTA levelező tagja
E-mail: borhidi@botanika.botanika.hu

Az intézet feladatköre

Az ökológia, botanika és hidrobiológia egyes területein az alap- és alkalmazott kutatások nemzetközi szintű művelése. Hazánk élővilágával kapcsolatos és a fenti tudományterületekre eső, a nemzeti tudomány részét képező ismeretanyag feltárása, gondozása, fejlesztése és itthon, valamint külföldön közkinccsé tétele. A gróf Vigyázó Sándor által az MTA-ra hagyományozott kastélypark területén létrehozott Botanikuskert - mint nemzeti vagyon - gyűjteményeinek fenntartása és fejlesztése.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Terresztris növénytársulások organizációjának és dinamikájának kutatása és modellezése

A kutatások az egyedfeletti biológiai szerveződés különböző szintjeire vonatkoznak. Bár a kérdések egy nagy csoportja a populáció és a társulás határterületén lejátszódó folyamatok értelmezésére terjed ki, előtérbe kerül a vegetáció - mint társulásmozaik - struktúrája és a benne lejátszódó folyamatok is. A témák kiterjednek terepi vizsgálat sorozatok végzésére és modellezésre.

- Koegzisztenciális szerkezetek és folyamatok vizsgálata sejtautomatákkal.
- Homokpusztagyeppek szerveződése és differenciálódása mechanizmusának vizsgálata és értelmezése szimulációs modellekkel.
- Növényi adaptív stratégiák szerepe az invázióban.
- Vegetációmintázati és -dinamikai jelenségek kutatása tájökológiai és tájtörténeti megközelítésben.
- Modell jellegű hosszútávú ökológiai kutatások a Kiskunság erdőssztyep biómájában.
- Regionális léptékű aktuális élőhelyterképezés a Duna-Tisza közén.
- Tájökológiai és biogeográfiai kényszerek a vegetációban.
- Botanikai és ökológiai adatbázisok továbbfejlesztése.
- Az országos erdőrezervátum kutatási program módszertani alapozása és koordinálása.
- A vegetációkutatás módszereinek továbbfejlesztése a térinformatika eszközeivel.
- A vegetáció-mintázat modellezése domborzat, talajtulajdonságok és besugárzás alapján GIS technológia segítségével.

Áramló és állóvizek hidrobiológiai kutatása

A Duna és árterülete hidrobiológiai alapjelenségeinek feltárása, különös tekintettel a hidrológiai és biológiai folyamatok összefüggéseire, a természetes változások és mesterséges beavatkozások várható hatásainak felmérésére és értékelésére a biodiverzitás, vízminőség szabályozás, természet- és

tájvédelem szempontjából. Mozaikosság és biodiverzitás a Fertő magyar tórészén (75 km²). A nádas degradációs jelenségeinek oknyomozó vizsgálata. Hidrobiológiai alapfeltárás a Hanságban.

- A Duna különböző szakaszai hidrobiológiai állapotának, biodiverzitásának, hosszú távú változásainak vizsgálata.
- A makroinvertebráták nagy folyóban történő monitorozásra való használhatóságának elvi és módszertani kérdései.
- A Duna-Dráva Nemzeti Park gemenci területének hidrobiológiai alapfeltárása.
- A Pilis Bioszféra Rezervátum patakjainak hidrobiológiai kutatása.
- Gemenci tájvédelmi körzet felszíni vizeinek általános hidrobiológiai feltárása.
- Mozaikosság és biodiverzitás vizsgálata a Fertőn.
- Nád tápanyagforgalmának vizsgálata a Fertőn.
- A nádas degradációs folyamatainak vizsgálata.
- Fokozottan védett hansági tavak hidrobiológiai alapfeltárása.

A természetvédelmi rehabilitáció konzervációbiológiai megalapozása

A hazai flóra és vegetáció, különösen a veszélyeztetett teresztrisz társulások, valamint az ezeket alkotó növénypopulációk állapotának felmérése, ellenőrzése és adatbázisokban való rögzítése. A populációk ökológiai variabilitásának, az alkotó virágos növényfajok vitalitásának, kompetitív és reprodukzív képességének, szaporodási és szaporítási feltételeinek megállapítása.

- Védett, ritka fajok mesterséges szaporításmódjának, fenntartási és megőrzési stratégiájának kidolgozása
- Konzervációbiológiai vizsgálatok hazai virágos növények veszélyeztetett populációin.
- Kísérletek degradált vegetációfoltok rehabilitációjára homokterületeken.
- Tájléptékű növényökológiai információk felhasználása természetvédelmi prioritások és kezelések meghatározásában.
- A szigetek vízterek rehabilitálása, különös tekintettel a halállományra.

Különböző léptékű biodiverzitás miniatúrák kutatása

- Hazai és trópusi kriptogám növények anatómiai, kémiai, taxonómiai sajátosságainak és elterjedési mintázatainak vizsgálata.
- Taxonómiai vizsgálatok a Verbenaceae családban.
- A Magyar Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Program szakmai megalapozása és továbbfejlesztése.

Új növényi erőforrások feltárása, hasznosítása

- Hazánkban honos vagy meghonosítható növények kemotaxonómiai és hatóanyag-produkció vizsgálata.
- A zöldfelület-gazdálkodásban hasznosítható új fa- és cserjefajok honosítása, fenntartása.

A Botanikus kert gyűjteményeinek fenntartása, fejlesztése mint speciális tudományos szaktevékenység

A Vigyázó Sándor gróf által az MTA-ra hagyományozott egykori főúri kastélypark területén létrehozott, az ország első és legnagyobb botanikus kert gyűjteményének, mint egyedülálló nemzeti értéknek fenntartása, fejlesztése és korszerű bemutatása.

A központ 4 akadémiai ökológiai intézmény tematikus kutatási szövetkezése egy Kelet-Középeurópai Ökológiai Kutatóközpont létrehozása érdekében. A négy intézmény: MTA Ökológiai és Botanikai Kutató Intézet, MTA Magyar Dunakutató Állomás, MTA Balatoni Limnológiai Kutató Intézet, Tihany, MTA Növényvédelmi Kutató Intézet Állattani Osztálya. Ehhez a központhoz csatlakoznak pályázatok és kutatási együttműködések formájában az ökológiai kutatásokkal foglalkozó különböző akadémiai kutatócsoportok, egyetemi, közgyűjteményi intézmények, az országos természet- és környezetvédelmi hálózat kutatói egy tematikus kutatási hálózatot alkotva. A központ feladata elsősorban a hosszútávú ökológiai kutatási programok menedzselése, közös pályázatok készítése ill. a megszerzett támogatások pályázatok útján való elosztása, kutatási együttműködések szervezése és koordinálása.

MTA SZEGEDI BIOLÓGIAI KÖZPONT (SZBK)

Cím: 6726 Szeged, Temesvári krt. 62.
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 521.
Telefon: 06/62/432-232
Telefax: 06/62/435-576, 433-188
Főigazgató: Dudits Dénes, az MTA rendes tagja
E-mail: dudits@everx.szbk.u-szeged.hu

Az intézet feladatköre

Alap kutatások végzése a molekuláris és sejtbiológia területén. Tudományos eredmények publikálása. Az elért tudományos eredmények gyakorlati alkalmazásának kezdeményezése, különös tekintettel a mezőgazdaságban, a gyógyszeriparban és az élelmiszergyártás területén.

Részvétel a posztgraduális képzésben, a felsőoktatásban, valamint a Nemzetközi Továbbképző Tanfolyam működtetése. Kooperációk a Magyar Tudományos Akadémia intézeteivel, valamint egyetemekkel, más magyar és külföldi kutatóintézetekkel. Fiatal kutatók módszertani képzése.

MTA SZBK BIOFIZIKAI INTÉZET

Cím: 6726 Szeged, Temesvári krt. 62.
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 521.
Telefon: 06/62/433-465
Telefax: 06/62/433-133
Igazgató: Ormos Pál, az MTA levelező tagja
E-mail: pali@everx.szbk.u-szeged.hu

Az intézet feladatköre

Alaputatások végzése a biológiai rendszerek működésének fizikai alapokon való feltárására. A kutatások elsősorban a biológiai energiaátalakítás alapvető lépéseinek, a biológiai molekulák és membránok dinamikai tulajdonságainak, valamint a neurobiológia kérdésének sejt- és molekula szintű tanulmányozására irányulnak.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Membrán bioenergetikai kutatások

- A fehérjék működésének legalapvetőbb fizikai jellemzése a mioglobín fehérjén. A fehérjedinamika, a szerkezet-funkció kapcsolat részleteinek vizsgálata.
- Nagy időfelbontású (10 ns) infravörös spektroszkópia meghonosítása.
- A fényenergia átalakításának mechanizmusa retinál fehérjéken. A fehérjék mozgásának, a töltéstranszport lépéseinek energetikai viszonyai.
- Clamydomonas algák látószervének és fotoszintetikus apparátusának spektroszkópiai és fotoelektromos tanulmányozása.
- A Na-K ATPáz iontranszportjának fotoelektromos és infravörös spektroszkópiai vizsgálata.
- A biológiai aszimmetria eredetének felderítése.
- Egy-molekula manipuláció megvalósítása fénycsippel; a DNS molekula dinamikai vizsgálata.
- A bakteriorodopszin molekula gyakorlati alkalmazása: bioelektronikai és nemlineáris optikai készülékek fejlesztése.

Mikrobiális gázanyagcsere kutatások

- A *T. roseopersicina* fotoszintetizáló baktérium két hidrogenázának molekuláris jellemzéséhez szükséges hiányzó adatok meghatározása.
- Génbeviteli rendszer kidolgozása a *T. roseopersicina*-ra; helyspecifikus mutagenézis vizsgálatok.
- A *T. roseopersicina* Ni anyagcseréjében, a Ni szállításban, tárolásban és a Ni atomnak fehérjébe való beépítésében szerepet játszó fehérjék tanulmányozása molekuláris biológiai és biofizikai módszerekkel.
- Génbeviteli módszer kifejlesztése a hipertermofilok molekuláris biológiájának tanulmányozásához.
- A hőstabil metanotróf izolátum és a benne talált metán monooxigenáz (MMO) enzim(ek) biokémiai, molekuláris biológiai és biofizikai jellemzése.
- PIXE-PAGE *in situ* fémmeghatározás eljárás továbbfejlesztése Ca atomok kimutatására.

- A vizek denitrifikálására laboratóriumi szinten kipróbált mikrobiológiai eljárás továbbfejlesztése, a biológiai denitrifikáló rendszer optimalizálása ipari léptékű felhasználásra.
- A biogáz intenzifikáló eljárás bevezetése a gyakorlati alkalmazás számára.

Membránfehérje kutatások

- Kísérleti adatok gyűjtése membránfehérjék molekuladinamikájának fluiditásregulációjáról és ezek enzimaktivitás adatokkal történő párhuzamba állítása.
- A gyógyszer-fehérje konjugátumok kölcsönhatása a plazma membránnal.
- A plazma membrán redox hatásmechanizmusának tisztázása.
- Vibrációs spektroszkópiai vizsgálatok különböző fotoszintézishez kapcsolódó rendszerekben.
- A nehézzvízben nevelt cianobaktériumok szerkezeti, fehérje-, lipidösszetételbeli változásainak részletei.
- A membránösszetevők molekuláris biológiai módszerekkel történt megváltoztatása hatásának vizsgálata a tilakoid membránok szerkezetére.

Molekuláris neurobiológiai kutatások

- Szinapszisképzés és a szinaptikus kapcsolatok változása felnőtt központi idegrendszerben.
- A nemi hormonok által kiváltott plasztikus idegrendszeri változások sejtszintű alapjai.
- A sejtadhéziós molekulák szerepe a neuro-gliális plaszticitásban.
- Neurodegeneratív elváltozások sejtszintű tanulmányozása.
- Kóros és fizioiógias idegi működések ultrastrukturális és mikroanalitikai vonatkozásai.
- Az agyba irányuló transzportfolyamatok vizsgálata.
- Kísérletek a vér-agy gát in vitro modelljén.
- Az átvivőanyag-felszabadulás molekuláris mechanizmusa.

Növényi stresszfiziológiai és transzport kutatások

- Újonnan megfogalmazott stresszelmélet kísérletes bizonyítása analitikai és molekuláris biológiai kutatással.
- Az adaptációs mechanizmusban résztvevő protektáns anyagok és a hozzájuk tartozó enzimrendszerek analitikai és enzimológiai vizsgálata, mRNS változások követése.
- A membrántranszport folyamatok molekuláris szinten való vizsgálatára „patch clamp” laboratórium létrehozása.
- A nagyobb stressz-toleranciájú növényfajok és termesztett fajták jellemzése.

MTA SZBK BIOKÉMIAI INTÉZET

Cím: 6726 Szeged, Temesvári krt. 62.
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 521.
Telefon: 06/62/433-506
Telefax: 06/62/433-526
Igazgató: Vigh László, a biológiai tud. doktora
E-mail: vigh@everx.szbk.u-szeged.hu

Az intézet feladatköre

Alapkutatások folytatása korszerű természettudományos módszerek sokoldalú felhasználásával a nukleinsavak, a fehérjék és lipidek, valamint ezek komplexeinek megismerése, különböző organizációs szinteken. A vizsgálatok az élő anyag kémiai, fizikokémiai természetének, változásainak, az élőben lejátszódó folyamatok szabályozásának, az életjelenségek törvényszerűségeinek felderítésére irányulnak.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Stresszbiológiai témák

- Hőmérséklet-adaptáció biológiai membránokon
- A hőmérséklet stressz membrán- és molekuláris biológiája; Chaperon fehérjék transzkripciós szabályozása, molekuláris szerveződése és funkciói

Neurobiológiai témák

- Opioid receptorok működési mechanizmusának vizsgálata hatásszerkezet vizsgálatokban
- Receptor-mediált szignál transzdukciós vizsgálatok
- Biológiaiilag aktív vegyületek szintézise és radioaktív jellemzése

Eukarióta molekuláris biológiai témák

- A szabályozott fehérjelebontás mechanizmusa
- Citokinek funkciói és lehetséges terápiás alkalmazásai
- Fehérje-nukleinsav kölcsönhatások szerepe a génműködés szabályozásában
- A sejtközötti állomány fehérjéit kódoló gének vizsgálata
- A glutaminsav dekarboxiláz génjének molekuláris genetikai jellemzése

Nukleinsav kutatási témák

- Patogén baktériumok genom analízise
- Humán mitochondriális DNS vizsgálatok; mitochondriális RNS processing
- Restrikciós-modifikációs enzimek szekvenciaspecifitásának vizsgálata

MTA SZBK ENZIMOLÓGIAI INTÉZET

Cím: 1113 Budapest, Karolina út 29.
Postai cím: 1518 Budapest, Pf. 7.
Telefon: 466-5633
Telefax: 466-5465
Igazgató: Friedrich Péter, az MTA rendes tagja
E-mail: friedric @enzim.hu

Az intézet feladatköre

Alap kutatások folytatása az enzimek és egyéb fehérjék biológiai folyamatokban játszott szerepének molekuláris szintű felderítésére, a fehérjék felépítési elveinek, evolúciójának megismerésére. A fehérjekutatási, fehérjetervezési módszerek és elméleti alapjaik fejlesztése.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

- A fehérjeevolúció törvényszerűségeinek kutatása, az eredmények gyakorlati hasznosítása.
- A neuromuszkuláris szinapszis kialakításában kulcsszerepet játszó agrin szerkezet-funkció összefüggéseinek vizsgálata.
- A fibrinolízisben és szöveti átrendeződésekben szerepet játszó proteolitikus kaskád komponenseinek vizsgálata.
- Új proteáz családok vizsgálata.
- A neuronális plaszticitás fehérjeszerkezeti alapjai, neurotoxicitás.
- Aktív transzportfehérjék molekuláris biológiája.
- A citomatrix szerkezete normál, tumor és mutáns sejtekben.
- A fehérjék szerkezetének elméleti tanulmányozása.
- Fehérje-domének szerepe az enzimműködésben és a natív térszerkezet kialakulásában.
- A fehérjék konformációs flexibilitása, stabilitása és funkciója közötti összefüggés vizsgálata.
- Molekuláris immunológia. A komplementrendszer aktiválásának molekuláris mechanizmusa.

MTA SZBK GENETIKAI INTÉZET

Cím: 6726 Szeged, Temesvári krt. 62.
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 521.
Telefon: 06/62/433-503
Telefax: 06/62/433-503
Igazgató: Raskó István, a biológiai tud. kandidátusa
E-mail: rasko@everx.szbk.u-szeged.hu

Az intézet feladatköre

Alaputatások folytatása különböző fajokban és organizációs szinteken az átöröklés mechanizmusainak, a genetikai kölcsönhatások, a genetikai szabályozás törvényszerűségeinek tanulmányozására. A molekuláris biológiai, genetikai gondolkodás és vizsgáló módszerek magas szintű oktatása és terjesztése.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Kromatinszerkezet genetikai szabályozása

- A kromatinszerkezet kialakításában szerepet játszó gének szerepének további tisztázása, a "nyílt" kromatinszerkezetet kialakító génekben új mutánsok jellemzése *D. melanogaster*-ben és az emlős kromoszómák replikátor szekvenciái azonosítása.

A sejtkommunikáció, szignál transzdukció, sejtciklus genetikai kölcsönhatásai

- A lucerna szimbiotikus nitrogénkötési génjeinek azonosítása géntérképezésen alapuló klónozás segítségével, valamint a *R. meliloti* baktérium gümőképződést indukáló szignálmolekulái keletkezésének molekuláris genetikai vizsgálata.
- A programozott sejthalál a stressz és multidroga rezisztencia összefüggéseinek meghatározása.
- A tirozin foszfatáz és szialoforin szerepének meghatározása a T limfociták aktivációja során az antigénnel történő stimulációt követő jelátvitelben.
- Tumorsuppresszor és sejtciklust szabályozó *Drosophila* mutánsok molekuláris jellemzése.
- Emlős sejtciklus kontrollpontok génjeinek azonosítása.

Az egyedfejlődés során bekövetkező molekuláris genetikai változások

- A *D. melanogaster* immunválasza és fejlődése során bekövetkező nemklonális sejtfelismerési mechanizmusok megértése.
- A különböző DNS reparációs mechanizmusok hatékonyságának változása az egyedfejlődés során.
- A hibás vagy nem hatékony reparáció eredményeként létrejött humán genetikai betegségek molekuláris biológiai vizsgálata.
- Génterápiára alkalmas új típusú vektorok kialakítása.

MTA SZBK NÖVÉNYBIOLÓGIAI INTÉZET

Cím: 6726 Szeged, Temesvári krt. 62.
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 521
Telefon: 06/62/433-388
Telefax: 06/62/433-188
Igazgató: Dudits Dénes, az MTA rendes tagja
E-mail: dudits@everx.szbk.u-szeged.hu

Az intézet feladatköre

A növények életjelenségeit meghatározó molekuláris és sejtszintű folyamatok sokoldalú tanulmányozása, különös tekintettel a növények fotoszintézisét, környezeti károsodását és adaptációját, valamint növekedését és fejlődését érintő szabályozó elemekre és kölcsönhatásokra. A magas színvonalú, fizikai, molekuláris és sejtbiológiai módszerek kombinált alkalmazása és fejlesztése, továbbá komplex szemléletmódot nyújtó növénybiológia oktatása.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Fotoszintetikus apparátus felépítése, működése, környezeti stresszhatásokhoz történő alkalmazkodásának molekuláris háttere és a növényi gének fényregulációja

- A fényindukált oxigén fejlesztés mechanizmusának vizsgálata cianobaktérium és zöld alga mutánsokban.
- A második fotokémiai rendszer elektron-transzportláncának komponensei és azok kölcsönhatásainak összehasonlító biofizikai vizsgálata.
- Azoknak a mechanizmusoknak a tanulmányozása, amelyek a környezeti viszonyok változásaitól függően szabályozzák az elnyelt fényenergia megoszlását a fotoszintézis két fotokémiai rendszere között.
- A fotoszintetikus apparátus működésének vizsgálata az ökológiai szempontból igen fontos kiszáradástűrő zuzmók és mohák esetén.
- A növények által mutatott tolerancia meghatározó faktorainak vizsgálata az UV-hatásokkal szemben.
- Izolált növényi rendszerekben keltett szabadgyökök jellemzése, a spínscapdázás módszerének *in vivo* rendszerekre történő kiterjesztése.
- Hőmérsékleti stressz válaszok tanulmányozása.
- Az energia átvadáshoz kapcsolódó elsődleges folyamat tanulmányozása.
- Pigment-fehérje komplexek membránszintű elrendeződésének tanulmányozása.
- Vörös/távolsági vörös fényt érzékelő fotoreceptorokat kódoló gének expressziójának további vizsgálata.
- A biológiai óra által regulált gének azonosítása ill. ezen gének szerepének megértése a növények anyagcseréjének szabályozásában.

A sejtosztódás és differenciálódás valamint stresszrezisztencia molekuláris alapjai

- A sejtciklus szabályozásában résztvevő szabályozó elemek, valamint a hormonális és stressz szignálátvitelben szerepet játszó komponensek egymásra hatásának tanulmányozása.
- A fejlődést szabályozó gének, valamint a környezeti faktor által generált jelek felfogásában és továbbításában szerepet játszó komponensek és a sejtosztódás regulációjáért felelős szabályozók közötti molekuláris kommunikáció mikéntjének tisztázása.
- A növények egyedfejlődését jellemző flexibilitás molekuláris alapjainak keresése.
- Azon növény-specifikus jellemzők feltárása, amelyek érvényre jutnak a sejtciklus szabályozásában.
- Stressz gének tanulmányozása transzgenikus növényekben a funkcionális jellemzők megállapítására.
- A szignálátvitelben szerepet játszó kináz és foszfatáz komponensek biokémiai jellemzése.
- A fehérje-fehérje kölcsönhatások feltárása.
- Az egyszikű-kétszikű növények közötti sejtosztódásbeli különbségek.

Növényi RNS-ek strukturális és funkcionális vizsgálata

- A *Chlamydomonas reinhardtii*-ban jelenlévő nukleáris kis RNS-ek kísérleti úton meghatározó szekunder struktúrájának analízise.
- In vitro splicing rendszer kifejlesztése növényi rendszerből.
- Nukleáris kis RNS gének expressziójának vizsgálata *C. reinhardtii*-ban
- A specifikus RNS-fehérje felismerés szerkezeti feltételeinek molekuláris analízise kettősszálú-RNS specifikus antitesteknél.
- Specifikus antitestek előállítása meghatározott RNS-loopok ellen (E-loop és GNRA-tetraloop); karakterizálásuk és alkalmazásuk a viroidprocesszálas tanulmányozására.
- Növényi RNS-vírusok replikációmechanizmusának analízise és a replikáció befolyásolása dsRNS-specifikus antitestekkel.

**MATEMATIKAI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI
KUTATÓINTÉZETEK ÉS KUTATÓLABORATÓRIUMOK**

MTA ATOMMAGKUTATÓ INTÉZET

Cím: 4026 Debrecen, Bem tér 18/c.
Postai cím: 4001 Debrecen, Pf.51.
Telefon: 06/52/417-266
Telefax: 06/52/416-181
Igazgató: Lovas Rezső, a fizikai tud. doktora
E-mail: rgl @atomki.hu

Az intézet feladatköre:

- alap- és alkalmazott kutatás az atomfizika és a szubatomi fizika (magfizika és részecskefizika) területén,
- az atom- és a magfizika alkalmazása más tudományágakban (a röntgen-, az elektron- és a tömeg-spektroszkópia alkalmazása az analitikában, a felületfizikában, az alacsony hőmérsékletek fizikájában, a földtudományokban, a környezetkutatásban, az orvosi-biológiai kutatásokban stb.) és a gyakorlatban,
- a kutatásokhoz szükséges módszerek és eszközök fejlesztése,
- közreműködés a felsőoktatásban.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Szubatomi fizikai és alkalmazott magfizikai kutatások

- Kvantummechanikai problémák analitikus megoldása és numerikusan egzakt kvantummechanikai módszerek fejlesztése és alkalmazása az atom-, a mag- és a szubnukleáris fizikában.
- Egzotikus nukleáris rendszerek és állapotok, így
 - a stabilitási sávon kívüli magok,
 - új típus rezonanciák,
 - egzotikus magalakok,
 - nukleoncsomó-képződés,
 - a neutronbőr és a neutronglória,
 - egzotikus bomlásokkísérleti és elméleti tanulmányozása.
- Asztrofizikai fontosságú reakciók tanulmányozása.
- Részvétel a CERN-i LEP-gyorsító OPAL-detektorával végzett kísérletek kiértékelésében.
- Többszörös részecskezáporok tanulmányozása perturbatív kvantum-kromodinamikával.
- Magadatok mérése a nukleáris technika számára.
- Orvosi célú izotópok és jelzett vegyületeik előállítás.

Atomfizikai alap- és alkalmazott kutatások

- Részecskegyorsítókkal előidézett atomi ütközési folyamatok elektron- és röntgen-spektroszkópiai vizsgálata.
- Gyors könnyű ionok és sokszorosan ionizált lassú nehéz ionok atomokkal és szilárd testekkel való kölcsönhatásának tanulmányozása és szilárd testekben végbemenő atomi folyamatok vizsgálata.
- Elektron-ciklotronrezonanciás ionforrásban létrejövő erősen ionizált sűrű plazmák tanulmányozása.

- Elméleti atomfizikai vizsgálatok.
- Felületek és bevonatok elektronszerkezetének tanulmányozása.
- Magas átmeneti hőmérsékletű szupravezetők elektrodinamikai tulajdonságainak tanulmányozása.
- Mechanikai ötvözással és vákuumpárolgatással előállított nanoszerkezetek strukturális és mágneses tulajdonságainak tanulmányozása.

Környezeti, földtudományi és régészeti kutatások

- Atomerőművek környezeti hatásainak vizsgálata.
- Nukleáris hulladék-tárolók környezeti vonatkozásainak vizsgálata.
- Hidrológiai vizsgálatok stabilizotóp-tömegspektrometriával.
- Légköri aeroszol-szennyezések összetételének és terjedésének tanulmányozása.
- Környezetkutatás a légköri radonkoncentráció mérésével.
- Régészeti kronológiai kutatások a radiokarbonos módszer alkalmazásával.
- Földtörténeti kutatások a kálium--argon módszerrel.
- Elemanalitikai kutatások pásztázó proton-mikroszkopozálással mikrometeoritokon és régészeti leleteken.

MTA CSILLAGÁSZATI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1121 Budapest, Konkoly Thege u. 15-17.
Postai cím: 1525 Budapest, Pf. 67.
Telefon: 375-4122
Telefax: 275-4668
Igazgató: Balázs Lajos, a fizikai tud. kandidátusa
E-mail: balazs @ogyalla.konkoly.hu

Az intézet feladatköre

A megfigyelő csillagászat művelése, ennek során elsősorban a változócsillagok fizikájának, a Tejútrendszer szerkezetének, a Nap aktivitásának és a felső légkörben lezajló folyamatok kutatása. A feladatok végrehajtásához az intézet az elmúlt 30 évben kiépített - a nemzetközi mércével is figyelemre méltó - obszervációs hálózat működtetése. Igen fontos - a jövő számára a legfontosabb - feladata a hazai csillagászati információs rendszer további, elsősorban az intézet könyvtárának kiemelt fejlesztése.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Változócsillagok

- A kutatások a csillagok belső szerkezetének és fejlődési állapotának, valamint a légkörükben megfigyelhető, Napunkéhoz bizonyos mértékig hasonló, aktivitás vizsgálatára irányulnak.

Napfizika

- A nap felszínén megfigyelhető flarek szerkezetének és fejlődésének vizsgálata.
- Napfoltok helyzetének és mozgásának vizsgálata és a Debrecenben gondozott fotoarchívum alapján készített napfolt katalógus publikálása.
- A napaktivitás földi időjárásra gyakorolt hatásai.

Galaxisszerkezet és - Kozmogónia

- A közeli, csillagkeletkezésben aktív molekulafelhők szerkezetének multispektrális vizsgálata, a felhők távolságának becslése.
- AGB csillagok galaktikus eloszlásának modellezése.

A felsőlégkör szerkezete

- A légkörmodellek pontosítása új fizikai hatások figyelembevételével, korszerű in situ méréseket végző mesterséges holdak adatai alapján.
- Földtípusú bolygók felsőlégkörének összehasonlító vizsgálata.

Egyéb témák

- A Naprendszer kis égitestjeinek vizsgálata.
- Az őskori (kőkori és rézkori) temetkezések Nap szerinti vizsgálata (Archaeoasztromónia) a régészekkel együttműködve.
- Csillagszínképek elméleti vizsgálata.

MTA FÖLDTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT (FKK)

Cím: 1112 Budapest, Budaörsi u. 45.
Postai cím: 1502 Budapest, Pf. 132.
Telefon: 319-3145
Telefax: 319-3145
Főigazgató: Pantó György, az MTA rendes tagja
E-mail: panto@sparc.core.hu

Az MTA Földtudományi Kutatóközpont fő feladata alapkutatások végzése a földrajz (természet- és társadalomföldrajz), a geodézia, a geofizika és a geokémia, valamint a környezettudomány földtudományok kérdéseit érintő területein.

A Kutatóközpont intézményei együttes fellépésük során különös figyelmet fordítanak közös kutatási programokban való részvételre. Fontos szempont a közös közreműködés más kutatóintézetekkel és egyetemekkel való együttműködések terén, valamint az egyetemi oktatásban és továbbképzésben való részvétel.

A két kutatóintézet és a kutatólaboratórium kutatási célkitűzéseinek közös koncepcióban való megjelenése mind a hatékonyságot, mind a szélesebb körű interdiszciplináris tudományos tevékenységet hivatott előmozdítani.

MTA FKK FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1062 Budapest, Andrássy út 62.
Postacím: 1388 Budapest, Pf. 64
Telefon: 311-6832, 331-7325
Telefax: 331-7991
Igazgató: Schweitzer Ferenc, a földrajztudomány doktora
E-mail: schweitf@helka.iif.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet fő feladatát jelenti a természeti, társadalmi-gazdasági és regionális földrajz elméleti és módszertani alapjainak fejlesztése; a térbeli folyamatok és összefüggések elemzése és feltárása; a természet és társadalom kapcsolatának (ember és környezete) idő- és térbeli vizsgálata; a földrajzi környezet állapotának feltárása, tényezőinek minősítése, különös tekintettel a természeti és humán erőforrásokra és a társadalomföldrajzi problémákra nemzeti, valamint regionális szinteken (természeti kis-, közép- és nagytájak, körzetek és közigazgatási egységek); nemzetközi együttműködés, az elért eredmények dokumentálása és ismertetése (magyar és idegennyelvű saját kiadványokban, folyóiratokban).

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Az intézetben jelen vannak azok a legalapvetőbb és racionálisan fejleszthető személyi és infrastrukturális feltételek, amelyekkel megfelelhetünk az új európai szakmai követelményeknek:

A természetföldrajzi kutatásban azokat a témákat célszerű támogatni, amelyek

- a természetben lejátszódó globális folyamatok földrajzi konzekvenciáit elemzik;
- a hazai erőforrások felhasználásának, s ezzel összefüggésben a környezet igénybevételeének nemzetközi összehasonlításra alapuló elemzését végzik;
- a természeti környezet lokális társadalmi igénybevételeének lehetséges konzekvenciáit kutatják vagy a már meglévő károsodások megszüntetésének földrajzi feltételeit keresik.

A társadalom- és gazdaságföldrajz területén

- a gazdaság és társadalom fejlődését a nemzetközi folyamatok az eddigieknél erősebben befolyásolják, és ez felerősíti az interregionális gazdasági-társadalmi kapcsolatokat, ami nagyobb szerepet ad az összehasonlító földrajzi kutatásoknak. Ez az új térszemlélet szükségessé teszi a természet-, a társadalom- és a gazdaságföldrajz eddigieknél szorosabb együttműködését.
- Ezzel párhuzamosan felerősödnek azok a regionális érdekek, amelyek az egyes területek adottságainak pontosabb ismeretében érdekeltek, ezért várható a különböző szintű területi egységek és települések komplex kutatása iránti igények növekedése. Ebben a problémakörben különös hangsúlyt kapnak a nemzetközi összehasonlító vizsgálatok, amelyek a régiók gazdasági-társadalmi „közelítésének” alapjai.

A globális, a regionális és lokális természeti-gazdasági-társadalmi információk csak akkor szolgálják a tudományos igényű földrajzi kutatást, ha azok feldolgozása megfelelő területi információs rendszerre épül. Ennek érdekében a *kartográfiai osztály* mellett folyamatosan bővül a belső hálózat és a kiépített rendszerre alapozva folytatjuk Magyarország Nemzeti Atlasza kiegészítő lapjainak

elkészítését. Az elkövetkező évek feladata a természetföldrajz és társadalomföldrajz speciális térinformatikai rendszerének kiépítése.

A könyvtár a kutatást, az oktatást és a közművelődést egyaránt szolgálja, s e hármas feladat 1990 után gyorsan kiszélesedett. Ezt azzal sikerült elérni, hogy a könyvtár az országos információs rendszer részévé vált. Célszerűnek látszik, ha a könyvtár fokozatosan földrajzi közművelődési „centrummá” is válik, ami az intézmény tudományos eredményeinek gyorsabb terjesztését is jelenti.

Jelenkori és paleogeomorfológiai folyamatok, regionális és lokális jelenségek átfogó vizsgálata, domborzatminősítés és környezetelemzés, antropogén hatások értelmezése és értékelése.

– A Duna csuszamlásveszélyes magaspartjainak mérnökeomorfológiai és településkörnyezeti vizsgálata.

A Duna-völgyet Ny felől Dunaalmás-Mohács között közel 250 km hosszon 20-40 m magas meredek, csuszamlásos, omlásos magaspárt kíséri, olykor tetemes anyagi károkat okozva településekben, ipari létesítményekben, mezőgazdasági területekben. Komplex (természeti és épített környezetre kiterjedő) felmérésre és minősítésre lenne szükség ahhoz, hogy a potenciálisan veszélyeztetett területeket lehatároljuk, minősítsük és rangsoroljuk. A csuszamlások mérnökeomorfológiai és településkörnyezeti hatásait olyan *tematikus térképeken* célszerű ábrázolni, amelyek segítséget jelentenek a csuszamlások által érintett települések általános rendezési tervének megalapozásához.

– A részletes geoökológiai térképezés módszereinek továbbfejlesztése, eljárásrendszerének kidolgozása ipari-bányászati térségek típusterületein.

Az adott krízis-térség *környezeti hatásvizsgálata* során a főbb geoökológiai tényezők szennyezettségének (fluor, nehézfémek stb.) felmérésével olyan *információs rendszert* kívánunk kialakítani, amely alapja lehet az ipari krízis-térségek rehabilitációjának, területrendezési és településfejlesztési terveknek.

– Geomorfológiai módszerek alkalmazása a Paksi Atomerőmű körzetének kutatásában, radioizotópok esetleges feldúsulási területeinek felderítésére.

– A Kárpát-medence és környezete későkainozóos időszaki képződményeinek kutatása, paleoklimatológiai, litológiai és ösföldrajzi események, rétegtani határok és koruk vizsgálata céljából. A vizsgálat kiemelt témakörei: a/. A felsőmiocén-alsópliocén időszakban beállott nagy ökológiai változás, a Kárpát-medence és a Paratethys részmedencéinek elsivatagosodása. b/. Löszképződés, folyóvízi teraszok új szemléletű értelmezése. c/. A holocén időszak ösföldrajzi viszonyainak vizsgálata és a régészeti leletekkel való kapcsolata. A kutatás az INQUA, valamint több kétoldalú együttműködési program (osztrák, horvát, szerv, orosz és kínai intézmények közreműködésével) folyik.

– Magyarország tájföldrajza: az Északi-Középhegység földtanát, ásványi erőforrásait, felszínét, éghajlatát, víz-, talaj- és növényföldrajzi viszonyait bemutató monográfia.

– Ösföldrajzi Világtalasz: A kutatás célja: a *nemzetközi kitekintésű és nemzetközi együttműködéssel* tervezett Atlasz a D-i félteke *felsőpleisztocén paleogeográfiáját* tematikus térképsorozatokon tervezi bemutatni. A tervezést az UNESCO Global Change programja (PAGES), INQUA és kétoldalú kapcsolatok támogatják.

Komplex és speciális geomorfológiai kutatások és térképezés: Geomorfológiai vizsgálataink a Kárpát-medence belseje felszínfejlődésének klímamorfológiai, neotektonikai, a folyószabályozás okozta domborzati hatások értelmezésére irányulnak. Kutatási eredményeinket Magyarország új, 1:500 000 ma. geomorfológiai térképének elkészítésével kívánjuk bemutatni. A felszínmozgásos területek térképezése, a folyamat és formatípusok osztályozása.

A természeti környezet (táj) átalakulásának jelenségeit meghatározott típusú területeken vizsgálják:

- Aridifikáció a Kárpát-medencében. A feltételezett klímaváltozás természetföldrajzi következményeinek kutatása.
- A várható éghajlatváltozás természeti földrajzi következményeit munkatársaik a MEDALUS III program keretében, a földközi-tengeri országok, az Egyesült Királyság, Belgium és Hollandia szakértőivel karöltve kutatják.
- A kutatási program egyik célkitűzése a környezeti szempontból érzékeny területek feltárása és feltérképezése. A szárazodásra való hajlamosság kritériumait térképsorozaton ábrázolják, GIS keretében tárolják, végül határait is GIS módszer segítségével húzzák meg.
- A kutatási program másik célja a MEDRUSH model alkalmazása egy közepes méretű vízgyűjtőre, amelynek nagy része az aridifikáció által legjobban érintett alföldi területre esik. A model paramétereit részletes terepi felvételezésekkel határozzák meg. A vizsgálat célja: a feltételezett klímaváltozás körülményei között a természetföldrajzi tényezők hogyan változnak meg bizonyos idő elteltével (1–2 évtized, ill. évszázad múlva), összehasonlítva a dél-európai viszonyokkal.
- Talajeróziós kutatások. A Balaton északi vízgyűjtőjének kutatása után 1996-tól kezdve a déli vízgyűjtőn vizsgálják, hogy a talajeróziós folyamatok és a hozzájuk kapcsolódó környezetszennyezés milyen szerepet töltenek be a Balaton feliszapolódása és szennyeződése szempontjából.
- A Fertő-tó ökológiai helyzetének vizsgálata. A közös (osztrák-magyar) nemzeti parki kutatás célja: megállapítani, hogy mennyiben veszélyezteti a mezőgazdasági eredetű környezetszennyezés a tó ökológiai egyensúlyát.

A gazdasági-társadalmi átalakulás és az európai folyamatok összehasonlító társadalomföldrajzi elemzése

A gazdasági-társadalmi folyamatok és a városszerkezet átalakulásának térbeli vonatkozásai. A Budapest-vizsgálatokban a fő megközelítési szempont a privatizáció társadalmi-gazdasági hatásainak feltárása (pl. lakáspiac, az ipar szerkezeti átalakulása). Átfogó vizsgálatok várhatók azonban a városhierarchia többi szintjén is (nagy-, közép- és kisvárosok). Az összehasonlító városföldrajzi vizsgálatok terrénuma a Kárpát-medence (pl. a középvárosok vizsgálatánál), Közép-Európa (Budapest–Prága–Varsó–Krakkó összehasonlító vizsgálata), vagy éppen egész Európa. A városi életterek mind nagyobb szerepet játszanak a városrendezési tervek kidolgozásában, de az életterek lehatárolása elméleti és módszertani szempontból vitatott. E kutatási téma a tervek tudományos megalapozását szolgálja, ugyanakkor új alap kutatási irány a városföldrajzban.

- Feszültségmezők társadalomföldrajzi vizsgálata: a kutatási irány súlypontja a társadalmi feszültségek szociálgeográfiai szempontú vizsgálata lesz. Ennek keretében kutatni kívánják a műszaki nagylétesítmények társadalmi hatásait, a munkanélküliség területi és strukturális jellemzőit, a nemzetközi vándorlás különböző aspektusait.
- Ezen túlmenően egy nemzetközi projekt keretében vizsgálatot terveznek a természetvédelem, az idegenforgalom és a helyi lakosság konfliktusainak feltárására.
- Az etnikai és politikai földrajzi kutatások terén az intézet hagyományos kutatási iránya az elkövetkező években is folytatódik. Az előbbi téren fő feladat a kárpát-medencei magyar nemzeti kisebbségek etnikai földrajzi vizsgálata, a Kárpát-Balkán térség etnikai konfliktusai földrajzi hátterének feltárása, az etnikai földrajzi és kartográfiai tevékenység múltjának vizsgálata.

Történeti földrajzi kutatások: Ez lényegében új téma, s elsősorban a Magyarországot érintő nemzetközi vándorlás 1918–1950 közötti periódusát fogná át. A két súlyponti kérdés az I. világháború után az utódállamokból az anyaországba menekült magyarok, ill. a II. világháború után a Magyarországról kitelepített németek problémájának történeti földrajzi vizsgálata.

MTA FKK GEODÉZIAI ÉS GEOFIZIKAI KUTATÓINTÉZET

Cím: 9400 Sopron, Csatai Endre u. 6-8.
Postai cím: 9401 Sopron, Pf. 5.
Telefon: 06/99/314-290, Igazgató 99/313-367
Telefax: 06/99/313-267
Igazgató: Varga Péter, a földtudományok doktora
E-mail: varga @ggki.hu

Az intézet feladatköre

Geodéziai és geofizikai alapkutatások; geofizikai obszervatóriumok működtetése és fejlesztése a szeizmológia, geodinamika, geomágnesség, ionoszféra és légköri elektromosság területén; különböző intézmények támogatása geodéziai és geofizikai problémáik megoldásában; részvétel nemzetközi geodéziai és geofizikai tudományos szervezetekben és együttműködésekben.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái:

A geodéziában: matematikai és fizikai geodéziai kutatások; mérési módszerek és műszerek kifejlesztése; a geodinamika különböző ágainak vizsgálata mint földrengések és gravimetria, újabbbkori kéregmozgások, a Föld forgása, stb.

A geofizikában: az elektromágneses indukció alkalmazása a Föld szerkezetének vizsgálatánál a földmágneses változások terének, a magnetoszféra fizikájának a vizsgálata (űrfizika); a nap-föld-fizika egyes területeinek, mint felső atmoszféra és ionoszféra vizsgálata.

A szeizmológiában: földrengések epicentrumának gyors és pontos helymeghatározása; a földrengések fizikájának és a Kárpát medence szeizmicitásának a vizsgálata.

Az obszervatóriumi hálózat jelentős részének nemzetközi hálózatokba való bekapcsolása megvalósult.

Elméleti és gyakorlati módszertan kifejlesztése a környezettudományok részére.

Az intézet szerkezete lehetővé teszi geodéziai és geofizikai vizsgálati módszerek komplex alkalmazását és új, modern integrált kutatási módszereket nyit meg, pl. geodinamikai állomások alkalmazása hosszú-periodusú szeizmológiai obszervatóriumként, pre- és posztseizmikus jelenségek vizsgálata geodéziai mozgásmeghatározások révén, az ionoszféra totális elektrontartalmának meghatározása GPS mérésekkel.

Aeronómia:

- Az alsó atmoszféra vizsgálata a Föld - ionoszféra hullámvezető rezonanciája révén.
- A légköri elektromosság és a naptevékenység közötti kapcsolat vizsgálata.
- A termoszféra, az ionoszféra és a magnetoszféra közötti csatolás.
- A földi és űrbeli hírközlésre gyakorolt ionoszférikus hatások tanulmányozása.

Geodéziai mérési módszerek:

- Geodéziai mérések pontosságának és automatizáltsági fokának növelése modern elektronikus és képzékelő berendezésekkel.
- Időben változó geodinamikai folyamatok megfigyelésére szolgáló műszerek kifejlesztése.
- Környezeti állapotok nyomon követése.

Geodinamika:

- Graviméteres, extenzométeres és horizontális inga mérési módszerek kiértékelése és az eredmények értelmezése geodinamikai szempontból.
- A globális helymeghatározási rendszer (GPS) alkalmazása geodinamikai és geofizikai feladatokra.
- A Föld tengely körüli forgásának vizsgálata.
- A Föld nehézségi erőterének modellezése.

Elektromágneses indukció:

- A földkéreg és felső köpeny elektromos szerkezetének vizsgálata a Pannon medencében és környékén (Alpok, Kárpátok, Kelet-európai fennsík) és annak kapcsolata a Föld belsejének fizikai állapotával.
- Elektromágneses indukciós módszerek háromdimenziós értelmezése analóg és matematikai modellezés révén.

Magnetoszféra - geomágneses pulzációk.

- A napszél és a bolygóközi mágneses tér vizsgálata és annak csatolása a magnetoszférához.
- Geomágneses térerő vonalak rezonanciájának vizsgálata észlelőállomás elrendezéssel.
- Űridőjárás előrejelzése.

Matematikai geodézia:

- Matematikai módszerek alkalmazása a geotudományokban.
- Modern feldolgozási módszerek és matematikai modellezés.
- Geoinformatika.
- Nagyterésű hálózatok alkalmazási lehetőségei.
- Spektrálanalízis a geodéziában.

Szeizmológia:

- A Kárpát-medence szerkezetének vizsgálata szeizmológiai adatok révén.
- Magyarország szeizmológiailag aktív területének vizsgálata és a szeizmikus kockázat becslése.
- Módszertani problémák a szeizmológiában.
- A szeizmológiai obszervatóriumi hálózat és a szeizmológiai szolgálat fejlesztése.
- Földtani kísérleti nukleáris robbantások tilalmának ellenőrzése.
- A Pannon medence szerkezetének tomográfiai vizsgálata.

MTA FKK GEOKÉMIAI KUTATÓLABORATÓRIUM

Cím: 1112 Budapest, Budaörsi u. 45.
Postai cím: 1502 Budapest, Pf.132.
Telefon: 319-3145
Telefax: 319-3145
Főigazgató: Pantó György, az MTA rendes tagja
E-mail: panto @sparc.core.hu

A laboratórium feladatköre

Alap kutatások végzése az ásvány- és kőzetgenetika, az ásványi nyersanyagképződés, az izotópegokémia és a környezet-geokémia területén. Kutatásai során különös figyelmet fordít a hazai ásványi nyersanyagok képződésével és felhalmozódásával kapcsolatos komplex geokémiai folyamatokra és sokoldalú felhasználásuk tudományos megalapozására. A geoszférákban, illetve azok határfelületén lezajló geokémiai folyamatok tanulmányozása a környezettudományi kutatások speciális irányaihoz csatlakozik.

A laboratórium kutatási célkitűzései és témái

Tematikailag a GKL kutatási koncepciójában a folyamatosságnak döntő szerepe van. A három nagyobb tematikai egységet a jövőben is jó keretnek tekintik, amelyen belül az egyes témák és a témák közötti összefüggések szorosak, elválaszthatatlanok, jól tervezhetők és követhetők. A három nagyobb kutatási irányzatban elképzelt tevékenység az alábbiakban vázolható fel:

Kőzetképződési folyamatok ásvány-kőzettana és geokémiája

- Az üledékes és metamorf kőzetképződés folyamatainak vizsgálata.
- A magmás kőzetképződés és az azzal kapcsolatos hasznosítható anyagok (ércek, zeolitok, agyagásványok, stb.) képződésének kutatása.
- a ritka földfém-geokémia alkalmazása az ásvány- és kőzetgenetikában.

Az energiahordozó ásványi nyersanyagok geokémiai jellemzése és genetikájuk modellezése

- A szénhidrogének genetikájának és migrációjának szerves geokémiai kutatása az érés és migráció, a hőmérséklet, a nyomás, a redox és pH viszonyok megismerése céljából.
- Szerves anyagot tartalmazó üledékösszletek szerves geokémiai vizsgálata és a palinológiai kutatásokkal meghatározott fácies viszonyok korrelálása.
- A felszíni migrációs folyamatok és jelenségek szénhidrogén telepekkel kapcsolatos okainak elméleti feltárása.
- A hazai barnaszén és lignitek komplex szénkőzettani és széngeokémiai kutatása.

A geokémiai környezet állapotának és fejlődésének kutatása

- A bioesszenciális nyomelemek vizsgálata a kőzet-talaj-élő szervezetek rendszerben.
- A szénfelhasználás során keletkező hulladék anyagok nyomelemeinek és környezetszennyező vegyületeinek vizsgálata.
- Felszíni és mélységi vizek izotóphidrológiai és szervesgeokémiai kutatása.
- Az antropogén mállási folyamatok hatásainak vizsgálata műemlékvédelmi célból.

MTA KÉMIAI KUTATÓKÖZPONT (KK)

Cím: 1025 Budapest, Pusztaszeri út 59-67.
Postai cím: 1525 Budapest, Postafiók: 17.
Telefon: 325-7900
Telefax: 325-7554
Főigazgató: Pálincás Gábor, az MTA levelező tagja
E-mail: palg@chemres.hu

A Kutatóközpontot a Magyar Tudományos Akadémia a Központi Kémiai Kutatóintézetből, az Izotópkutató Intézetből és a Szervetlen Kémiai Kutatólaboratóriumból azzal a szándékkal hozta létre, hogy a két intézet és a laboratórium a kémiai tudományok területén az együttműködés lehetőségeinek, valamint a közös infrastruktúra és a műszerállomány racionális felhasználásának révén eredményesebben és gazdaságosabban folytathassa tudományos tevékenységét.

A Kutatóközpont működése 1998. jan. 1-jétől indult meg.

A kutatóközpont feladatköre:

- Nemzetközi színvonalú tudományos kutatások folytatása a kémia és a vele rokon szaktudományok kiemelkedően fontos területein - különös tekintettel a kémiai szerkezetnek a reakciókészséggel, az anyagok tulajdonságaival, valamint a biológiai hatással fennálló összefüggéseire - amelyeken a kutatási feladatok megoldásának döntő része jelentős szellemi kapacitást képviselő, speciális szaktudással rendelkező kutatók összehangolt munkáját kívánja meg és többoldalú megközelítést, valamint megfelelő műszerezettséget igényel.
- Kutatások végzése nemzetközi és hazai tudományos együttműködések keretében.
- Stratégiai kutatások végzése a hazai gazdaság, valamint az egészségvédelem javítása, a környezetvédelem fejlesztése, továbbá a nukleáris-, izotóp- és sugárkémiai, -biztonsági problémák megoldása érdekében.
- Részvétel a hazai és a külföldi - különös tekintettel a vegyipari és gyógyszeripari - vállalatok kutatási-fejlesztési feladatainak megoldásában.
- Az elért tudományos eredmények publikálása, hasznosításuk kezdeményezése és elősegítése.
- Közreműködés a hazai természettudományos, elsősorban a kémiai kultúra terjesztésében és fejlesztésében, továbbá kiemelten a hazai felsőoktatásban és a tudományos továbbképzésben. Az egyetemekkel közös laboratóriumok és kihelyezett tanszékek működtetése.
- Országos feladatkörű szakkönyvtár működtetése.
- Kémiai számítástechnikai bázis működtetése.

Alkalmazott kutatás és kísérleti fejlesztés végzése az alapkutatási eredmények gyakorlati bevezetésének érdekében, továbbá különleges anyagok fejlett metodikát és tudományos háttérrel igénylő előállítására. Speciális szaktudományos mérési szolgáltatások végzése.

Az Országos Atomenergia Hivatal megbízása alapján hatósági jogkörrel megbízott szakmai szolgáltató tevékenység végzése a nukleáris anyagok forgalmának nyilvántartása érdekében.

A kutatóközpont kutatási célkitűzései és témái

- Szerves kémiai és bioorganikus kémiai kutatások,
- Felületkémiai és heterogén katalízis kutatások,
- Kémiai folyamatok kinetikájának és mechanizmusának kutatása,
- Elektrokémiai és korróziós kutatások,
- Polimerkémiai és polimerfizikai kutatások,
- Környezeti kémiai és analitikai kémiai kutatások,
- Anyag- és molekulaszerkezeti kutatások,
- Nukleáris kémiai kutatások.

Szerves kémiai és bioorganikus kémiai kutatások

A szerves kémiai kutatások magukban foglalják új szintézismódszerek kidolgozását, a szerves kémiai reakciók mechanizmusának tanulmányozását, új szerves molekulák szerkezetének és reakciókészségének vizsgálatát, izotópjelzéses szintézisek megvalósítását, modellvegyületek előállítását és elméleti szerves kémiai vizsgálatok végzését.

A bioorganikus kémiai kutatások az élettani folyamatok kémiai törvényszerűségeinek és a résztvevő anyagok szerkezeti tulajdonságainak feltárására, metabolizmus vizsgálatok elvégzésére, szerkezet-hatás összefüggések tanulmányozására, valamint potenciálisan farmakológiai hatású molekulák tervezésére és előállítására terjednek ki.

Felületkémiai és heterogén katalízis kutatások

A kutatások felölelik a nem-egyensúlyi felületek morfológiájának, elektronos tulajdonságainak modern fizikai eszközökkel történő tanulmányozását, különös tekintettel a felületi folyamatok mechanizmusának megismerésére; a katalitikus rendszerek aktív helyei kialakulásához vezető kémiai folyamatok vizsgálatát és modellezését; a katalizátor összetétele, felületének morfológiája, szerkezete és a katalizált reakciókban mutatott aktivitása, illetve szelektivitása közötti összefüggések törvényszerűségeinek, valamint a katalitikus reakciók során fellépő kölcsönhatások atomi, illetve molekuláris szintű felderítését. A vizsgálatok kiterjednek a hagyományos fémkatalizátorokon kívül a nanoszerkezetű fémrészecske, oxid-, szulfid- és zeolit alapú, illetve zeolitszerkezetű nanopórusos katalizátor rendszerekre és a reakciók széles körére. Az elsődleges cél a nagyszелеktivitású, környezetbarát katalizátorok működési mechanizmusának megismerése.

Kémiai folyamatok kinetikájának és mechanizmusának kutatása

A kutatások magukban foglalják a termikusan iniciált elemi gázreakciók, valamint foto-, illetve sugárhatókémiai úton iniciált oldatreakciók kinetikájának kísérleti, illetve elméleti vizsgálatát gyakorlati szempontból is fontos (pl. égési, élettani) folyamatok mechanizmusának megismerése céljából.

A kutatások kiterjednek fémkomplexek reakcióinak kinetikai vizsgálatára biomimetikus homogén katalitikus folyamatok mechanizmusának felderítése céljából. A kutatások célja továbbá az ion- és atomsugarakkal aktivált, illetve nagy energiasűrűségű terekben (termikus és hideg plazmákban, lézersugarakban) lejátszódó kémiai folyamatok tanulmányozása, valamint szerkezeti és funkcionális anyagok esetében az összetétel-mikroszerkezet-tulajdonságok-előállítás módja közötti kapcsolatrendszer kémiai részleteinek felderítése.

Elektrokémiai és korróziós kutatások

A kutatások célja a fázishatárokon lejátszódó elektrokémiai és korróziós folyamatok általános törvényszerűségeinek felderítése különös tekintettel az elektrokatalízisre, az elektroszorpcióra, a fémadszorpcióra és az inhibícióra, továbbá az alapkutatási eredmények gyakorlati felhasználási lehetőségeinek feltárása és azok alkalmazása mindenekelőtt az elektrokémiai és korróziós vizsgálati módszerek, műszerek, valamint környezetbarát inhibitorok és más korrózióvédelmi eljárások kidolgozásában és fejlesztésében.

Polimerkémiai és polimerfizikai kutatások

A kutatások célja a különböző polimerizációs és polimeranalóg reakciók mechanizmusának megállapítása, a polimerek kémiai és fizikai átalakulásainak vizsgálata, a homogén és heterogén polimer rendszerek szerkezet-tulajdonság összefüggéseinek feltárása, valamint új, szintetikus bio-funkcionális polimerek kutatása.

Környezeti kémiai és analitikai kémiai kutatások

A kutatások magukban foglalják komplex rendszerek vizsgálatára alkalmas, új analitikai módszerek kidolgozását, adaptációját és továbbfejlesztését, beleértve a hidrogén tárolására alkalmas anyagok vizsgálatát, a sugárhatáskémia alkalmazását egyes környezetvédelmi szempontból fontos reakciók mechanizmusának tisztázására, a hagyományos energiaforrások felhasználásából származó környezeti hatások csökkentését, újszerű energiaforrások bevezetésének és alkalmazásának elősegítését, meglévő vegyipari, gyógyszeripari és egyéb ipari technológiák környezeti hatásainak méréséklését, továbbá különféle melléktermékek és hulladékok környezetbarát kezelési, illetve feldolgozási eljárásainak megalapozását.

Anyag- és molekulaszervezeti kutatások

A kutatások célja, hogy korszerű színvonalon tartsa és fejlessze a röntgendiffrakciós, a tűszondás-, az elektronmikroszkópiás, a rezgési-, az NMR-, a Mössbauer-, az elektron- és a tömegspektroszkópiás, valamint az elválasztástechnikával csatolt mérési és kísérleti szerkezetvizsgálati módszereket s ezáltal hatékony problémamegoldó háttérrel biztosítson a többi kémiai kutatási terület feladatainak megoldásához.

Az elméleti kémiai kutatások célja módszerek kidolgozása és alkalmazása a molekulaszervezet- és folyadékszerkezet-vizsgálatok, a reakciókinetika, a koordinációs kémia és a felületi kémia területén.

Nukleáris kémiai kutatások

A kutatások elsősorban a hidegneutronos prompt gamma aktivációs analitika, a radioaktív anyagok mennyiségének, izotópösszetételének meghatározására szolgáló roncsolásmentes eljárások, valamint reakciómechanizmusok és szorpciós, migrációs folyamatok vizsgálatára alkalmas nyomjelzőtechnikai módszerek továbbfejlesztésére és alkalmazásaira, továbbá dozimetriai célra alkalmas rendszerekben lejátszódó folyamatok mechanizmusának és kinetikájának vizsgálatára irányulnak.

MTA KK IZOTÓP- ÉS FELÜLETKÉMIAI INTÉZET

Cím: 1121 Budapest, Konkoly Thege Miklós út 29-33.
Postai cím: 1525 Budapest, Postafiók 77.
Telefon: 395-9220
Telefax: 395-9080
Igazgató: Wojnárovits László, a kémiai tud. doktora
E-mail: wojn@alpha0.iki.kfki.hu

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

- Nukleáris kémiai kutatások.
- Magfizikai kutatások.

Új spektroszkópiai módszerek kidolgozása a nívóélettartam mérési tartomány kiterjesztése céljából.
Magadatok értékelése: diszkrét nívóséma-könyvtár létrehozása magreakciók számításához a NAÜ-vel együttműködésben.
Izomergerjesztés γ - γ' reakcióval: kísérleti és elméleti vizsgálatok kiválasztott atommagokon.

Nukleáris elemanalitikai kutatások

Hideg neutronokkal végzett prompt gamma-aktivációs analízis módszerének fejlesztése és alkalmazása környezetvédelmi, valamint atomenergetikával kapcsolatos anyagvizsgálati feladatokra.
Magadatok értékelése: a kutatási és adatértékelő tevékenység összekapcsolásával új (n, γ)-spektroszkópiai adatbázis létrehozása a NAÜ nukleáris adatértékelő hálózatával együttműködve.

Nukleáris biztonsági és sugárvédelmi kutatások

Friss fűtőelemkötegek urántartalmának és dúsításának meghatározására alkalmas γ -spektrometriás módszerek kidolgozása.

Hordozható CdTe spektrométeres módszer kidolgozása erőművi reaktorok kiégett fűtőelemkazettáinak ellenőrzésére.

Nukleáris hulladékok karakterisztikus izotópjai migrációjának vizsgálata közetekben.

Sugárhatókémiai, sugárfizikai és magkémiai kutatások

A sugárzással keltett szénhidrogén-kémiai folyamatok kutatása.

Polimerek és biopolimerek kutatása.

Oxigén és halogéntartalmú aromás vegyületek radiolízisének és fotolízisének vizsgálata környezetvédelmi céllal.

Kémiai és fizikai dozimetriai módszerek kutatása és fejlesztése.

Mikropórusos, ill. nanodiszperz rendszerek fémes komponensei koordinációs és oxidációs állapotainak vizsgálata *in-situ* Mössbauer-spektroszkópiai módszerrel.

Felületkéimiai és heterogén katalízis kutatások

Felületek felépítése és szerkezeti tulajdonságai

Modell-katalizátorok felépítésének, felületi tulajdonságainak tanulmányozása.

A 8-10. csoport fémeit tartalmazó hordozós MoO_x katalizátorok szerkezetének, valamint kénfelvételüknek a vizsgálata.

Zeolitok üregeiben és réteges vegyületekben hordozókon létrehozott nanoszerkezetű fémklaszterek vizsgálata.

Felület-szubsztrátum kölcsönhatás vizsgálata

CO (NO) adszorpció és a fém-szén kötés vizsgálata fémeken transzmissziós, diffúz reflexiós és emissziós FTIR spektroszkópiával.

Felület-szubsztrátum kölcsönhatásokat modellező fémorganikus vegyületek és fémfelületet modellező fémklaszterek elméleti és spektroszkópiai szerkezetkutatása.

C_1 - C_5 szénhidrogének fémfólián történő adszorpciójának, valamint egyszerű molekulák viselkedésének kutatása az adszorpció tranziens szakaszában.

8-10. csoport fémeit tartalmazó, MoO_x -bázisú katalizátorok kénfelvételének, a kén beépülésének és cseréjének vizsgálata.

Hordozós és hordozómentes nemfém katalizátorok felületének, ill. a rajta adszorbeált anyagoknak a tanulmányozása.

Fém-ligandum rendszerek elméleti tanulmányozása.

Légköri szennyezők nagyérzékenységű FTIR spektroszkópiai vizsgálata.

Heterogén katalitikus reakciók vizsgálata

Szinergizmus kétfémes és fém-fémoxid rendszerek katalitikus aktivitásában.

Ion-asszisztálás (ion-fém kölcsönhatás) szerepe hordozós kétfémes rendszerek katalitikus viselkedésében.

A katalitikus aktivitás fejlődése oxid-szulfid átalakulás során.

MTA KK KÉMIAI INTÉZET

Cím: 1025 Budapest, Pusztaszeri út 59-67.
Postai cím: 1525 Budapest, Postafiók 17.
Telefon: 325-7900
Telefax: 325-7554
Igazgató: Pálincás Gábor, az MTA levelező tagja
E-mail: palg @chemres.hu

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Szerves kémiai és bioorganikus kémiai kutatások

- Heteroaromás rendszereket eredményező gyűrűzárási reakciók tanulmányozása.
- Hídő-nitrogén atomot tartalmazó heteroaromás rendszerek szintézise és reakciókészségének tanulmányozása.
- Keresztkapcsolásos technika felhasználása polikondenzált heterorendszerek előállítására
- Szelektív gyűrűfelynyílási reakciók tanulmányozása.
- Több nitrogént tartalmazó heteroaromás rendszerek szelektív alkilezésének kísérleti és kvantumkémiai vizsgálata.
- Kondenzált azolok és azóliumsók gyűrűtranszformációjának vizsgálata.
- Az ergolinvázas lizergsav és bromokriptin totálszintézisének kidolgozására irányuló kísérletek.
- Eburnánvázas alkaloidok és származékaik sztereo- és enantioszelektív szintézise.
- Indolo[2,3-a]kinolizidin-vázás enaminek és immonium vegyületek fordított (umpolung) reaktivitásának vizsgálata.
- A galantamin totálszintézisére irányuló kísérletek.
- Melatonin származékok előállítása.
- Prokirális 1,3-diol-származékok enantioszelektív acilezésének vizsgálata enzimekkel.
- Radioaktív és nem radioaktív jelzett vegyületek szintézise.
- Különböző növényvédőszer, gyógyszer és intermediér molekulák szintézisének kidolgozása és optimalizálása.
- Polimer-gyógyszer konjugátumok szintézise és vizsgálata.
- Makromolekulákhoz kovalens kötéssel kapcsolt tumorelles szerek előállítása.
- Savas poliszacharidok esszenciális fémkomplexei előállítási módszereinek, szerkezetének és élettani hatásának vizsgálata.
- Gyógynövények hatóanyagainak és fémtartalmának vizsgálata.
- Új nukleozidok és oligonukleotidok szintézise, bioorganikus és molekulárfarmakológiai vizsgálata.
- Antivirális, antifungális és rákellenes prodrugok kutatása.
- A ligandkötődés és az ionofor funkció tanulmányozása GABA, glicin és 5-HT-3 neurotranszmitter receptorok esetében.
- Gyógyszerkötődés tanulmányozása plazmafehérjéken: allosztérius kötődési kölcsönhatás szérumban albuminon; királis felismerés α -1 savas glikoproteinen; kromatográfiás elválasztások fehérje-oszlopokon.
- Humán szérumban albuminon történő sztereoszelektív dokkolás és neurotranszmitterek szelektív hatású királis konformációi számítógépes molekulamodellézése.
- Ionotróp és metabotróp receptor-funkciók vizsgálata in vitro és in vivo.

- Neurotranszmitter szekréció és transzport tanulmányozása.
- Nukleotidok: új típusú jelátvitel tanulmányozása a központi idegrendszerben.
- Xenobiotikumok neurotoxicitásának tanulmányozása.
- In vitro metabolizmus vizsgálatok.
- In vitro toxicitás vizsgálatok.
- Gyógyszerinterakciós vizsgálatok.
- Enzím-indukció mechanizmusának tanulmányozása citokrom P-450 és konjugációs enzimek esetében.
- Herbicidek és herbicid antidotumok metabolizmusában és hatásmódjában résztvevő enzimek tanulmányozása.
- Herbicidek metabolizmusának vizsgálata növényekben.
- Herbicidek, herbicid antidotumok és szinergista vegyületek tesztelése növénylaboratóriumban.

Felületkémi és heterogén katalízis kutatások

- $\text{PtSn/Al}_2\text{O}_3$ reformáló, ill. kétfémes és hordozós katalizátorok előállításának és módosításának tanulmányozása.
- Katalitikus szénhidrogén (alkánok, cikloalkánok, benzin) átalakítási reakciók tanulmányozása hordozós Pt-katalizátorokon.
- Kemo- és enantioszelektív hidrogénezési reakciók tanulmányozása.
- Számítógépes modellezés alkalmazása a katalízisben.
- A katalízis finomkémi alkalmazása anionok, szerves intermedierek, finomvegyszerek előállítására.
- Erős szilárd savak katalitikus és felületkémi sajátosságainak tanulmányozása.
- C_4 - C_6 alkánok és alkének izomerizációjának és krakkolódásának tanulmányozása.
- A H-D csere vizsgálata szilárd Brönsted-sav katalizátorok és perdeuterometán között.
- Átmenetifém-zeolit katalizátorok aktivitása acetilén hidratálási reakcióiban.
- Zeolitok és zeolitszerkezetű anyagok előállítása, fizikai-kémiai jellemzése és postszintetikus kémiai módosítása.
- Indium- és galliumionok redukív szilárdtest ioncsere útján zeolitokba és mezopórusos anyagokba történő beépítésének tanulmányozása.
- Fémek és savas zeolitok között mechanikai keverékekben lejátszódó szilárdtest reakciók tanulmányozása.
- Zeolitokat vagy mezopórusos anyagokat katalitikus komponensként tartalmazó katalizátorok kifejlesztése petrokémiai reakciók számára.

Kémiai folyamatok kinetikájának és mechanizmusának kutatása

- A dioxigén homogén katalitikus aktiválása kobalt- és vaskomplexekkel. Fenol és pirokatechin származékok biomimetikus oxidációjának kinetikája és mechanizmusa.
- Arilszulfonamid származékok homogén katalitikus karbonilezése. Aromás szulfonilizocianátok szintézise.
- Kétfémes A-vázás palládium nitrén- és azidkomplexek előállítása, szerkezete és reakciói.
- Magánkomplexek gyors redoxi reakcióinak kinetikája és mechanizmusa.
- Katalitikus oxidáció hidrogén-peroxidral. Környezetszennyező anyagok oxidatív bontása.
- Telített, telítetlen és halogénzubsztituált acilgyökök bomláskinetikájának és termokémiájának kutatása lézer-fotolízis módszerrel, különös tekintettel a légkörkémi vonatkozásokra.
- Környezetbarát szerves oldószerek légkörkémi reakcióinak vizsgálata: OH-gyökök reakciói formiátokkal, ketonokkal és alkoholokkal.

- Br-atom reakciók kinetikájának vizsgálata és szabadgyökök termokémiai sajátságainak meghatározása gyors-áramlásos kísérleti technikával.
- Égésekben fontos szerepet játszó gyök-gyök reakciók kinetikai vizsgálata.
- Metán és metanol égési modelljeinek kifejlesztése és reakciómechanizmusuk analízise.
- A mikrokörnyezet hatása fotoszenzibilizátorok fotofizikai paramétereire.
- Szingulett oxigén keletkezésének és élettartamának vizsgálata a fotodinamikus terápia szempontjából.
- Inhomogén térbeli eloszlású reagáló rendszerek elméleti és kísérletes vizsgálata.
- Aromás ketonok lumineszcenciájának időbeni felbontott vizsgálata.
- Új típusú kettős-lumineszcenciás viselkedés tanulmányozása többféle rotációs konformációjú vegyületek körében: N-aril-naftálimidek és N-aril-fenantridinonok fotofizikája.
- A hidrogénhidkötés hatása gerjesztett molekulák energiavesztési folyamataira.
- Fullerenek fotoindukált elektrontranszfer folyamatainak tanulmányozása lézerfotolízis módszerrel.
- Szabadgyökök kimutatása és kvantifikálása sejtekben és kémiai modellrendszerekben.
- Fotodinamikus Terápia Mechanizmus primer lépéseinek tanulmányozása.
- Lineáris szabadenergia összefüggések gyökreakciókban.
- Szénhidrogén oxidációs és biológiai folyamatok reakciómechanizmusának számítógépes modellezése.

Elektrokémiai és korróziós kutatások

- Ötvözők hatása szerves inhibitor molekulák és exopoliszacharidok adszorpciójára.
- Önszerveződő rendszerek és Langmuir-Blodgett rétegek hatása korróziós folyamatokra.
- Vezető polimerek alkalmazása bevonatrendszerekben.
- Nemvas fémek korróziós és inhibíciós folyamatainak tanulmányozása.
- Pásztázó tűszondás módszerek alkalmazása adszorpciós és inhibíciós folyamatok tanulmányozásában.
- Fémkatalizátorok és katalitikus folyamatok vizsgálata poláros oldószerekben.
- Fémek idegen fémek felületén végbemenő adszorpciójának vizsgálata.
- Elektroszorpciós és elektrokatalitikus jelenségek vizsgálata kombinált radioaktív nyomjelzős adszorpciós és elektrokémiai módszerekkel fém és módosított fém elektródokon.

Polimerkémiai és polimerfizikai kutatások

- Heterogén polimer rendszerek komponensei közötti kölcsönhatások, a szerkezet, valamint a rendszerekben lejátszódó mikro- és makromechanikai deformációk (polimer keverékek, töltött polimerek, szálerősítésű rendszerek) kapcsolatának tanulmányozása.
- A polimerek és kismolekulasúlyú adalékok szerkezete, valamint a rendszerekben lejátszódó kémiai változások, továbbá a termékek molekulaszerkezete és tulajdonságai közötti kapcsolat vizsgálata.
- A kvázielő karbokationos polimerizáció tanulmányozása; új polimer struktúrák szerkezetének és tulajdonságainak vizsgálata.
- Új típusú polimer szerkezetek és topológiák előállítása kvázielő gyökök polimerizációval.
- Amfifil kotérhálók: új szintézis eljárások kidolgozása és az új anyagok szerkezetének, tulajdonságainak tanulmányozása, különös tekintettel a bioanyagként történő alkalmazások szempontjából.
- A PVC degradációjának és stabilizációjának tanulmányozása környezetvédelmi szempontból.

Környezeti kémiai és analitikai kémiai kutatások

- Szennyvíztisztítási módszerek vizsgálata szerves vegyületek (zsír, fehérje) és szervetlen ionok (foszfát, mangán, vas, nátrium) kinyerése céljából.
- Módosított természetes zeolitok alkalmazása a szennyvíztisztításban.
- Galvánhulladékok értékes fémtartalmának reciklizálása hulladéktmentes módszerrel.
- Kémiaiilag módosított szilikátásványok előállításának és felhasználásának vizsgálata.
- Biomasszából nyerhető egyszerű szerves vegyületeken alapuló üzemanyag és üzemanyag keverőkomponens szintézise és vizsgálata.
- Hidrogénizotópok szeparálása kémiai reakciókban.
- Új kromatográfias állófázisok és rendszerek kifejlesztése környezeti szennyezők és gyógyszerek elválasztására és meghatározására.
- Környezeti szennyezőanyagok, gyógyszerek stb. kötődésének meghatározása különböző makromolekulákhoz (fehérjék, huminsavak, felületaktív anyagok) különböző kromatográfias módszerek alkalmazásával.
- Kémiai szerkezet és kromatográfias retenció közötti összefüggések tanulmányozása különböző matematikai-statisztikai módszerek alkalmazásával.
- Amfetaminok kromatográfias elválasztásának és tömegspektrometriás detektálásának vizsgálata

Anyag- és molekulaszerkezeti kutatások

- Koordinációs vegyületek előállítása, térszerkezetük röntgendiffrakciós meghatározása és jellemzőik szisztematikus vizsgálata.
- A 14-es csoport elemei (Si, Ge,...) által képzett fémorganikus vegyületek térszerkezetének (hipervalens kötések, nem kötött kölcsönhatások) vizsgálata.
- Molekulafelismerés, illeszkedés és komplementaritás tanulmányozása szupramolekulák, zárványkomplexek és szerves vegyületek kristályaiban.
- Gázfázisú ionok szerkezetének, energetikájának és reaktivitásának vizsgálata tömegspektrometriai módszerekkel.
- A reakciókinetika tömegspektrometriás alkalmazásának vizsgálata.
- A kvantumkémia tömegspektrometriás alkalmazásának tanulmányozása.
- Biomolekulák analízise (peptidek, glikopeptidek, cukrok, nukleotidok) tömegspektrometriás módszerekkel.
- Policiklusos aromás és heterociklusos kondenzált aromás rendszerek β -laktám és nuleotid származékok NMR-módszerekkel történő szerkezetvizsgálata és konformációs viszonyaik tanulmányozása.
- Ion transzport folyamatok magrezonancia spektroszkópiai vizsgálata.
- Aminosavak és peptidek FT-IR és FT-Raman spektroszkópiai vizsgálata.
- Rendezett felépítésű, orientált molekuláris rendszerek tanulmányozása polarizált IR és Raman spektrumaik alapján.
- Kvantumkémiai módszerek (ab initio és DFT-számítások) alkalmazása közepes méretű molekulák rezgési spektrumainak részletes értelmezésében.
- Raman szórási intenzitások kísérleti meghatározása és felhasználása molekulaszerkezeti problémák megoldásában.
- Rézkomplexek pH-függő species eloszlásának meghatározása ESR-spektroszkópiával.
- Ionos fullerének mágneses tulajdonságainak tanulmányozása ESR-spektroszkópiával.
- Rövidélettartalmú szerves szabadgyökök vizsgálata spincapdázással.
- Molekuláris mozgások és átmenetek vizsgálata ESR-spektroszkópiával.
- Folyadék és szilárdfázisú ESR-spektrumok számítógépes analízise.

- Konformációs viszonyok felderítése glikokonjugáltak vizes oldatában.
- A kémiai Hamilton-operátor formalizmus fejlesztése és alkalmazásai.
- Molekulák reaktív és nemreaktív ütközései dinamikájának elméleti tanulmányozása.
- Kémiai reakciók potenciálfelületének és sebességi együtthatóinak számítása ab initio kvantumkémiai módszerekkel.
- Oldószerek és oldatok molekuláris szerkezetének vizsgálata röntgen- és neutrontdiffrakciós módszerekkel.
- A hidrogénkötés és ionszolvatáció jelenségének tanulmányozása folyadékfázisban.
- Folyadékok molekuladinamikai és Monte Carlo szimulációja.
- Molekuláris folyadékok szerkezetvizsgálata fordított Monte Carlo módszerrel.
- Elektód/elektrolit határfelületi jelenségek számítógépes szimulációja.

MTA KK ANYAG- ÉS KÖRNYEZETKÉMIAI KUTATÓLABORATÓRIUM

Cím: 1025 Budapest, Pusztaszeri út 59-67.
Postai cím: 1525 Budapest, Postafiók: 17.
Telefon: 325-7896
Telefax: 325-7892
Igazgató: Szépvölgyi János, a kémiai tud. kandidátusa
E-mail: szepvol @chemres.hu

A laboratórium kutatási célkitűzései és témái

Anyag és molekulaszervezeti kutatások

Anyagtudományi kutatások

A kutatások - célszerűen kiválasztott modellek esetében - magukban foglalják az anyagok összetétele, szerkezete, tulajdonságai és előállítási módja közötti összefüggések egyes kémiai részleteinek felderítését, beleértve az összetétel, a szerkezet és a tulajdonságok alkalmazás és felhasználás közbeni változásait is. A kutatások kiterjednek az ion- és atomsugarakkal aktivált felületi reakciók tanulmányozására, továbbá a nagy energiasűrűségű terekben (termikus plazmákban, illetve lézersugarakban) lejátszódó kémiai és anyag-átalakítási folyamatok mechanizmusának, kinetikájának és művelettani kérdéseinek tanulmányozására. Az egyes témák a következők:

- Gyorsított ion- és atomsugarakkal létrehozott felületi reakciók kutatása.
- Nanodiszperz kerámiai porok szintézise és kerámiai rétegek kialakítása termikus plazmában.
- Szenesedési folyamatok vizsgálata termikus plazmában.
- Lézerspektroszkópai és lézerkémiai kutatások.

Elektrokémiai és korróziós kutatások

A kutatások célja a váltóáramú elektrokémiai metodikák fejlesztése, különös tekintettel az elektrokémiai impedancia spektroszkópia (EIS) kiterjesztésére közepes, illetve nagy amplitúdójú perturbáció esetére ("nemlineáris impedancia spektroszkópia"). A kutatások magukban foglalják a laboratóriumban korábban kidolgozott elektrokémiai módszerek (EIS, potenciálzaj mérése, Faraday torzítás) alkalmazhatóságának vizsgálatát festékek, továbbá savas és semleges közegben ható inhibitorok korrózióvédő képességének minősítésére. Az egyes témák a következők:

- Elektrokémiai metodikai és korróziós kutatások.
- Elektroanalitikai kutatások.

Környezeti kémiai és analitikai kémiai kutatások

Környezetkémiai kutatások

A kutatások kiterjednek a komplex rendszerekre alkalmazható analitikai módszerek és mérőrendszerek kidolgozására, adaptációjára és továbbfejlesztésére, a hagyományos energiaforrások használatából eredő környezeti hatások csökkentésének vizsgálatára, újszerű energiaforrások alkalmazásának

elősegítésére, ipari technológiák környezeti hatásainak mérséklésére, továbbá különféle hulladékok és melléktermékek környezetbarát kezelési, illetve feldolgozási eljárásainak megalapozására. Az egyes témák a következők:

- Ásványi szenek környezetbarát erőművi tüzelését elősegítő alapkutatások.
- Biomassza anyagok termikus hasznosításának kutatása.
- Környezetre ártalmas vegyületek képződése magas hőmérsékletű folyamatokban.
- Stabilizátorok hatása a PVC hőbomlására.
- Műanyagkeverékek és blendek pirolitikus reciklálási lehetőségeinek kutatása.
- Napenergiás desztillátorok fejlesztésével kapcsolatos kutatások.
- Szol-gél eljárások környezetvédelmi alkalmazásának kutatása.
- Veszélyes hulladékok kezelése és ártalmatlanítása termikus plazmában.

MTA KFKI ATOMENERGIA KUTATÓINTÉZET

Cím: 1121 Budapest, Konkoly Thege M. út 29-33.
Postai cím: 1525 Budapest, Pf. 49.
Telefon: 395-9159
Telefax: 395-9293
Igazgató: Gadó János, a fizikai tud. kandidátusa
E-mail: gado @sunserv.kfki.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet feladatköre az alapító okiratban foglaltaknak megfelelő alap-, alkalmazott- és fejlesztő kutatás a következő területeken: reaktorfizika, reaktordiagnosztika, termohidraulika, realtime információs és tanácsadói rendszerek, reaktorszimuláció, atomerőművek biztonságának determinisztikus és valószínűségi elemzése, súlyos reaktorbalesetek elemzése, sugárkárosodás, törésmechanika, szivárgásdetektálás és sugárvédelem, továbbá környezetvédelem, környezeti ellenőrző rendszerek, kockázatelemzés, analitikai kémia, fizikai kémiai, akusztikus emissziós módszerek, reaktorelektronika, ürelektronika, továbbá a Budapesti Kutatóreaktor üzemeltetése.

A feladatok között alapvető jelentőségűek a reaktorbiztonsági feladatok, amelyek az alaptevékenység gerincét képezik. Az intézet az Országos Atomenergia Hivatal egyik kutatási háttér-intézményeként elősegíti az új atomtörvényben előírt magasszínvonalú hatósági munkát. Az intézet közvetve és közvetlenül - szakértelemmel és kutatási-fejlesztési eredményekkel - támogatja a paksi atomerőmű biztonsággnövelő intézkedéseinek a tudományos megalapozását, elvégzi a nagy felelősséggel járó főkonzulensi feladatokat.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Reaktorfizikai kutatások

- Folyamatos feladat a reaktorfizikai számítási pontosság növelése, a kifejlesztett algoritmusok és programok tesztelése és gyorsítása.
- Alkalmazások a reaktor aktív zónájában lezajló neutronfizikai és hőfizikai folyamatok elemzésére.
- Reaktorzónák tervezése.
- Háromdimenziós neutronkinetikai és termohidraulikai rendszerkódok összekapcsolása.
- Reaktorbiztonsági vizsgálatok, tervezett új típusú fűtőelemek alkalmazásával.

Fűtőelem és reaktoranyagok kutatása

- Vizsgálatok a magasabb kiégetést lehetővé tevő fűtőelemek előállításához és gazdaságosabb üzemanyag ciklusok tervezéséhez.
- Kutatások az erőmű élettartamának tervezési értéken túl való növeléséhez.
- Reaktoranyagok extrém körülmények közötti viselkedésének tanulmányozása.
- Fűtőelemviselkedés modellezése számítógépes kódokkal üzemi, baleseti és tárolási körülmények között.

- A VVER-típusú fűtőelemek biztonsági kritériumainak megalapozása, számításokhoz szükséges kísérleti adatok előállítása.

Termohidraulikai kutatások

- A paksi atomerőmű túlnyomás-védelmi rendszerének felülvizsgálata.
- Az erőmű biztonságának növelésére állapot-orientált üzemzavarelhárítási utasítások megalapozása.
- Részvétel a paksi atomerőmű földrengésvédelmi technológiai koncepciójának kidolgozásában.
- A különböző hőmérsékletű, ill. bórkoncentrációjú hűtőkörökből származó tömegáramok keveredési problémái a reaktortartályban.
- Módszertan kidolgozása a hatósági engedélyezési eljárás támogatására tervezési és ATWS üzemzavarok esetében.
- Validációs célú rendszer-termohidraulikai kutatások.
- Az utóbbi két témához kapcsolódóan kísérletek végzése a PMK-2 berendezésen.

Atomerőművek operátorait segítő eszközök fejlesztése

- Részvétel a paksi atomerőmű technológiai, számítástechnikai rendszerének felújításában.
- A paksi atomerőmű blokkjainak aktív zónáját ellenőrző rendszer fejlesztése.
- A reaktor kritikus biztonsági funkcióit monitorozó rendszer fejlesztése.
- Üzemzavarelhárítási kezelési utasítások végrehajtását segítő on-line megjelenítő rendszer fejlesztése.
- On-line hatósági monitorozó rendszer és biztonsági paraméter képernyő fejlesztése.
- Integrált jelhitelesítő és mérésmeghibásodás előrejelző rendszer fejlesztése.

Atomerőművi szimulációs kutatások

- Felhasználó orientált szimulációs rendszerek kidolgozása, objektum orientált rendszerek használata.
- Real-time szimulátor szoftver-környezet fejlesztése.
- A szimulátor modell szoftver kiterjesztése zónaolvasásig.

Sugárvédelmi és környezetfizikai kutatások

- A nukleáris balesetek környezeti hatásainak elemzése.
- A sztochasztikus tudómodell összekapcsolása mikrodózisimetriai modellel.
- A fosszilis energiatermelésből származó környezeti és egészségügyi károk becslése.
- Alternatív energiahordozók felhasználásából származó légköri kibocsátás.
- Léggörbe kerülő illékony nehézfémek monitorozása és nagyléptékű transzportja.

Fizikai-kémiai kutatások

- Elektrokémiai rendszerek dinamikai, és kondenzált fázisok egyensúlyi tulajdonságainak vizsgálata.
- Reaktor anyagok általános és lokális korróziója, eróziója.
- Korrodeált felületek atomi felbontású elemzése.
- Folyadékelegyek vizsgálata nukleáris módszerekkel.

Speciális mérés technikai eszközök fejlesztése

- Akusztikus emissziós kutatások-fejlesztések.
- Neutronradiográfiás kutatások-fejlesztések.
- Űrdozimetriai kutatások-fejlesztések.

A kutatóreaktor kutatási és egyéb hasznosítása

- A paksi atomerőmű reaktortartályainak élettartam vizsgálatához nélkülözhetetlen anyagszerkezeti kutatások.
- Neutron radiográfiai és aktivációs analitikai kutatások és alkalmazások.
- Részvétel a kis dózisok hatásának vizsgálatában.
- Orvosi (diagnosztikai) célú radioaktív izotópok előállítás.
- A Budapest Neutron Centre keretében hidegneutron forrás létesítése.

MTA KFKI RÉSZECESKE- ÉS MAGFIZIKAI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1121 Budapest, Konkoly Thege út 29-33.
Postai cím: 1525 Budapest, Pf. 49.
Telefon: 395-9289
Telefax: 395-9151
Igazgató: Szegő Károly, a fizikai tud. doktora
E-mail: szego@rmki.kfki.hu

Az intézet feladatköre:

Kísérleti és elméleti alapkutatások, illetve az ezekhez csatlakozó műszaki fejlesztés végzése az ultranagyenergiájú nehézion- és részecskefizika, a plazmafizika, az űrfizika, az anyagtudományok és a biofizika területén. Kísérleti nagyberendezésének, az EG-2R részecskegyorsítónak, valamint a kutatást és a kapcsolatokat szolgáló számítógépes hálózatnak a működtetése. Graduális és posztgraduális képzés.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Ultranagyenergiájú nehézion- és részecskefizika

- Az ütközésekben kialakuló nagysűrűségű maganyag hőmérsékletének, entrópiájának meghatározása a fragmentáció, részecskekorrelációk és ritka részecskekeltés vizsgálatával.
- A Pb-Pb, Pb-p ütközések mérése, analízise a CERN NA49 együttműködése keretében a BUDAPEST WALL spektrométerrel.
- Az ALICE kísérlet tervezése és a hardver elemek prototípusának előkészítése, a DDL (Detector Data Link) rendszer kifejlesztése.
- Bekapcsolódás a Compact Muon Solenoid (CMS) kísérletbe az LHC proton-proton gyorsítón.
- A LEP 200 gyorsítón végzett kísérletek eredményeinek eseményanalízise, adatkkiértékelése.
- A semleges és töltött Higgs-bozonok keresése az OPAL detektorral egyre növekvő LEP energiákon.
- Relativisztikus nehézion ütközések vizsgálata a GSI-Darmstadt részecskegyorsítónál.

Űrfizika és űrelektronika

- A VEGA, FOBOSZ-2, PIONEER VENUS ORBITER, ULYSSES, SOHO, CLUSTER, CASSINI űrmissziók adatainak feldolgozása.
- A jövőbeni űrmissziókhoz szükséges berendezések építése, a mérések stratégiájának kialakítása, a mérések tudományos céljainak pontosítása (ROSETTA, CESAR, NETLANDER).
- Fedélzeti számítógép készítése a SPEKT-RÖNTGEN-GAMMA asztrofizikai misszióhoz.
- Részvétel űrkísérletek, űrmissziók tervezésében.
- A kutatásokhoz szükséges technológiai háttér fejlesztése.

Anyagtudományi kutatások magfizikai módszerekkel

- Félvezető vékonyrétegek kutatása.
- Felületi- és határréteg-mágnesség kutatása.
- Az ion-implantáció fizikai alapfolyamatainak vizsgálata.

- Félvezetők és szigetelők felületközeli hibaszerkezetének vizsgálata.
- Pórusos és nagyfelületű rendszerek kutatása.

Plazmafizikai kutatások

- Neutrális és töltött atomi részecskék illetve részecske halmazok, valamint mikroszkopikus szilárd testek plazmában való mozgásának és kölcsönhatásainak tanulmányozása.
- Lézerrel létrehozott plazmák mozgásának és a lézerfényvel való kölcsönhatásainak tanulmányozása.
- Atomok és molekulák egymással való ütközésének és lézerfényvel való kölcsönhatásának tanulmányozása.

Elméleti kutatások

- Relativisztikus nehézion ütközések, a CERN NA49 kísérlet fenomenológiája.
- Elemi részecske kölcsönhatások, kvark bezárás, W-bomlás, W-párkeltés.
- Integrálható kvantumtérelméleti modellek; nem triviális kvantum szimmetriájú rácsmodellek.
- Az Einstein egyenletek új megoldásai, fekete lyuk végállapotok, kvantum gravitáció.
- Magfizikai néhány-test probléma: néhány részecskes Coulomb rendszerek dinamikája: "egzotikus" rendszerek.

Biofizikai kutatások

- A szaglőrendszer és a hippokampusz funkcionális szerveződésének vizsgálata matematikai modellezéssel (computational neuroscience).
- A kémiai káosz szabályozásának vizsgálata.
- A fémtartalmú fehérjékben, enzimekben lévő életfontosságú, illetve toxikus fémek minőségének, mennyiségének, eloszlásának és kötődésének kutatása.
- Régészeti és művészeti tárgyak ionnyaláb analízise az atmoszférába kihozott "milli-nyaláb" segítségével.

A Számítógép Hálózati Központ (Csillebérc)

- A KFKI telephely központi szerver gépparkjának üzemeltetése, fejlesztése.
- A KFKI telephely számítógéphálózatának felügyelete, karbantartása, nameserver szolgáltatás nyújtása, a hálózat továbbfejlesztése az egyes telephelyi intézetekkel együttműködve.
- A KFKI telephely számítógéphálózatának biztonsági felügyelete.
- A NIIF regionális központi szolgáltatások nyújtása a telephelyi kutatóintézetek és az MTA Csillagászati Kutatóintézete számára, kapcsolattartás és együttműködés a hazai akadémiai hálózat üzemeltetőivel és résztvevőivel.
- A kutatók otthoni munkavégzésének támogatása, terminálszerverek üzemeltetése a telefonos számítógéphasználat támogatására.
- Információs szolgáltatás (Web szerver, ftp szerver, levelezőlisták stb. működtetése, a telephelyi intézetek, a hazai és nemzetközi fizikus közösség, valamint a hazai és nemzetközi hálózati közösség részére.
- Számítógépes könyvtári rendszer működtetése, fejlesztése a KFKI Könyvtárral együttműködésben.
- Csoportos munkavégzést támogató eszközök és módszerek fejlesztése és alkalmazása (pl. videokonferenciák).
- Eszközök és módszerek fejlesztése vakok és gyengénlátók számítógép használatának lehetővé tételére.

MTA MŰSZAKI FIZIKAI ÉS ANYAGTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1121 Budapest, Konkoly Thege út 29-33.
Postai cím: 1525 Budapest, Pf. 49.
Telefon: 395-9253
Telefax: 395-9284,
Igazgató: Gyulai József, az MTA rendes tagja
E-mail: gyulai @ra.atki.kfki.hu

Az intézet mai szervezete 1998. január 1-jén alakult, az MTA Műszaki Fizikai Kutatóintézetének és az MTA KFKI Anyagtudományi Kutatóintézetének egyesüléséből - ez utóbbi intézmény telephelyén. Az új intézet tudományos koncepciója azt a szinergizmust kívánja kiaknázni, amely a két rokon-tematikájú intézet tudományos és infrastrukturális egyesítésétől várható. Ennek érdekében bővítették a "Class 10 és 100" tiszta laboratóriumukat, hogy befogadhassa a vegyület-félvezetők kutatási témáit, valamint az (ország egyetlen) maszk laboratóriumát - elsősorban intelligens integrált szenzorok kutatása céljából. Egy másik, nagy értékű infrastrukturális komplexum a Szerkezetkutatási Laboratórium, amelyben az elektronmikroszkópos, valamint Auger spektrometriai, valamint preparatív laborok helyezkednek el és folytatja a tradicionális szerkezet- vékonyréteg kutatásokat. Az intézet által igényelt és használt harmadik, nagy értékű infrastrukturális egység a KFKI Campus Gyorsító Laboratóriuma, amely a - szintén tradicionális - ionimplantációs kutatások egyik fő laboratóriumi bázisa és amely a KFKI Részecske és Magfizikai Kutató Intézet épületében foglal helyet.

Az intézet feladatköre

A kutatási irányok lényegében változatlanok maradtak. Azaz továbbra is fizikai, ill. anyagtudományos alapkutatásokat végzünk félvezető és fém-rendszereken, ez utóbbiaknál a mágneses anyagok kutatása is fontos súlypontot képez. Alkalmazott kutatásokat végeznek, súlylál az érzékelési elvek, ill. érzékelők kutatása és modellszerű fejlesztése terén - itt félvezető-alapú, mágneses, ill. optikai elvű szenzorok is szerepelnek. Fontosak és eredményesek alkalmazott kutatásaik a szerkezeti kerámiák terén. Programfejlesztő csoportjaik eredményesek mind a fizikai, ill. fizikai mérések szimulációja, mind a diagnosztika terén. Ez utóbbiak alkalmazásait elsősorban orvosi diagnosztikában találták meg.

Az intézet széles tematikával vesz részt és mind a graduális, mind a posztgraduális egyetemi oktatásban - több budapesti, valamint a debreceni, szegedi és a veszprémi egyetemeket is beleértve. Magasan kvalifikált munkatársaik közös, ill. kihelyezett tanszékeket, ill. megfordítva, egyetemekre kihelyezett kutatólaboratóriumokat működtetnek.

Az MFA két nagy részlegre - divízióra - oszlik.

Félvezető és szenzorikai részleg

- Vegyület-félvezető Laboratórium, amely lézerdiodák, optikai vezetők, integrált optikai kutatásokat végez
- Eszközfizikai laboratórium, amely eszközök mikrohullámú, valamint alacsonydimenziós elektrongáz kvantumós jelenségeit kutatja.

- Ionimplantációs és ionsugaras analitikai laboratórium, amely ion-szilárdtest kölcsönhatásokkal, ionbesugárzás hatásainak vizsgálata mellett az ionsugaras analitika új lehetőségeit is kutatja és amely elsődlegesen használója a Campus gyorsító laboratóriumának.
- Szenzorika laboratórium, amelynek tiszta laboratóriumai regionális unikalitás jellegűek, és amely most elsősorban félvezető alapú érzékelők (nyomás, gyorsulás, gáz, stb.) kutatásával és laboratóriumi példányainak kifejlesztésével foglalkozik.
- Diagnosztikai laboratórium, amely elsősorban programfejlesztésekkel foglalkozik, orvosi diagnosztika céljaira.
- Magnetooptikai laboratórium, amely mágneses alapkutatásokat, valamint mágneses elvű érzékelőket kutat, ill. laborpéldányok előállításáig.
- Optika laboratórium, amelynek fő témája szilárdtestfizikai-kémiai folyamatok in situ és valósídejű detektálása optikai elvek segítségével, intelligens (neurális hálózatok) modellekkel kiértékelve azt.

Szerkezetkutatási részleg

- Elméleti fizikai és modellezési laboratórium, amely elméleti számítógépes modellekkel vizsgálja a felületi, valamint pl. az ionbesugárzás jelenségeit.
- Nanoszerkezetek kutatása laboratórium, amely most elsősorban szén nanoszerkezetek, nanocsövek speciális előállítását és vizsgálatát végzi.
- Vékonyréteg fizikai laboratórium, amely speciális fémes rendszerek (ötös szimmetriájú ötvözetek), vékony- és multirétegeken lezajló folyamatokat vizsgál.
- Vékonyréteg szerkezetek laboratóriuma, amely elsősorban kvantumos hatásokat vizsgál strukturált vékonyrétegeken, valamint egyes rétegek biokompatibilitását kutatja.
- Felületfizikai laboratórium, amely - elsősorban unikális Auger spektrometriai módszerükkel - kutatja a felületi reakciókat.
- Kerámia laboratórium, amely speciális eljárásokkal kiemelkedő minőségű kerámiákat állít elő és vizsgál, elsősorban mechanikai tulajdonságaik szempontjából.

Önálló egység a Biomérnöki laboratórium, amely - orvos csoportokkal együttműködve - a teljes testfelszín biopotenciáljainak mérésével vizsgálja a szív és érrendszer állapotát.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

- Tiszta terű technológiai (regionális unikalitás, 600 m², Class 10-10000), valamint maszklaboratórium, alkalmas félvezetőeszközök előállítására, mintegy 1µm felbontóképességgel.
- Elektronmikroszkópiai, Auger és Páztázó Szondás Mikroszkóp Laboratórium, saját fejlesztésű, unikális mintakészítő módszerekkel, amely pl. az Auger spektrometriájuknál rekordértékű, 1 nm-es mélységfelbontást biztosít.
- Tradicionális vékonyréteg és felületfizikai kutatásaik jelentősen hozzájárultak a rétegnövekedés fizikájának megértéséhez.
- Szintén tradicionális implantációs és ionsugaras analitikai kutatásaik során új eljárással állítottak elő nanoszerkezeteket (szén nanocsöveket), valamint új módszert dolgoztak ki kémiai reakcióknak marker izotópokkal való felderítésére.
- Optikai, elsősorban ellipszometrias mérés technikájuk az általuk kifejlesztett, ún. neural network-alapú programokkal új lehetőségeket nyitott pl. a félvezetőkön (akár az integrált áramkört gyártás folyamán) lezajló kémiai reakciók in situ és valósídejű követésében.
- Szinte tetszőleges hullámhosszú vegyület-félvezető lézereket állítanak elő.
- Az általuk kifejlesztett érzékelők között, a már "hagyományos" félvezető-alapú nyomásérzékelő mellett, a pórusos szilíciumon végzett kutatásaik hasznosításaként gázérzékelők szerepelnek,

továbbá különlegesen érzékeny antennáik lehetővé teszik pl. a mikrohullámú telefonjának az agyi szövetekre gyakorolt hatásainak vizsgálatát. A mágneses térre különlegesen érzékeny és olcsó detektorok (alsó határa a földmágnesség 1/40000-ed része) alkalmas pl. acél nyomástartályok szerkezeti hibáinak kívülről való tomografikus megjelenítésére. Integrált optikai hullám-vezetőjükkel kifejlesztett hormonreakció detektorukhoz rekordértékű, $<0.4 \mu\text{m}$ rácscsatlósága optikai rácsot kellett kifejleszteniük.

- Programfejlesztéseik révén és együttműködésben mérni tudják a szív biopotenciálját a teljes testfelületen, ezzel a rizikófaktorok pontosabb behatárolása vált lehetővé, automatikus videorendszerük és a kapcsolódó program in vitro osztályozza az egészséges és a daganatos sejteket, egy szintén fizikai vezérléstechnikai programukat felhasználták Bartók és Kodály archív viaszhengerein lévő felvételeknek zajmentesítésére és CD-kiadásának előkészítésére.
- Pórusos szilícium rekord-minőségű előállítás és kutatása működő fényemissziós diódák, valamint gázérzékelők létrehozásához vezetett.
- Kimutatták, hogy szénbe becsapódó igen nagyenergiájú nehéz ionok hatására szén nanocsövek is keletkeznek, sikerült elsőként "felboncolniuk" nanocsövet, valamint ezek több tulajdonságát értelmezniük.
- Számítógépes módszereket használnak fizikai események modellezésére, így pl. az Ising modellt alkalmazzák az elektromos tér által hajtott, felületi atomi mozgások, valamint szilíciumkarbidba implantált ionok által gerjesztett folyamatok modellezésére.
- Kiváló minőségű szilíciumnitrid kerámiákat állítanak elő az unikális nagynyomású és magas hőmérsékletű présükben és vizsgálják ezek mechanikai tulajdonságainak alakulását pl. ionimplantáció hatására.
- Folytatják szakértői és kutatási tevékenységüket a magas olvadáspontú fémek és karbidjaik terén.

MTA SZILÁRDTESTFIZIKAI ÉS OPTIKAI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1121 Budapest, Konkoly Thege Miklós út 29-33.
Postai cím: 1525 Budapest, Pf. 49.
Telefon: 395-9153
Telefax: 395-9278
Igazgató: Kollár János, a fizikai tud. doktora
E-mail : szfki @power.szfki.kfki.hu

Az intézet feladatköre

Alapkutatások végzése az elméleti és kísérleti szilárdtestfizika, ezen belül a kondenzált anyagok fizikája, a fémfizika, a vékonyrétegek és felületek fizikája területén, továbbá az elméleti és kísérleti optika, ezen belül az optikai kristályok fizikája, a nemlineáris és kvantumoptika, valamint a lézerfizika területén.

Alkalmazott kutatások végzése, ezen belül az új anyagok előállítása és vizsgálata, az új anyagvizsgáló módszerek fejlesztése; az optikai kristályok és vékonyréteg eszközök előállítása és alkalmazása, valamint a lézerek fejlesztése és alkalmazása területén.

Az alaptevékenységgel összefüggő unikális metodikák fejlesztése.

Graduális és posztgraduális szakemberképzés.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Erősen korrelált rendszerek

- Alacsony dimenziós mágneses modellek vizsgálata analitikus és numerikus módszerekkel.
- Alacsony dimenziós Fermi rendszerek vizsgálata.
- Kétállapotú rendszerek vizsgálata.

Komplex rendszerek

- Fázisátalakulások és skálázás.
- Sztochasztikus dinamikájú rendszerek numerikus vizsgálata.
- Kvantum - soktest rendszerek vizsgálata.
- Nemlineáris rendszerek vizsgálata.

Elektronállapotok vizsgálata fémekben

- Sáv szerkezetszámítási módszerek fejlesztése.
- Szerkezetek és felületek stabilitása, elasztikus tulajdonságok első elvekből történő meghatározása.
- Felületek mágneses tulajdonságai.
- A magas hőmérsékletű szupravezetők nested Fermi folyadék elmélete.
- A spin és töltéssűrűség hullámok vizsgálata.
- Erősen korrelált elektron rendszerek.
- Szupravezetés réteges szerkezetekben és mezoszkópikus rendszerekben.

Nem-egyensúlyi ötvözetek

- Makroszkópikus mágneses mérések és lokális sajátságok vizsgálata gyorsítással keletkező tömbi spinűvek és kontrollált módon előállított granuláris szerkezetek mágneses sajátságainak tisztázására.
- Amorf ötvözetek lokális atomi környezeteinek feltárása és a reverzibilis atomi relaxáció folyamatainak tanulmányozása.
- Néhány nanométer méretű tartományokban a sajátos mágneses tulajdonságú fázisok kialakulásának vizsgálata.
- Parciális párkorrelációs függvények meghatározása neutronszórás segítségével amorf ötvözetekben.

Röntgen-diffrakció

- Magas töltésszállító alkáli C_{60} polimerek előállítása és szerkezetének vizsgálata.
- Alkáli-földfém- C_{60} vegyületek szerkezetének vizsgálatát különös tekintettel a szupravezető vegyületekre.
- C_{60} rétegek és C_{60} -fém rétegszerkezetek előállítása, a lézeres kezelés hatásának vizsgálata.
- A szerkezet és kötéstípus kísérleti vizsgálata surló beeséses röntgendiffrakció és infravörös spektroszkópia együttes alkalmazásával.
- C_{60} -vegyületek nagy nyomású szintézise, az így kialakuló fázisok szerkezetének és vezetési tulajdonságainak felderítése.
- Elsőrendű fázisátalakulások vizsgálata térelméleti módszerekkel.
- Az atomi felbontású röntgen holográfia kísérleti és elméleti vizsgálata.

Töltés- és spin-sűrűség hullámok

- Az alapállapot kollektív gerjesztéseinek, valamint a fémes fázis Fermi-folyadékától eltérő viselkedésének vizsgálata szerves vezetőkben.

Folyadékkristályok kutatása

- Ferro-, ferri- és antiferroelektromos folyadékkristály elegyek előállítása és tanulmányozása.
- Neutronszórási és NMR vizsgálatok hidrogénes és deuterizált folyadékkristályokon.
- Piramis alakú kolumnáris folyadékkristályok reológiai tulajdonságainak meghatározása.
- Hajlított törzsu molekulákból felépülő ferroelektromos folyadékkristályok előállítása és vizsgálata.
- Szmeztikus folyadékkristályok rendezése fénnel.

Instabilitások és nem-lineáris jelenségek folyadékkristályokban

- Nematikus és szmeztikus folyadékkristályokban külső terekkel gerjesztett mintázatképző instabilitások vizsgálata.
- Az optikai adattárolás és feldolgozás lehetőségeinek kutatása festett folyadékkristályokban.

Fémkutatások

- Fém-hidrogén rendszerekben a hidrogén koncentráció in-situ mérése NMR módszerrel, a hidrogén elektronszerkezetének felderítése, a hidrogén - hidrogén távolság és a hidrogén mozgékonyág vizsgálata.
- Nagytisztaságú fcc fémekben az implantációval bevitt radioaktív $^{12}\text{B}^*$ atom helyén és környezetében a lokális hiperfinom tulajdonságok és az atomi mozgások tanulmányozása.
- Átmeneti-fém komplexekben a spinátmenet és a komplexekben előforduló molekuláris mozgások lehetséges korrelációjának vizsgálata NMR mérésekkel.
- Óriás magnetotranszport jelenségek tanulmányozása nanométeres multirétegekben.
- Nanokristályos szerkezetek keletkezésének és tulajdonságainak vizsgálata fémekben és ötvözetekben.

Neutronszórás kondenzált anyagokban

- Fémek és ötvözetek szerkezetének, közeli és középtávú rendjének vizsgálata.
- Ötvözetek, kompozitok belső feszültségének, textúrájának vizsgálata.
- Amorf félvezetők közeli és középtávú rendjének vizsgálata.
- Folyadékkristályok és folyadékkristályos kompozitok szerkezetének és dinamikájának vizsgálata.
- Heterogén és/vagy részben rendezett folyadékok, szuszpenziók, oldatok szerkezetének és dinamikájának vizsgálata.
- Új neutronfizikai berendezések létesítése a modernizált Budapesti Kutatóreaktornál.

Lézerfény és anyag kölcsönhatásai

- Nagyenergiájú fotoelektronok és a magasharmónikus fénynyalábok kvantumos spektrumának vizsgálata.
- Attomásodperces fényimpulzusok előállítása.
- A csoport által hosszú lézerhullámoknál megfigyelt anomálishan magas tunnel-fotoelektron hozam tanulmányozása.
- A csoport által felderített új elképzelés fejlesztése és megvalósítása, "asztali méretű", több GeV energiájú lézeres elektrongyorsító, ill. TW/cm^2 intenzitású erős röntgenlézer impulzusok előállítása céljára.

Lézerek kutatása

- Gázkisülések és gázlézerek alapvető folyamatainak modellezése.
- Új geometriájú gázkisülések létrehozása.
- Mikrodisk lézerek optimális kicsatolásának vizsgálata.
- Vékonyrétegek vizsgálata a csillapított totálreflexió módszerével.
- Optikai pásztázó alagútmikroszkóp (STM) kifejlesztése.

Lézeralkalmazások

- Új típusú Q-kapcsolt szilárdtestlézerek kifejlesztése ipari és orvosi alkalmazásokhoz.
- Ti-zafir lézer kifejlesztése.
- Optikai mérőberendezések kifejlesztése folyadékokban és gázokban lebegő részecskék méreteloszlásának, koncentrációjának és elektromos töltésének meghatározására.
- Mintavételező interferometrikus mozgásanalizátor alkalmazása anyagtudományi vizsgálatokhoz.
- Kvantumoptikai mérések páros (entangled) fotonokkal.

Optikai vékonyrétegek

- Femtomásodperces lézerrendszerekhez kifejlesztett csörpölt dielektrikumtűkrök alkalmazhatósági korlátainak elméleti és kísérleti vizsgálata.
- 5 fs-nál rövidebb impulzusidejű Ti-zafir lézercsillátorok és erősítők tükreinek tervezése és megvalósítása.
- Optikai bevonatok fejlesztése lézerdiodákkal pumpált szilárdtestlézerekhez.
- Kis veszteségű lézertűkrök kutatása és fejlesztése az ultraibolya tartományban működő fémgözlézerekhez.

Új perspektivikus kristályok növesztési technológiájának kidolgozása és vizsgálata

- Nemlineáris tulajdonságú optikai kristályok növesztése olvadákos és magashőmérsékletű oldatos eljárásokkal.
- Kristályok orientálása és megmunkálása alapvető és alkalmazott kutatási feladatokra.
- Kristályok minőségvizsgálata kémiai analitikai, optikai mikroszkópos, maratásos, optikai és abszorpciós spektroszkópiai módszerekkel.

- Tiszta és adalékolt kristályok különleges fizikai tulajdonságainak tanulmányozása: fotorefraktív és fotokrom jelenségek, fényemissziók, szintillációs és nemlineáris optikai folyamatok.
- A növesztett és tanulmányozott kristályok: TeO_2 , $LiNbO_3$, $ZnWO_4$, Bi_2TeO_5 , $Bi_4Ge_3O_{12}$, szillenitek: $B_{12}SiO_{20}$ (BSO), $B_{12}GeO_{20}$ (BGO), $B_{12}TiO_{20}$ (BTO), valamint borátok: $\beta-BaB_2O_4$ (BBO), $Li_2B_4O_7$ (LTB), LiB_3O_5 (LBO), $CsLiB_6O_{10}$ (CLBO), $YAl_3(BO_3)_4$ (YAB).

Optikai kristályok karakterizációja és ponthiba struktúráinak spektroszkópiai vizsgálata

- Fizikai tulajdonságok vizsgálata.
- Fotorefraktív jelenségek vizsgálata.
- Növekedési mechanizmusok és hibahelyek mikroszkópos vizsgálata.
- Ponthibák optikai és mágneses rezonancia spektroszkópiája.

Nemlineáris és kvantumoptikai vizsgálatok

- Kvantumállapot tervezés és rekonstrukció.
- Nemklasszikus fény, nemlineáris optikai folyamatok (összenyomott, összefonódott).
- Üreg kvantumelektrodinamika és atomoptika.
- Kvantuminformatika.
- Oszcillátor rendszerek, molekulák, atomcsapdák.

MTA MATEMATIKAI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1053 Budapest, Reáltanoda u. 13-15.
Postai cím: 1364 Budapest, Pf. 127.
Telefon: 317-3151
Telefax: 317-7166
Igazgató: Katona Gyula, az MTA levelező tagja
E-mail: ohkatona @math-inst.hu

Az intézet feladatköre

Tervszerű alapkutatások folytatása a matematika és alkalmazásai különböző területein; összpontosítva elméleti vizsgálatokra, amelyek egyfelől a matematika belső fejlődése, másrészt a matematikának más tudományokban és a társadalmi gyakorlatban való hatékony alkalmazása szempontjából jelentősek. A matematika oktatásának és a különböző szintű matematikai szakemberek képzésének aktív támogatása, közreműködés más kutatóintézetekben és intézményeknél dolgozó matematikusok tudományos továbbképzésében, a matematikai kultúra általános fejlesztésében. Ez utóbbi célok megvalósítása érdekében időnként az intézet továbbképző tanfolyamokat szervez, tananyagokat (jegyzeteket) ad ki, aktív részt vállal a tudományos továbbképzésben és rendszeresen vendégkutatói állásokat ír ki.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Algebrai kutatások

- Asszociatív, nem-asszociatív gyűrűk, szinte-gyűrűk, involúciós gyűrűk, féltettek és hálószerűen rendezett csoportok radikáleméleti vizsgálata.
- Véges dimenziós algebraik reprezentációinak kutatása.
- Mátrixgyűrűk polinom-azonosságainak és invariánsainak vizsgálata.
- Artin gyűrűk dualitásainak vizsgálata, a dualitás- és reprezentáció-elmélet kapcsolatának kutatása.
- Gyűrűosztályok strukturális és moduluseléleti jellemzése.
- Félcsoportelméleti vizsgálatok.
- Csoport- és gyűrűelméleti módszerek kategóriaelméleti általánosítása.
- Véges algebraik kongruenciahálóinak, illetve véges csoportok részcsoporthálóinak vizsgálata.
- Függvénytjellességi vizsgálatok.
- Feloldható csoportok karakter-gráfjának kutatása.
- Moduláris csoportreprezentációk számítógépes vizsgálata.
- Végesen generált provéges csoportok szabad sűrű részcsoportjainak vizsgálata.

Algebrai logikai kutatások

- A végesítési probléma megoldásának megkísérlése.
- Új metaelmélet kidolgozása az algebrai logikához.
- Az elsőrendű logika végesváltozós szeleteinek vizsgálata.
- Véges modellelméleti és komplexitáselméleti kutatások.
- A végesváltozós logika szeleteinek véges axiomatizálhatósági vizsgálata.
- A relativizálásokkal generált cilindrikus, poliadikus és féligasszociatív relációalgebraik kutatása.
- Az algebrai logika és alkalmazásai téma kézikönyvszerű feldolgozása.
- A programozáslogikák és temporális logikák vizsgálata.

- Logikai módszerek a relativitáselméletben.
- Strukturális módszerek a relativitáselméletben.

Approximációelméleti kutatások

- Súlyozott polinomapproximáció vizsgálata a számegyenesen.
- Interpolációelméleti vizsgálatok.
- Többváltozós polinomokkal kapcsolatos kutatások.
- Kutatómunka a különböző szingularitásokkal rendelkező súlyfüggvényekre ortogonális polinomok gyökeinek aszimptotikájával kapcsolatban.
- Interpolációs eljárások középértékben való konvergenciájának vizsgálata.

Differenciálegyenletekkel kapcsolatos kutatások

- Vizsgálatok a lineáris oszcillátorok aszimptotikus stabilitásával kapcsolatban.
- Sajátértékfeladatok vizsgálata és a Gelfand-Levitan nyomformula általánosítása fél-lineáris differenciálegyenletekre.
- Vizsgálatok a Bessel-függvények 0-helyeinek sűrűségéről.
- A hővezetési probléma vizsgálata általános feltételek mellett.

Kutatások a funkcionálanalízis területén

- Kutatás az aszimptotikusan szabad mértékek és véletlen mátrixok kapcsolatáról.
- A szabad analízis és a Wigner-féle félkör eloszlás entrópiikus vonatkozásainak feldolgozása.
- Az operátoralgebra és a kvantumelmélet kapcsolatához kötődő publikálatlan Neumann-i gondolatok rekonstrukciója.
- A parabolikus részcsoport reprezentációjából adódó indukált reprezentáció kompozícióláncainak leírása nem összefüggő Lie-csoportok esetén.

Diszkrét matematikai kutatások

- Vizsgálatok az automaták gráfelméleti problémáival kapcsolatban.
- Kutatások az egész koordinátájú pontok halmazának konvex burkára vonatkozóan.
- Gráfok és erős szorzataik egyfaktoraival kapcsolatos kutatások.
- Extremális (Turán, Ramsey, Sperner típusú) gráfelméleti és hipergráfelméleti vizsgálatok.
- A kódok geometriai és lineáris programozási alkalmazásainak szélesítése.
- Az adatbázisok elmélete által felvetett design típusú problémák megoldása.

Számelméleti kutatások

- Additív számelméleti kutatások.
- Lineáris egyenletekkel leírható alakzatok vizsgálata egyes halmazokban.
- A reprezentációfüggvény regularitási tulajdonságainak kutatása.
- Vizsgálatok további számelméleti témákban (additív kérdések egyes struktúrákban, valós összeghalmazok mértéke, többváltozós polinomok Mahler mértéke, a Ramanujan-féle partíciófüggvény értékeinek eloszlása).
- Prímszámok eloszlása.
- Valószínűségi módszerek a számelméletben.

Geometriai kutatások

- Testek legsűrűbb elhelyezése és legritkább fedésének meghatározása.
- A geometriai gráfok elmélete.
- Kombinatorikus és algoritmikus geometria.
- Einstein sejtése Riemann sokaságokról.

- Szférikus harmonikus függvények alkalmazásai.
- Poliéder approximáció.
- Banach terek geometriája.

Halmazelméleti kutatások

- Modellelméleti módszerek kidolgozása Cohen valószok adjungálásával kapott ZFC modellekhez.
- Topológikus megőrzési tételek bizonyítása speciális forszolásokra.
- Vizsgálatok véges tartójú forszolások általánosításának tulajdonságaira vonatkozóan.
- Maximális számú izomorf részgráfot tartalmazó nem triviális gráfok konstruálása.
- MAF-os Boole algebrák gyenge Freese-Nation tulajdonságának vizsgálata.
- Nagy súlyú, kis karakterű terek irreducibilis bázis segítségével történő jellemezhetőségének vizsgálata.
- Véletlen gráffal történő titokszétosztási módszerek alsó és felső becslésének kutatása.
- Az entrópiafüggvény nem-matroid tulajdonságainak feltérképezése.

Topológiai kutatások

- Egyes topológiai kategóriák vizsgálata (metrotóp terek, kontiguitások, m -kontiguitások, lezárások, kváziuniformitások), különös figyelemmel a struktúrák kiterjesztésének problémáira.
- Halmazelméleti módszerek alkalmazása a topológiában.
- Konvex testek diszkrét halmazainak vizsgálata állandó görbületű terekben: mozaikok, sűrűségbecslések, kombinatorikus geometria.

Információelméleti kutatások

- Kutatások az információelmélet, statisztika és ergodelmélet határterületén.
- A közös véletlennel kapcsolatos klasszikus információelméleti problémák vizsgálata.
- Kutatások az információelmélet statisztikai alkalmazásai terén (maximum entrópia módszer, minimális leírási hossz módszere).
- Az információelmélet kombinatorikai alkalmazásainak vizsgálata.

Matematikai statisztikai kutatások

- Aszimptotikus statisztikai vizsgálatok, mértékek beágyazása, nem paraméteres maximum likelihood becslések.
- Dinamikus faktor analízis, idősorok analízise.
- A rákkutatás matematikai alapjai.
- Matematikai genetika.
- A hazai nyugdíjreform megalapozására irányuló vizsgálatok.

Statisztikus fizikai kutatások

- Szingularitással rendelkező hiperbolikus rendszerek vizsgálata.
- A kvantumkóász elmélete.
- Határeloszlástételek hosszú memóriájú bolyongásokra és azok lokális idejére.

Valószínűségszámítási kutatások

- Pontonkénti határeloszlástételek: lehetséges határeloszlások független valószínűségi változók összegeire, maximumára és egyéb funkcionáljaira.
- Wiener folyamat, lokális idő, additív funkcionálok és ezekkel kapcsolatos tulajdonságok vizsgálata.
- Síkbeli véletlen bolyongás vizsgálata: Strassen tétel, visszatérési idők, additív funkcionálok.
- Gyengén függő valószínűségi változók összegeinek határeloszlására vonatkozó kutatások.

MTA SZÁMÍTÁSTECHNIKAI ÉS AUTOMATIZÁLÁSI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1111 Budapest, Kende u. 13-17.
Postai cím: 1518 Budapest, Pf. 63.
Telefon: 466-5644
Telefax: 466-7503
Igazgató: Inzelt Péter, a műszaki tud. kandidátusa
E-mail: peter.inzelt @sztaki.hu

Az intézet feladatköre

- Alap- és alkalmazott kutatási tevékenység, kísérleti fejlesztés az informatika, információtechnológia és számítástechnika alkalmazás területén;
- a kutatáshoz és kísérleti fejlesztéshez kapcsolódó egyedi hardver- és szoftvertermékek, rendszerek (prototípusok) létrehozása;
- az MTA számítóközpontjának üzemeltetése, az akadémiai intézetek számítógép hálózatának fenntartása és működtetése;
- graduális és posztgraduális szakemberképzés;
- szakmai, tervezési tanácsadás;
- az alaptevékenységgel összefüggő kiegészítő tevékenység végzése.

Az intézet tevékenysége a C³I (computing, control, communication, and intelligence) rövidítéssel foglалható össze.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Informatika és számítástudomány

- Elméleti számítógép-tudomány (szimbolikus számítások, asszociatív algebrák).
- Adatfolyam analízis, szoftvertesztelés.
- Nagyteljesítményű, párhuzamos számítási rendszerek (párhuzamos és elosztott programok, adatbázisok).
- Diszkrét és algoritmikus geometria.
- Dinamikai rendszerek és matematikai statisztika.
- World Wide Web alapú szoftver technológia.
- Elosztott digitális könyvtári rendszerek.

Alkalmazott matematika

- Operációkutatás és döntési rendszerek.
- Dinamikus struktúrák (szabad perem problémák, növekedési folyamatok).
- Diszkrét struktúrák (gráfok, hipergráfok, kombinatorikus információ-elmélet).
- Pénzügyi matematika és menedzsment.

Automatizált irányítási rendszerek

- Rendszerelmélet, rendszeridentifikáció, irányításelmélet.
- Jelfeldolgozás, képelemzés, képi információ előállítás.
- Hibadetektálás és diagnosztika.
- Teljesítményelektronika.

Mesterséges intelligencia

- Tudásmegjelenítés nem megfelelően strukturált alakzatokkal.
- Mérnöki alkalmazások.
- Multi-ágens rendszerek számítás-tudományi modelljei (osztott- és kooperatív problémamegoldó rendszerek, ökoszisztémák, a tudáshálózatok formális nyelvi leírása, DNA sorozatok kiszámítási elmélete).

Analogikai és neuroszámítások

- Az analogikai szuperszámítógép architektúra kutatása, fejlesztése és az új chip realizációk és chip-set architektúrák alapján rendszermodulok kidolgozása.
- A fenti architektúrára épített algoritmusok kutatása különös tekintettel a neuromorf algoritmusokra és a számítási komplexitás új értelmezésére.
- Az analogikai bionikus szem elvére építve új eszközök konstruálása és kísérleti kipróbálása.

Integrált tervező és irányító rendszerek

- Rugalmas gyártó- és szerelőrendszerek tervezése, irányítása, szimulációja, nyílt rendszerek.
- Intelligens gyártási folyamatok és rendszerek (mesterséges neurális hálók, fuzzy megközelítések, ágens alapú rendszerek, hibrid struktúrák, gépi tanulás).
- Szabadformájú felületek, szilárd testek modellezése.
- Reserve engineering, komplex objektumok rekonstrukciója és analízise lézerrel letapogatott adatok alapján.
- Változások és zavarok kezelése gyártási környezetben, elosztott rendszerek, termelési hálózatok.

Kiemelt felhasználói partnerek

Paksi Atomerőmű Rt, Miniszterelnöki Hivatal, OTP, KNORR BREMSE GmbH, Motorola Inc., Országos Egészségbiztosítási Pénztár, Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság.

Felsőoktatási tevékenység

Az intézet munkatársai oktatási tevékenységet folytatnak a következő hazai felsőoktatási intézményekben:

- Budapesti Műszaki Egyetem (BME),
- Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE),
- Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem (BKE),
- Veszprémi Egyetem (VE),
- Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs (JPTE),
- Miskolci Egyetem (ME),
- Gábor Dénes Műszaki Főiskola.

Az egyetemek közül az ELTE-vel *Információ-tudomány*, a BKE-vel *Gazdasági Döntések*, a BME Gépészmérnöki Karával *Integrált Gépészeti Információs Rendszerek* elnevezéssel működnek kihelyezett tanszékek az intézetben. A BME Közlekedésmérnöki Kar és az MTA SZTAKI közös laboratóriumot alakított ki *Dynamics and Control System Centre* néven.

Az akkreditált Ph.D. programok közül az Intézet közvetlenül részt vesz az ELTE *Számítógéptudomány*, a BME Közlekedésmérnöki Kar *Járműdinamika*, valamint a Gépészmérnöki Kar *Gépek és műszerek analízise, tervezése, gyártása* programjában. Az intézet Analogikai és neuroszámítások laboratóriuma a BME-vel, a JPTE-vel, a VE-vel, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmél és az MTA – Semmelweis Orvostudományi Egyetem neurobiológiai részlegével együtt hozta létre az interdiszciplináris *Neuromorf információs technológia* Ph.D. programot és működteti a kapcsolódó Posztgraduális Centrumot.

Vezető kutatók témavezetése mellett rendszeresen mintegy 30-40 Ph.D. hallgató végzi munkáját az intézetben.

MTA FILOZÓFIAI INTÉZET

Cím: 1051 Budapest, Széchenyi u. 19.
 Telefon: 1398 Budapest, VI. 374
 Telefax: 312-4043
 Telex: 312-0347
 E-mail: nyiri.kristof@mta.hu
 Web: www.mta.hu

TÁRSADALOM- ÉS HUMÁNTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK

Az intézet feladatai

Az intézetben társadalmi és humán tudományi jellegű kutatások végeznek, elsősorban a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására.

Az intézet kutatási tevékenységének fő területei

1. Társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok

Az intézetben a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására.

2. Társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok

Az intézetben a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására.

3. Társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok

Az intézetben a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására.

4. Társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok

Az intézetben a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására, a társadalmi és humán tudományok közötti kapcsolatok feltárására.

MTA FILOZÓFIAI INTÉZET

Cím: 1054 Budapest, Szemere u. 10.
Postai cím: 1398 Budapest, Pf. 594.
Telefon: 312-0243
Telefax: 312-0243
Igazgató: Nyíri Kristóf, az MTA levelező tagja
E-mail: nyiri @ludens.elte.hu

Az intézet feladatköre

Az információs társadalom filozófiai problémái széles filozófiai bázison vizsgálva, támaszkodva a tradicionális filozófiai elemzésekre és az intézetben felhalmozódott sokirányú klasszikus filozófiai ismeretre.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Információs társadalom kutatócsoport

A helyi közösségek és a globális hálózat viszonyának vizsgálata, beleértve a társadalmi struktúrákat és az alapvető emberi együttélési formákat és az olyan fogalmak közötti viszonyt, mint a dereguláció és hierarchizáltság, a globalizáció kontra nemzeti érdek vagy a monopolizáció és individualizáció.

Tudomány- és nyelvfilozófiai kutatócsoport

A tudásalapú társadalom nyelvfilozófiai és tudományfilozófiai hátterének kutatása; a gondolkodás, beszéd, írás, továbbá a szóbeliség és írásbeliség összefüggésének vizsgálata, szem előtt tartva az elektronikus kommunikáció által nyújtott új formák megjelenését; tudományfilozófiai és tudománytörténeti vizsgálatok, ideértve a természettudományok hermeneutikai elemzését.

Társadalomfilozófiai kutatócsoport

Társadalomfilozófiai kutatás a modernizáció új perspektíváira vonatkozóan az információs társadalom korszakában, ideértve a lehetséges új társadalomszerveződési, politikai és etikai formákat.

Filozófiatörténeti kutatócsoport

Kommunikációelméleti aspektusból végzett filozófiatörténeti kutatások; az alkalmazott filozófia területén csatlakozás a nemzetközi kutatás jelenleg alakuló élvonalához.

Vallásfilozófiai kutatócsoport

A vallás mint nyelv és kommunikációs rendszer, a verbális és non-verbális vallási nyelv és kommunikáció összefüggése; a társadalmi értékrend és változása axiológiai és politikatudományi szempontból.

Projektekre szerveződött időszakos kutatócsoportok:

Az európai egyetem funkcióváltozása

A felsőoktatás általános válságjelenségeinek tanulmányozása fogalmi elemzés segítségével; az egyetem kognitív és társadalmi aspektusainak összefüggése; a létező egyetemi modellek filozófiai, történeti elemzése.

Képernyő-pedagógia

A számítógép által nyújtott új lehetőségek vizsgálata az alsófokú oktatásban, kivált a dyslexia gyógyításában, abból a feltevésből kiindulva, hogy a képernyő más olvasási mechanizmust és az információ más szerkezeti felépítését követeli meg, mint a hagyományos olvasás. A csoport munkájában számos külső szakértő vesz részt. Külföldi partner: az Essen-i Egyetem Kommunikációs Tanszéke.

A világhálózat tendenciái és a NET szabályozhatósága

A számítógépes munka és kommunikáció jelenségeinek multidiszciplináris (informatikai, ergonómiai, pszichológiai, szociológiai, antropológiai, filozófiai és közgazdaságtani) megközelítése; a virtuális és a valós életszférák kapcsolata, társadalom- és politikafilozófiai aspektusok, a "közösségek" fogalmának átértelmeződése az új kommunikációs térben és az Internet-demokrácia kontra Internet-anarchia problémája.

UNIWORLD Közhasznú Társaság

A UNIWORLD virtuális egyetem, amely az intézet tudományos háttéréül is szolgál; az információs társadalom kutatására, valamint az egyetemtörténeti vizsgálódások eredményeire támaszkodva azzal kísérletezik, hogy az egyetemi oktatást az Internet felhasználásával az elektronikus hálózatokon lehessen végezni. Ezzel gyorsan előrehaladó nemzetközi trendet követ. Kettős célt valósít meg:

- Tudományos kutatást végez a hálózatok oktatási felhasználására vonatkozóan: az új ismeretek és új közlési formák viszonya, célcsoportok (színvonal és földrajzi fekvés szempontjából), a különböző szakterületek oktatási és kutatási lehetőségei hálózaton, az elektronikus és hagyományos formák kognitív és institutionális összefüggései.
- Gyakorlati felsőoktatási tevékenységet végez: kísérleti filozófiai kurzusokat tart az Interneten a filozófia és az etika különböző kérdéseinek tárgyalásáról kommunikációelméleti szempontból. A kísérletek körét szélesíteni kívánja és keresi az új oktatási forma kiterjesztési lehetőségeit mintegy a jelenlegi egyetemek extenziójaként.

A virtuális egyetem projekt jelentős hazai és nemzetközi kapcsolatokat épített ki a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemmel és a Gödöllői Agrártudományi Egyetemmel; a Glasgow-i Egyetem Humanities Advanced Technology and Information Institute-tal, a SUNY at Buffalo Filozófiai Tanszékével; a Technische Universität Berlin Filozófiai, Tudományelméleti és -történeti Tanszékével; a Berlini Humboldt Egyetem Informatikai Tanszékével és a FernUniversität Hagen Filozófiai Tanszékével.

MTA IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZET

Cím: 1118 Budapest, Ménesi út 11-13.
Telefon: 385-8790, 466-7271
Telefax: 385-3876
Igazgató: Szörényi László, az irodalomtudomány kandidátusa
E-mail: szor@iti.mta.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet tevékenységét a magyar irodalomtudományra háruló nagy egyetemes feladatok indokolják, amelyek számos kutató munkájának összefogásával oldhatók meg. E felismerés jegyében az Intézet folyamatosan vállalja az irodalomelmélet legkorszerűbb irányzatainak alkotó továbbfejlesztését s a magyar irodalomtudományban való meghonosítását (a korábban elhanyagolt irodalomtörténeti területek kutatásának kezdeményezését), az alapozást szolgáló szöveg- és forrásfeltárást, s a kutatás számára nélkülözhetetlen összefoglalások, segédeszközök létrehozását. Mindemellett az Intézet foglalkozik az irodalomtudományi munkák eredményeinek bírálatával és értékelésével, s részt vesz az élő irodalom kritikai vizsgálatában, elősegíti befogadását.

Mivel az intézet elsősorban intézményes keretek között végrehajtható feladatokat lát el, olyan nagy vállalkozásokat állít kutatási programjának középpontjába, amelyek megvalósulása csak formálisan köthető éves vagy hároméves tervekhez. Az intézet 1999–2001 közötti programja ezért korábbi hosszú távú kutatások folytatását célozza, s ezeken belül számol részfeladatok befejezésével, illetve kezdeményezésével. Elvi és gyakorlati koncepciója a szöveg- és forráskiadásokra ugyanúgy támaszkodik, mint az elméleti és komparatista kutatásokra. E terven belül az Intézet stratégiai feladatának tekinti a textológiai munkálatok folytatását és modern elméleti megalapozását. A két évtizeddel ezelőtt elkezdett bibliográfiai sorozat befejezését 1970-nel tervezték, de a felmerülő szakmai igény alapján 2000-rel fogják zárni. Ugyancsak tervezzük a kritikátörténeti kutatás felgyorsítását a régi és a XX. századi magyar irodalom korszakaiban.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Textológiai munkák

Az MTA Irodalomtudományi Intézete a magyar textológia legfontosabb műhelye, amely – saját munkatársain kívül – nagy számban foglalkoztat szövegkiadási programjaiban egyetemi oktatókat, közgyűjteményi, szabadfoglalkozású és nyugdíjas, sőt, határon kívüli kutatókat. A cél (e helyzet megőrzése, fenntartása) érdekében az alábbiak megfontolása célszerű: törekedni kell a befejezéshez közeledő sorozatok lezárására (Régi Magyar Költők Tára XVII. sz.); ezzel párhuzamosan feltétlen rendezést igényel a Fontes (I/14) és az Új Magyar Múzeum (I/5) című sorozatok helyzete, jövője.

A Reneszánsz Osztály feladata elsősorban a magyar reneszánsz irodalom kutatása, ezt azonban az európai reneszánszra kitekintve összehasonlító módszerrel végzi, s törekszik a munka interdiszciplináris kiszélesítésére, főleg a vallás-, eszme-, mentalitás- és művelődéstörténet vonatkozásában. A reneszánszt tágan értelmezi, belefoglalva nemcsak a humanizmust, de a reformációt is, s érdeklődését a kései középkorra és a korai barokkra ugyancsak kiterjeszti.

A Reneszánsz Osztály tevékenysége alapvetően textológiai-filológiai meghatározottságú, s csak újabban fordult a kritikátörténet felé. Itt készül a Régi Magyar Költők Tára XVI. és XVII. századi sorozata mellett – közeli megjelenés előtt áll a XVI. századi sorozat 11. kötete (az 1580-as évek költészete) – a jelentékeny nemzetközi érdeklődésre számot tartó újlatin szövegkiadás-sorozat, mely Dudith András, Nicasius Ellebodius humanisták levelezésének kiadása mellett a középkori magyar himnuszok és Janus Pannonius régóta hiányolt kritikai kiadását is célul tűzte maga elé. A hasonmás-kiadás sorozatban nem kisebb művek, mint Pázmány Kalauza és Bornemisza Péter Foliopostillája vannak kiadásra.

Az intézet szinte minden osztálya végez textológiai munkát, a magyar klasszikusok kritikai kiadásai a reneszánsztól a huszadik századig itt készülnek. Viszonylag új sorozat a Régi Magyar Költők Tára XVIII. századi sorozata (Kazinczy Ferenc Összes Versei), s folytatódik a Bessenyei-, Kölcsény-, Vörösmarty-, Petőfi-, Arany- és legújabbban a Babits-kiadás is. Az ELTE Magyar Irodalomtörténeti Intézetével közösen e ciklusban megteesszük a Kosztolányi kritikai kiadás előkészületeit is. A Régi Magyar Drámai Emlékek XVIII. századi sorozatának több kötete – számos újonnan felfedezett iskoladrámával – áll megjelenés előtt.

A XVIII. századi osztályon folytatódnak a forráskiadványok és a kritikai kiadások megkezdett szerkesztési és sajtó alá rendezési munkálatai (Tüskés Gábor: II. Rákóczi Ferenc művei VI.; Kecskés András: A magyar verselmélet forrásai I-II. c. kötetek). Kókay György a Bessenyei kritikai kiadás sorozatában a Levelezés c. kötetet rendezi sajtó alá. Új kutatási területet nyit meg az osztály két fiatal kutatója: Politico-morális irodalom a XVIII. századi Magyarországon c. témával (Pócsi Katalin), illetve Kalmár György nyelvfilozófiájának hatása c. témakörrel, az 1740-ig megjelent versek összegyűjtésével (Hegedűs Béla).

A magyar irodalomtudomány bibliográfiája

A magyar irodalomtörténet bibliográfiája című 8 kötetes kézikönyv-sorozat az 1998-ban megjelent két kötettel teljessé vált (Tódor Ildikó: A magyar irodalomtörténet bibliográfiája 4. 1849–1905. Személyi rész II. H–Zs., és Béládi Miklósné: A magyar irodalomtörténet bibliográfiája 5. 1905–1970. Általános rész). Ezáltal a kutatás és a szélesebb körű irodalomtörténeti érdeklődés olyan – korábban nem létezett – segédeszközhöz jutott, amely a szakirodalmat teljes egészében tartalmazza a kezdetektől 1970-ig. Az ezt követő évtizedek anyagát az Országos Széchényi Könyvtár éves összeállításai (1990-ig bezárólag), illetve az intézetben készülő 5 éves kumulációk tartalmazzák (1991–1995, 1996–2000).

A magyar irodalomtudomány és kritika története (XV–XIX. század és XX. század)

A régi magyar irodalom századainak kritikátörténeti feldolgozását a sorozat hajdani főszerkesztőjének, Tarnai Andornak beosztását figyelembe véve több korszak-, illetve műfaj történeti monográfiában valósítják meg. Közvetlenül megjelenés előtt áll Bartók István kötete a magyar irodalmi gondolkodás 1630 és 1700 közötti történetéről, illetve Kecskeméti Gábor műfaj történeti monográfiája a prédikáció XVI–XVII. századi történetéről. Az utóbbi könyv szerzőjének az 1580–1630 közötti korszakról készülő korszakmonográfiája, valamint az előbbi szerző könyve az 1526–1580 közötti latin nyelvű kritikai irodalomról nagyobbbrészt elkészült, az értelmezés mellett állandóan anyagfeltárást is kell végezniük. Pajorin Klára két kötetben dolgozza fel a magyarországi humanizmus irodalomelméletét. Az első kötet, amely 1490-ig tárgyalja az anyagot, 1999 végére készül el, s 2000-tól dolgozik a Jagello-kor történetét tartalmazó második kötetén. Ács Pál a hároméves időszak végére fejezi be a XVI. századi irodalmi gondolkodás történetéről szóló korszakmonográfiáját. 1999-ben készül el Szőrényi László műfajmonográfiája a magyarországi latin és magyar nyelvű hősi eposz XV–XIX. századi történetéről.

A XIX. század kritikátörténetéről készülő szintézis közösen kialakított koncepció és módszertan alapján, egyéni korszakmonográfiákban valósul meg. 1998. végéig hat kötet jelent meg (Csetri Lajos, Fenyő István, Korompay H. János, Németh G. Béla és Kecskés András tollából) és továbbiak készülnek. E program keretében Kecskés András önálló verstantörténeti forráskiadványa is befejezés előtt áll. A kritikátörténeti monográfiák tervezett sorozatában jelenik majd meg Gyapay László Kölcsseyről és Dávidházi Péter Toldy Ferencről szóló munkája. Befejezés előtt áll Margócsy István és Szajbély Mihály külső munkatársak kötete is.

A XX. századi kritikátörténet terén többszöri megakadás után immár évek óta folyamatosan végzi tevékenységét a munkacsoport. Kiderült, hogy alapkutatások, szövegfeltáró munkálatok hiányoznak a szintézisek eredményes megvalósításához. A következő lépés: új portrémonográfiák írása a magyar kritika XX. századi klasszikusairól (pl. Angyalosi Gergely: Ignotusról, Ferenczi László: Joó Tiborról). A következő esztendőben új, intézeten kívüli munkatársakat vonnak be a munkába (Olasz Sándor, Tamás Attila, Schein Gábor).

Az irodalomtudomány forradalmából eredő konzekvenciákkal való szembenézés érdekében új vitasorozatot indítunk "A kritika alapfogalmai és alapproblémái" címmel. Közben a kritikátörténeti szintézisek készülő fejezeteinek vizsgálata is folytatódik.

A kortárs magyar irodalom kutatása

A Modern Magyar Irodalmi Osztály közös munkaként olyan monográfiásorozatot készít, amely a XX. századi magyar kritikai és irodalomtudományos gondolkodás történetét tárja fel. Angyalosi Gergely A kritikai szubjektívizmus változatai a Nyugat első korszakában címmel végez kutatásokat. Ferenczi László Az esszéista nemzedék kritikaszemlélete témakörben vizsgálódik. Két munka is készül a magyar avantgárdról: Kappanyos András A kritika és a poétika szerepe munkacímrel végzi kutatásait, míg Pomogáts Béla történeti szempontból foglalkozik a magyar avantgárd mozgalom irodalomfelfogásával. Tverdota György A modern klasszicizmus irodalomszemléletét tekinti át egy monográfia keretében.

Irodalomelmélet

Az intézeti kutatások a jövőben is az irodalomelméleti fejlődés korszerű nemzetközi szintjén felvetődő kérdésekre irányulnak. Az Irodalomelméleti Osztály a "Dialogikusság az irodalomban és az irodalomtudományban" című kollektív vállalkozás keretében foglalkozik a narratív és dialogikus szerkezetekkel, a párbeszéd és parafrázis viszonyával, a kommunikáció mint befogadás modelljeivel, az irodalmi mű dialogikus jellegével, az egységes cselekmény követelményével, valamint az elméletek dialogikusságával, a multimédia és az interaktív interpretáció kérdésével, az idevágó bahtyini és egyéb teóriákkal.

Közép- és kelet-európai összehasonlító irodalomtörténeti kutatások

A három tagból álló osztály összefogja a térség irodalomtörténeti kutatásait, s az OTKA támogatásával fiatal kutatókat is bevonva a munkába, központi szerepet tölt be a térség kultúrtörténeti vizsgálatában. Ennek eredményeként rövidesen elkészül egy összefoglaló tanulmánykötet, amely a Bojtár Endre szerkesztésében megjelenő Res Publica Nostra (Balassi Kiadó) című sorozatban kap helyet. Legfrissebben megjelent a Bohemia et Hungaria című tanulmánykötet, amely Berkes Tamás szerkesztésében a cseh–magyar irodalmi kapcsolatok legfrissebb tudományos eredményeit összegzi. Ezen kívül az osztály kutatói folytatják egyéni munkatervük szerinti munkájukat: Bojtár Endre Bevezetés a baltisztikába című könyvével új, eddig még nem létezett tudományszakot alapozott meg a magyar tudományosságban. A könyv doktori disszertációként való megvédése és angol nyelvű

változtatának kiadása 1999-re várható. A szerző az elkövetkező tervidőszakban folytatja balti kultúrtörténeti kutatásait. Berkes Tamásnak 1998-ban jelent meg Sárkány Oszkár című kismonográfiája, s 2000-re tervezi a XIX. századi cseh irodalom- és esztétikáról készülő könyvének befejezését. Balogh Magdolna több éves szünet után 1998-ban kapcsolódott be ismét az osztály munkájába. Az elkövetkező két évben a legújabb szlovák és lengyel irodalom kérdéseivel foglalkozik. Tervezett könyvek: Keresztírányok. Válogatott tanulmányok a közép- és kelet-európai összehasonlító irodalomtudomány köréből; Bojtár Endre: Litván–magyar szótár; Bojtár Endre: Összehasonlító tanulmányok a lett és litván irodalom köréből. Berkes Tamás: Ködképek a cseh láthatáron. A cseh esztétikátörténet antinómiái a XIX. században.

Összehasonlító kutatások nemzetközi együttműködésben

Az együttműködés formája e témakörben legtöbbször a konferencia-sorozat. Tovább folytatódik A XX. századi magyar irodalom nagy alkotóinak életművei c. tanácskozás-sorozat, melyet az MTA Irodalomtudományi Intézete az Újvidéki Egyetem Hungarológiai Tanszékével szervez évente Budapesten, illetve Újvidéken. A francia–magyar irodalomtudományi együttműködés keretében, melyben az intézet partnere az Université de Paris III, felváltva tartunk konferenciát Budapesten és Párizsban, 2001-ben a konferencia a "saison culturelle hongroise" rendezvényei között kap helyet. Az 1998-as tanácskozás (Entre esthétisme et avant-gardes) aktái 1999-ben jelennek meg. A XX. századi világirodalom és irodalomtudomány fő kérdései c. sorozatban, melyet a Bayreuthi Egyetemen közösen szerveznek, 1999-ben Budapesten a "Metaforikusság és elbeszélés a klasszikus modernségben" c. témát vitatják meg.

A Wolfenbütteli Herzog August Bibliothek munkatársaival két évente közösen rendezett reneszánsz konferenciák anyagának kiadását a jövőben is tervezik. 1998-ban jelent meg a Harrasowitz Kiadónál Freiheitsstufen der Literaturverbreitung c. kötet Jankovics József és Németh S. Katalin szerkesztésében. Az 1998-as A török kérdés és Európa-tanácskozás kötete 1999-ben hagyja el a sajtót, s az 1999-es ülésszakot Miskolcon tartják, Amor és Psyche címmel.

Folytatódik a genfi kiadású BIHR (A Humanizmus és a Reneszánsz Nemzetközi Bibliográfiája) magyar szekciója is, amely a hazai kutatást bekapcsolja a nemzetközi vérkeringésbe.

A varsói Lengyel Tudományos Akadémia filológusaival folytatott eredményes együttműködés keretében megjelent a széles nemzetközi tudóskapcsolatokkal rendelkező humanista Dudith András levelezésének IV. kötete, s a következő három évben előreláthatólag befejeződik a nyolc kötetre tervezett sorozat kiadása.

Továbbra is együttműködnek a zágrábi egyetem Hungarológiai Tanszékével a horvát–magyar művelődéstörténeti érintkezések témájában, illetve a párizsi CRNS humanizmuskutató központjával, amellyel a Kárpát-medence humanizmuskori klasszikus szövegkiadásainak és kiadóinak lexikonát állítják össze.

Munkatársaik rendszeresen járnak tanulmányúton Bulgáriában, Csehországban, Észtországban, Horvátországban, Litvániában, Lengyelországban, Lettországban, Olaszországban, Oroszországban, Romániában, Szlovákiában és a jugoszláviai Újvidéken – e tanulmány- és kutatóutakra az akadémiai együttműködési munkatervek, kutatócsere-egyezmények biztosítanak lehetőséget.

A velencei CINI Alapítvánnyal folytatott immár három évtizedes együttműködés keretében 1998-ban Velencében került sor a IX. magyar–olasz művelődéstörténeti konferencia megrendezésére, és ez alkalommal jelentek meg az előző tanácskozás aktái (Italia ed Ungheria dagli anni trenta agli anni ottanta). A következő rendezvény Budapesten kerül sorra, témája A klasszikus örökség továbbélése

Magyarországon és Olaszországban a XVII. és XVIII. században. Szerződést kötöttek a nápolyi egyetem Kelet-Európai Intézetével az olasz–magyar művelődési kapcsolatok kutatásának ösztönzése, illetve a posztgraduális képzés és a kutatócsere elősegítése érdekében. Az elkövetkező időszakban a két-, illetve többoldalú nemzetközi kapcsolatrendszer kívánják bővíteni.

Intézeti folyóiratok és támogatott intézeti könyvsorozatok

Az intézet négy folyóiratot és három támogatott könyvsorozatot szerkeszt (Irodalomtörténeti Közlemények, Magyar Könyvszemle, Literatura, Helikon; Irodalomtörténeti Füzetek, Kortársaink, Humanizmus és Reformáció). E négy folyóirat országos szerepet tölt be, s minden irodalomtörténésznek rendelkezésére áll. A könyvsorozatok szerzői között is vegyesen találhatók intézeti és külső munkatársak. Szellemi arculatuk és színvonaluk elismerést vívott ki a szaktudomány körében.

MTA JOGTUDOMÁNYI INTÉZET

Cím: 1014 Budapest, Országház u. 30.
Postai cím: 1250 Budapest, Pf. 25
Telefon: 355-7384
Telefax: 375-7858
Igazgató: Lamm Vanda, az állam- és jogtudomány doktora
E-mail: lamm@jog.mta.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet az 1941-ben létrehozott Teleki Pál Tudományos Intézet jogutódja; a kutatóhely 1955 óta a Magyar Tudományos Akadémia kutatóintézeteként működik. Az intézet alapvető feladata a jogtudományok korszerű művelése és továbbfejlesztése, továbbá a kutatómunka eredményeivel a jogalkotás, a jogalkalmazás, a jogi oktatás és továbbképzés támogatása. Az Intézet kutatási tevékenysége a Magyar Tudományos Akadémia által jóváhagyott 3 évre szóló kutatási terven alapul.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Az Európai Unió és a magyar jogrendszer

E témakörrel kapcsolatos kutatások mindenekelőtt Magyarországnak az európai integrációs szervezetekhez való csatlakozásával összefüggő, különböző jogágakat érintő jogharmonizációs kérdések vizsgálatára irányulnak. A fő témán belül a magánjogot és a gazdaságot közvetlenül érintő jogharmonizációs kutatásokon túlmenően, igen jelentősek a nemzetközi büntügyi együttműködés és a szervezett bűnözés elleni harc jogi vetületeit érintő vizsgálódások, továbbá az uniós csatlakozással összefüggő egyes közjogi kérdések kutatása, így a szuverenitás, a regionalizmus, az uniós állampolgárság, valamint az európai parlamenti választójog kérdése.

A gazdasági jog és a magánjog aktuális kérdései

A fő témába tartozó kutatások különösen társasági jogi, csődjogi, bankjogi, felelősségi jogi, biztosítási jogi, versenyjogi, valamint orvosi jogi kérdésekre terjednek ki. A magánjogi kutatásokon belül kiemelt jelentősége van az új Polgári Törvénykönyvvel kapcsolatos munkálatoknak, a gazdasági alkotmányjog vizsgálatának, valamint általában a gazdasággal kapcsolatos közjogi (közigazgatási jogi, pénzügyi jogi, valamint büntetőjogi) kutatásoknak.

Környezetvédelmi jog az ezredfordulón

A környezetvédelmi jogi kérdések kutatására az intézet igen nagy súlyt helyez, figyelemmel arra, hogy ez az Európai Unió gazdasági jogának is egyik sarokpontja. Az intézetben folyó kutatások vonatkoznak a környezetvédelem és a büntetőjog kapcsolatára, a környezetvédelem igazgatási vetületeire, a természeti és az épített emberi környezet megóvásával összefüggő nemzetközi jogi kérdésekre, a környezetvédelem gazdasági kihatásaira, az ezzel kapcsolatos jogharmonizációs követelményekre, valamint a környezetvédelemnek a gazdasági jogon belül elfoglalt helyzetére és jelentőségére.

Rule of law problémái, különös tekintettel a hazai jogrendszerre

A fő témán belül a kutatások az alábbi kérdéskörökre koncentrálnak: az alkotmányosság és a törvényesség érvényesülésének követelményei, alkotmányos berendezkedés az Európai Unió államaiban és Magyarországon, európai követelmények és hazai közigazgatás, a közigazgatás működésének törvényessége.

Az alapjogok és az emberi jogok európai védelmi rendszere

E kutatások célja egyfelől az alapjogok dogmatikájának vizsgálata, másfelől pedig az Európa Tanács és az Európai Unió keretében kialakult, az emberi jogok védelmével foglalkozó szervek működésével és joggyakorlatával összefüggő kérdések tanulmányozása. A fő témán belül alapvető fontosságú az emberi jogok érvényesülésével kapcsolatos problémák vizsgálata. Ezt a kutatási irányt az indokolja, hogy noha az emberi jogokra vonatkozó nemzetközi jogi és belső jogi normák ma már meglehetősen kidolgozottak és részletezők, ugyanez azonban a jogok érvényesülésének biztosítékairól nem mondható el.

A jogrendszer elméletének általános kérdései

Ebben a körben az intézet a jogrendszer működése olyan általános problémáinak vizsgálatát tekinti feladatának, mint amilyenek a jogrendszer alapjai, a joghézag, a jogrendszer ellentmondásai, a visszamenőleges jogalkotás, a jogrendszer alkotmányosságának kérdései, az alkotmánybíráskodás problémája. A másik oldalról, a jogrendszernek mint kulturális jelenségnek az elemzése is cél: az idetartozó kutatások tárgya a jogi kultúra általában, illetve a magyar jogi kultúra sajátosságainak vizsgálata.

Az intézet munkatársai ezen kívül számos hazai és külföldi projekten működnek közre, több külföldi és hazai egyetemmel és kutatóhellyel folytatnak közös kutatásokat.

Az Intézet sokirányú publikációs tevékenységet végez, gondozásában rendszeresen jelennek meg monográfiák, tanulmánykötetek, tankönyvek. Az intézetben két tudományos folyóirat, a magyar nyelvű Állam- és Jogtudomány, valamint az angol nyelven megjelenő Acta Juridica Hungarica szerkesztése folyik.

MTA KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT

Cím: 1112 Budapest, Budaörsi út 45.
Postai cím: 1502 Budapest, Pf. 262.
Telefon: 319-3119
Telefax: 319-3136
Igazgató: Koltay Jenő, a közgazdaságtudomány kandidátusa
E-mail: koltay@econ.core.hu

Az intézet feladatköre

Az Akadémia makro- és mikroökonómiai kutatási kapacitásait koncentráló kutatóközpont feladata olyan nemzetközi színvonalú közgazdasági alapkutatások és az ezekhez kapcsolódó alkalmazott kutatások végzése, amelyek az egyetemes gazdaságtudományok eredményeit gyarapítják, s amelyeket közvetlenül vagy áttételesen a gazdaságpolitika és az egyetemi oktatás is hasznosíthat. Feladatkörén belül a korszerű piacgazdaság és a magyar gazdaság működésének vizsgálatára irányuló kutatásokat, valamint a kutatási eredményekre épülő közgazdaságtudományi, elsősorban posztgraduális szintű képzésben való részvételt állítja tevékenysége központjába.

A sokoldalú és több nézőpontú megközelítést elősegítendő különösen fontos szerepet szán munkájában a hazai és külföldi tudományos műhelyekkel való együttműködésnek, valamint – az akadémiai kutatói utánpótlás biztosítása érdekében – a fiatal kutatók felvételének és továbbképzésének. Kezdeményező szerepet vállal a hazai közgazdasági közelet színvonalának emelésében, tevékenyen részt vesz a nemzetközi szakmai szervezetek munkájában. Kutatómunkájába és annak értékelésébe bevonja a tudományterület kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

A magyar gazdaság átalakulásának és a kiépülő piacgazdaság működésének átfogó elemzését a gazdaságtudományok mellett szükség szerint a társstudományok, a matematika, szociológia, demográfia, történet- és földrajztudomány eszközeit és módszereit is felhasználva folytatja. Egymással összefüggésben vizsgálja a gazdasági átalakulást és annak társadalmi költségeit, egybevetve a kelet-közép-európai országok tapasztalatait és a nemzetközi közgazdaságtudomány legújabb eredményeit. Munkájának súlypontjait a mikroökonómia, a közjavak és intézmények gazdaságtana, a humán erőforrások gazdaságtana, a matematikai közgazdaságtan, a mikroökonómia és az ipargazdaságtan területére sorolható kutatások képezik, kiegészítve más ágazati gazdaságtani és elmélettörténeti kutatásokkal.

Kiszélesített kutatási bázisára támaszkodva tevékenységében növeli a mikroökonómiai kutatások súlyát, s nemzetgazdasági szintű vizsgálataiban is erősíti a mikroökonómiai elemzés eszközeinek alkalmazását, munkába állítva az új kutatógeneráció ezirányú tudását és készségeit is. Kutatásainak jobb megalapozása érdekében folytatja az azok igényei szerint kialakított saját adatbázisainak kiépítését.

A tudományban végbemenő, már a közgazdaságtudományban is érzékelhető paradigma-váltásra reagálva nagyobb kutatási kapacitást mozgósít a hosszabb időszakot átfogó, elemző és modellező

jellegű alapkutatásokra. A gazdasági átalakulás vizsgálata során felszínre hozott sajátos – a nemzetközi közgazdaságtudomány által megválaszolatlan – elméleti kérdések szigorú megfogalmazásával hozzájárul a nemzetközi közgazdaságtudomány főáramának elméleti-módszertani gazdagításához.

Makroökonómia és gazdaságpolitika

- *Makroökonómiai kutatások témacsoport:* a makroökonómiai teljesítmény meghatározói és mikro gazdasági feltételei a fejlett és az új piacgazdaságokban.
- *Gazdaságpolitikai kutatások témacsoport:* gazdasági növekedés, infláció és az anti-inflációs politika összefüggései, a monetáris és fiskális politika eszközrendszere és hatékonysága.
- *Nemzetközi gazdaságtani kutatások témacsoport:* a magyar gazdaság nemzetközi versenyképessége, helye az európai integrációs folyamatban.

Közjavak és intézmények

- *Közjavak gazdaságtana/Public Economics kutatások témacsoport:* a központi és helyi állam szerepvállalása a piacgazdaságban, verseny- és piacsabályozás, a közszolgáltatások szerkezetének átalakulása.
- *Intézményi/Institutional Economics kutatások témacsoport:* tulajdonosi és intézményi változások Magyarországon és a közép-kelet-európai országokban.

Emberi erőforrások

- *Emberi erőforrások kutatása témacsoport:* a magyar munkaerőpiac átalakulása, a hatékony foglalkoztatás gazdasági és intézményi feltételei, a foglalkoztatás- és bérpolitika eszközrendszere.
- *Fogyasztás- és jövedelemkutatások témacsoport:* a fogyasztói magatartás, a fogyasztási és jövedelemszerkezet társadalmi meghatározottsága, különös tekintettel a korosztályi vonatkozásokra.

Mikroökonómia és ágazati gazdaságtanok

- *Mikroökonómiai/Industrial Organisation kutatások témacsoport:* vállalati stratégiák, a piacok és a monopóliumok kölcsönkapcsolatai.
- *Agrárgazdasági kutatások témacsoport:* mezőgazdasági struktúrapolitika, agrárpiaci rendtartás, piacépítés az Európai Unióhoz való csatlakozás összefüggésében.
- *Iparpolitikai kutatások témacsoport:* iparpolitika, versenypolitika és kereskedelem-politika, az ipar külgazdasági kapcsolatai.
- *Vállalatgazdasági kutatások témacsoport:* minőség, versenyképesség és vállalati hatékonyság, vállalati magatartás a gazdasági átalakulás összefüggésében.

Főirányon kívüli témacsoportok

- *Matematikai közgazdaságtani kutatások témacsoport:* matematikai módszerek adaptálása és fejlesztése a közgazdasági kutatások megalapozásához.
- *A közgazdasági elméletek története:* a közgazdasági iskolák és irányzatok szembeállításai a gazdasági jelenségek leírásának és magyarázatának megalapozásához.

Az intézet szerepe a tudományos életben és a tudományos utánpótlás képzésében

Az intézet mint tudományos műhely kutatásait hozzáférhetővé teszi és fórumot ad a másutt születő tudományos eredményeknek is. Ezt szolgálja az 1997-ben megújított gazdaságelméleti és -politikai szeminárium-sorozat, amely az intézeti kutatások eredményeit és módszertani kérdéseit vitatja meg és teret enged az ezekhez kapcsolódó, másutt folytatott kutatásoknak is.

Az 1998-ban az intézet által kezdeményezett és a Közép-Európai Egyetemmel valamint a Magyar Nemzeti Bankkal közösen indított Budapest Economics Seminar Series – amelynek előadói többségükben külföldiek – a nemzetközi közgazdaságtudomány legújabb eredményeit hozza közel, továbbá célja, hogy a hazai doktori képzést választó, illetve a külföldi egyetemeken fokozatot szerző tehetséges fiatalokat az akadémiai kutatások vonzáskörében tartsa.

Az intézet 1990. óta működtet tanszéket a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen, valamint a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemmel 1996-ban kötött együttműködési megállapodás alapján a BKE kihelyezett tanszéke. Munkatársai számos más hazai és külföldi egyetemen is tanítanak.

A saját munkatársak és a vendégkutatók friss eredményei az 1998-ban tartalmában és formájában megújult Műhelytanulmányok–Discussion Papers intézeti kiadványsorozatban válnak gyorsan hozzáférhetővé. Szintén 1998-tól Budapest Working Papers on the Labour Market címmel a BKE Emberi Erőforrások Tanszékével közösen kiadott új, tematikus sorozat indult útjára.

MTA MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1014 Budapest, Uri u. 49.
Postai cím: 1250 Budapest, Pf. 27.
Telefon: 375-0493, 375-9011
Telefax: 356-1849
Igazgató: Marosi Ernő, az MTA levelező tagja
E-mail: h4517 mar@ella.hu

Az intézet feladatköre

Az Intézet a nemzeti kulturális örökségre vonatkozó feladataik végrehajtásában a közgyűjteményekkel rokon, illetve velük áll szakmai kapcsolatban. Feladatköre: a magyarországi és a magyar művészet történetének, forrásainak és emlékhagyományának kutatása a kezdetektől a jelenkorig, az e témakörben elért tudományos eredmények közkinccsé tétele. A célmeghatározás olyan nemzeti kutatóközpont elképzelésének felel meg, amelynek kutatási területe nem esik egybe sem a hazai múzeumok gyűjteményi állagai, sem a hazai műemlékvédelem felügyelete alá tartozó objektumok köre által kijelölt határokkal, hanem a történeti Magyarország egészére és a magyar művészek tevékenységére terjed ki.

Folyamatos kiadói feladatok (Ars Hungarica intézeti folyóirat, a Művészettörténeti Füzetek monográfia-sorozat, Művészettörténeti bibliográfia), magyarországi vonatkozású címszavak szerkesztése és írása az Allgemeines Lexikon bildender Künstler (Saur Verlag, München) számára. Művészetelméleti, tudománytörténeti, módszertani kutatások végzése. A magyar művészet történetére vonatkozó dokumentációs tevékenység folytatása. Az MTA Művészeti Gyűjteménye kezeléséből eredő múzeológiai és műemlékvédelmi feladatok ellátása (az MTA Alapszabálya értelmében).

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

A magyarországi művészet története

A pécsi székesegyház kőszobrászata; A jáki templom apostolszobrai - monográfia; Az Egyetemi Könyvtár ősnymtatvány-katalógusa; Magyarországi polgárkönyvek művészettörténeti adatai, 16-19. század; Esterházy-kutatások: a gyűjtéstörténet, az Esterházy hercegi család portréi, forráskiadvány; Esterházy Pál barokk mauzóleuma; Középkori magyar királyok pecsétjeinek corpora; Az Árpád-kori egyházi építészet kritikai repertórium; Kodikológiai kutatások a Fragmenta codicum kutatócsoport keretében; A magyarországi művészet a kezdetektől 1300-ig c. szintézis; Magyarországi rajzművészet: 17-18. század; A gödöllői kastély monográfiája; Fogadalmi képek Magyarországon; 18-19. századi kerttörténet.

19. és 20. századi művészettörténet

A magyar szecesszió ikonográfiája; Monografikus kutatások: Mattis-Teutsch János, Tihanyi Lajos, Gross-Bettelheim Jolán, Vajda Lajos, Vilt Tibor életműve; Interpretáció vagy legendagyártás. Csontváry műveinek befogadástörténete; Tihanyi Lajos levelezésének kiadása; Recepciótörténeti,

ikonográfiai, művészetszociológiai kutatások a 20. századi magyar művészet körében; Intézménytörténeti kutatások: Fészek Művészklub, Magyar Képzőművésznők Egyesülete.

Topográfiai kutatások

A két világháború közötti budapesti építészet emlékeinek topografikus feldolgozása; Topografikus adatgyűjtés és fotótári dokumentáció az egri és a Kalocsa-kecskeméti r.k. egyházmegyék területén.

Művészetelméleti, tudománytörténeti, módszertani kutatások

Fülep Lajos: Egybegyűjtött írások IV. kötetének kiadása; Fülep Lajos levelezése V. kötetének kiadása; A magyar művészettörténetírás története.

Dokumentációs tevékenység

A Nemzeti Szalon forrásanyagának kiadása; A Művészettörténeti Kutató Intézet Adattárának fondjegyzéke; Az Országos Egyházművészeti Tanács iratanyagának feldolgozása; Nagy Sándor és Körösfői-Kriesch Aladár leveleinek kiadása; A fényképgyűjtemény számítógépes mutatóinak elkészítése, képi adatbázis kialakítása; A levéltári adatgyűjteményben Balogh Jolán hagyatékának feldolgozása; Új adattári, könyvtári szerzemények feldolgozása (Bogyay Tamás, Zádor Anna-hagyaték).

Az MTA Művészeti Gyűjteménye

Kiállítások az MTA művészeti gyűjteményének köréből (Varsányi János, Johann Ender).

MTA NÉPRAJZI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1014 Budapest, Országház u. 30.
Postai cím: 1250 Budapest Pf. 29.
Telefon: 375-9011
Telefax: 375-9764
Igazgató: Paládi-Kovács Attila, a történettudomány (néprajz) doktora
E-mail: h12214iga@ella.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet a hazai néprajztudomány egyik vezető intézménye. Ennek megfelelően feladatának tekinti az országban, illetve az ország határain kívül folyó néprajzi-antropológiai alap- és alkalmazott kutatások tematikus összefogását és irányítását, a néprajz és folklór történeti és recens anyagának folyamatos gyűjtését, rendszerezését és feldolgozását. A kutatások eredményeit tematikus és lokális monográfiákban (saját kiadású könyvekben és sorozatokban, illetve más kiadók által megjelentetett művekben), tudományos folyóiratokban adja közre. Intézményesen és egyes munkatársai által fontos szerepet vállal a szakma nemzetközi tudományos életében, biztosítja a nemzetközi szervezetekben a hazai képviselket, konferenciákat, tudományos ülésszakokat szervez.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

A Magyar Néprajz c. kézikönyv

A nyolckötetes Magyar Néprajz megújult szemlélettel rendszerezi, elemzi és értelmezi az elmúlt évtizedekben felhalmozott néprajzi ismereteket, összefoglalja az új kutatási eredményeket. A sorozatnak eddig öt kötete jelent meg az Akadémiai Kiadónál, további három kötete pedig az előkészületek különböző fokozatáig jutott el. Elvégzendő feladatok: A VIII. Társadalom c. kötet nyomdai korrektúrázása, földrajzi mutatózása; A II. Gazdálkodás c. kötet lektorálás utáni átdolgozása, illusztrációinak összeállítás, kiadás alá rendezése. Az I. Bevezetés c. kötet kéziratának megírására az intézet csak kellő kutatási támogatás elnyerése esetén, várhatóan 2000-ben tud vállalkozni. A kötet áttekinti majd a néprajzi kutatás hazai történetét, a népesoportok történeti-táji tagozódását, a népi kultúra és társadalom történeti alakulásának korszakokra tagolt menetét.

Lokális közösségek életmódjának és értékrendszerének komplex vizsgálatai

Az egyéni tudás, életvitel, gazdálkodási stratégia és a közösségi normák viszonyát vizsgálja az a kutatás, amely egy 100 éves kisújszállási parasztgazda interjú módszerrel rögzített teljes ismeretanyagát kívánja értelmezni. A helyszíni adatgyűjtés mellett elsősorban levéltári forrásokra támaszkodik az a kutatás, amely a gazdálkodásmód, a társadalmi-vagyoni helyzet és közösségi hagyományok tükröződését szándékozik vizsgálni a Balaton-felvidék népi építészetében. Az értékrend és a magatartásformák átalakulását, illetve a közös tudás és az egyéni kvalitások motívumait a gazdálkodásban kívánja feltárni az a jelenkutatás Zsombón, amely egy korábbi, két fázisban végzett vizsgálat háttéranyagára is támaszkodhat. Egy XX. századi árunővény, a málna hatását igyekszik bemutatni a gazdasági és társadalmi változásokra Nógrád falu példáján egy jelenkutatás. Táp (Kisalföld) és Klein-Harras (Alsó-Ausztria) parasztgazdaságának összehasonlító változásvizsgálata az a termelés-fogyasztás központú kutatás, amely a hagyományos paraszti gazdálkodás átalakulásának

menetét vázolja fel 1920-tól napjainkig. Kalotaszeg két altájának (Nádas mente, Felszeg) jelenkutatása a politikai rendszerváltozás utáni eltérő adaptációs stratégiákat és technikákat társadalomnéprajzi módszerekkel hasonlítja össze. A magyarországi társadalmi folyamatok elemzéséhez tanulságos összehasonlító anyagot kínálnak a kultúra regionális szerveződésének Európán kívüli vizsgálatai. A közösségek közötti cserekapcsolatok és a kávétermesztés ökonomiai összefüggései témakörökben folynak gazdaságtantropológiai vizsgálatok Kelet-Afrikában, illetve egy munkatársuk kulturális ökológiai kutatást tervez Pakisztánban.

A társadalom és a kultúra részjelenségeinek, részterületeinek kutatása

Az intézet kutatási programjainak többsége a jelen társadalmában és kultúrájában zajló folyamatok kiemelkedően fontos összetevőit vizsgálja, illetve ezek múltbani gyökereit és történeti alakulását kutatja. E programok négy nagyobb téma körül csoportosulnak: A nemzeti, illetve kisebbségi identitások megjelenési formái és az etnicitás aktuális problémái; A korunkban újraéledő nacionalizmusok, nemzeti, illetve csoportidentitások sokszor súlyos konfliktushelyzeteket előidéző megnyilvánulásainak ismeretében fontos feladatuknak tekintik, hogy ezek tárgyilagos vizsgálatához hozzájáruljanak. Munkatársaik több szempontból is tanulmányozzák a magyar nép nemzeti szimbólumainak és identitásának 19-20. századi kialakulását. Folyamatban van nemzeti viseletünk megalkotásának a vizsgálata közép-európai összehasonlításban, a tervek között szerepel a kopjafák mint nemzeti szimbólumok vizsgálata (a Néprajzi Múzeummal együttműködésben); folyik a múlt századi és jelenkori populáris történelemismeretnek, nemzeti identitásunk mindeddig kevésbé kutatott szeletének a tanulmányozása egyrészt a Mátyás királyra vonatkozó közép-európai néphagyományok feltárása alapján, másrészt a 19. századi Habsburg uralkodók és magyar politikusok mondahőssé válásának vizsgálata kapcsán; folyamatban van továbbá a magyar etnogenezis őstörténeti-néprajzi szempontú vizsgálata is; A tervek között szerepel emellett a környező országokban kisebbségi helyzetben élő magyar népcsoportok közül a kárpátaljai, valamint a szlovákiai és a moldvai magyarok etnikus sajátosságainak és identitásának vizsgálata; Több tervezett programban is helyet kapott a magyarországi kisebbségek kultúrájának és identitásának kutatása. Így a németiség: balatonfelvidéki és pusztavámi csoportjaikat szándékoznak tanulmányozni munkatársaik. A tervek között szerepel a hazai evangélikusok - németek, magyarok, szlovákok - szokásainak nemzetiségi alapú összehasonlító kutatása is. Folyamatban van továbbá a falusi és mezővárosi zsidóság két világháború közötti társadalmi helyzetének vizsgálata.

Komparatív identitáskutásaikban mindezek mellett több Magyarországon kívüli nép is helyet kap. Munkatársaik vizsgálják a Bánságban élő nemzetiségek identitásának változását századunk második felében, továbbá a magyarság és a finnugor népek közötti érintkezések és kölcsönhatások történetét, tervbe vették a hazánkba látogató finn turisták Magyarország-képének vizsgálatát, valamint legközelebbi nyelvrokonaink, a vogulok és az osztjákok újjáéledő folklórájának és etnikus identitásának kutatását is.

Társadalmi rétegződés, az egyes rétegek közötti kölcsönhatások

Számos interdiszciplinaritásra törekvő, a néprajztudomány határait a jelenkor igényeinek megfelelően kitágító kutatási program tűzi ki céljául a parasztság és a körülvevő társadalmi rétegek együttélésének, kultúráik egymáshatásának és konfliktusainak elsősorban történeti, illetve szociológiai szempontú vizsgálatait.

A kultúra több különböző részterületét tanulmányozó vizsgálatok csoportosulnak e probléma köré. Így az újkori magyar társadalom táplálkozáskultúrájának rétegzettségét és változásait kutató program, a különböző kézművesiparok, például az öltözködéssel kapcsolatos iparágak feudális kori árszabásait feltáró és elemző kutatás, a 17-19. századi délnyugat-dunántúli szőlőhegyi közösségek sajátos

felépítését és működésének alakulását vizsgálni szándékozó program. Ide kapcsolódik a hazai polgárosodás egyik modelljének, a pécsi porcelánkészítő Zsolnay-család gazdasági-társadalmi felemelkedésének tervbe vett kutatása, valamint a közelmúlt paraszti társadalmának nemek, illetve korcsoportok szerinti tagozódásán alapuló szokásvizsgálata.

Az "elit" és a népi kultúra kölcsönhatásának modellje szerint több témában készültek kutatási tervek. Szóbeliség és írásbeliség kapcsolatainak tanulmányozását tűzi ki célul egy, a kora újkori magyarországi paraszti és mezővárosi írásbeliség és olvasáskultúra megjelenési formáit feltáró, a Laskai Osvát prédikációi által terjesztett példázatokkal foglalkozó, illetve az apokrif evangéliumok legendáinak folklorizálódását vizsgáló program. A kultúra tagolódásának megint másfajta aspektusaira épül három további téma: a magyar mitológiai motívumok kutatási terve, amely nemcsak a paraszti szóbeliségben élő műfajok, hanem 16-19. századi papok, írók tollából származó művek, s nyomdászok munkái alapján kíván felépíteni egy átfogó mutatórendszert, a kora újkori magyarországi boszorkánypererek már folyamatban lévő feltárása és mentalitásszociológiai szempontú, illetve számítógépes elemzése; a "hivatalos" és a népi vallásosság kapcsolódási pontjait a templomi zászlók szimbolikája alapján vizsgáló programterv, és ugyanezt a temetkezés költészete körében, a halotti búcsúztatók kapcsán tanulmányozó folyamatban lévő projekt.

Hiedelemrendszerek és rítusok

Az intézetben e témában folyó, illetve tervezett kutatások aktualitását bizonyos vallás-, szekta-, illetve hiedelemformáknak jelenkori társadalmunkban megfigyelhető térnyerése, felvirágzása adja. Rendkívül fontos, hogy munkatársaik feltárják ezen formák történeti előzményeit, illetve összehasonlító kutatások során egyes társadalmakban létező megfelelőit.

Erre a feladatra több program is vállalkozik: így az előbb említett boszorkányper-kutatás; a Magyar Néphit Enciklopédiájának a mítikus lények és közvetítők sajátosságait bemutató I. kötete; az emberi élet fordulóival kapcsolatos ún. átmeneti rítusokhoz fűződő magyarországi tilalmak feltárása és elemzése; az eurázsiai samанизmus komparatív tanulmányozását, s az uráli népek készülő mitológiai enciklopédiájában a magyar kötet elkészítését célzó program; valamint egy vietnami nép, a bru vallásrendszerének egészét feltáró és elemző kutatás.

Népköltészeti műfajok

A népköltészeti anyagra épülő számítógépes adatbázisokon kívül vizsgálják a népköltészet előadásmódját, s annak társadalmi háttérét: tervbe vették egy mátyusföldi mesemondó család monografikus vizsgálatát, valamint a folklór szövegek előadása elméleti problémáinak monografikus áttekintését. Az említett területeken, s azokon kívül is folytatódik a folklór műfajok gyűjtése, kiadása is: folyamatban van Kiskunhalas teljes népköltészeti anyagának a felgyűjtése, s szerepel a tervekben az Új Magyar Népköltészeti Gyűjtemény három további kötetének megjelentetése, valamint a Mesék, mondák, történetek című sorozat szintén három kötettel való folytatása.

A magyar népi kultúra regionális és történeti tagozódása

Az újkori népi kultúra regionális szerkezete: a Magyar Néprajzi Atlasz anyagára építő vállalkozás célja, hogy a magyar népi kultúra régióit számos kulturális jelenség egyidejű számítógépes összehasonlító vizsgálata alapján határozza meg. Míg az Atlasz lapjai egyes kulturális elemek térbeli elterjedését ábrázolják, ez a program a teljes adatbázison végzett cluster- és korrelációanalízis segítségével lehetővé teszi, hogy bizonyos jelenségcsoportokat együtt láttasson. A számítógép által megrajzolt regionális tagolódás összehasonlítható a hagyományos néprajzi, földrajzi, nyelvészeti

módszerek eredményeivel, s ezáltal lehetővé válik a magyar népi kultúra régióinak újabb, pontosabb meghatározása. Tanulmányok készülnek a természeti határok és a nyelvhatárok, kulturális határok összefüggéseiről a régi Gömör-Kishont, Szepes és Abaúj-Torna megye példáját felhasználva; a régi Torna megye néprajzi jellegéről; a Bódva völgyének etnogeográfiai helyzetéről.

Korszakok a népi kultúra történetében: a Honfoglalás és néprajz kötethez hasonló kötet előkészítése a magyarországi népi kultúra középkori változásairól. Ez a vállalkozás kapcsolódik az államalapítás ezredik évfordulójához, s a Magyar Néprajz történeti kötetének előkészítő munkálataihoz. Folytatódik a történeti-néprajzi forrásközlő kiadványok sorozata (árszabások, boszorkányperek gyűjteményei), s néhány témamonográfia megjelenése is várható (Az újkori magyar táplálkozáskultúra kialakulása, Tanulmányok a kora újkori magyar parasztság kultúrájáról).

Forrásfeltárás és archiválás: az utóbbi években elkezdődött, s az elkövetkező három évben nagy intenzitással folyik olyan adatbázisok, forrásgyűjtemények kialakítása, feldolgozása, kiadása, amelyek a jövő kutatógenerációi számára is biztosítják a különböző típusú, immár rendezett forráscsoportok megismerését és a további feltáró, elemző munkálatokat.

Számítógépes adatbázisok és katalógusok: az intézeti számítógéppark folyamatos fejlődése lehetővé teszi, hogy korszerű gépeken, a legmodernebb programok segítségével, különböző forráscsoportok bevonásával olyan adatbázisokat lehessen kialakítani, amelyek egy későbbi fázisban hálózati rendszereken keresztül – itthon és külföldön egyaránt – minden érdeklődő számára hozzáférhetőek. Az ezen a módszeren alapuló vizsgálatok minden esetben felvetik a különböző terminológiai bizonytalanságok tisztázásának szükségességét, lehetővé teszik az adatok egzakt módon való kezelését, s ezzel hozzájárulnak az egyes részterületek alapfogalmainak tisztázásához is. Ilyen adatbázisok a folklór és az anyagi kultúra területén egyaránt készülnek. Komplex mentalitástörténeti vizsgálat részeként Magyarország 16–18. századi boszorkánypereinek számítógépes feldolgozását végzik egy Göttingenben készülő Kleio nevű szöveges adatbáziskezelő program segítségével. Európában egyedülálló program a magyar folklór mitológiai motívumait tartalmazó adatbázis felépítése, s ennek alapján egy folklór-műfajonkénti és egy összefoglaló tematikus mutató elkészítése.

A Magyar Történeti Mondaarchívum és Katalógus rendezése és számítógépes adatbázisának kiépítése részben publikált, részben pedig a különböző hazai és határon túli múzeumok adatairaiban fellelhető mondák feldolgozását jelenti. Tervezik a magyar eredetmondák számítógépes feldolgozását is. A megjelent mesekatalógusokon alapul, és folyamatosan készül a Micro-ISIS 2.3 adatbáziskezelő program adaptálásával az a széles körű népmese-adatbázis, melynek segítségével feltárhatók és elemezhetők a népköltészetbeli, mentalitásváltozást mutató táji-történeti összefüggések és törvényszerűségek. Készül egy számítógépes népszokás- és néphitkatalógus is, ami elsősorban a még nem publikált adattári és levéltári anyagok feldolgozását tekinti céljának. Elkezdődhet az átmeneti rítusokhoz fűződő tilalmak, tabuk szövegeinek számítógépes feldolgozása is.

Nagyszabású vállalkozás – magyar-orosz-vogul-osztják együttműködési program keretében – tovább folytatódik annak az obi-ugor folklórarchívumnak a kialakítása, illetve bővítése érdekében, amelynek fontos részét képezi az összegyűjtött vogul és osztják folklórszövegek számítógépes feldolgozása. Felbecsülhetetlen értékű adatbázis készül, ami a rokontudományok (pl. nyelvészet) számára is sokféle tanulsággal szolgálhat.

Hiányt pótol az a már korábban megkezdett munka, amely a kézműves limitációk anyagából 220 db 16–19. századi árszabást visz számítógépre, s ezek alapján köteteket szerkeszt egyrészt az öltözködésre, másrészt pedig az építő- és lakáskultúra különböző területeire vonatkozóan.

A Magyar Néprajzi Atlasz megjelent térképlapjait dolgozza fel számítógép segítségével az a program, melynek célja a népi kultúra különböző régióinak elemzése és feldolgozása. Átfogó kutatás részeként ugyancsak a számítógépet hívja segítségül az anyakönyvek adatainak feldolgozásához a vidéki zsidósággal foglalkozó vizsgálat.

Forrásfeldolgozások, kiadások

Az intézet a jövőben is fontos feladatának tekinti olyan gyűjteményes kötetek megalkotását és megjelentetését, amelyek különböző történeti, illetőleg recens források átfogó igényű feldolgozására épülnek.

A szőlőhegyi közösségek működésének változását vizsgáló tervezett OTKA program keretében a dunántúli megyei levéltárak anyagára, valamint a Batthyány-, Eszterházy- és Nádasdy-család levéltárainak forrásaira épülve elkészülhet a dunántúli törvényhatóságok területén őrzött feudalizmus kori hegytörvények teljes gyűjteménye, valamint egy kötetnyi szövegválogatás a feltárt forrásanyagból.

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával folyik az adatgyűjtés és -feldolgozás az Esztergomi Prímási Levéltár anyagában. A Batthyány József érsek alatti egyházlátogatási jegyzőkönyvekből (1772-1798) készül forráskiadvány.

Diószegi Vilmos kiadatlan anyagainak összegyűjtését, rendszerezését és kiadását, valamint egy sámanarchívum létrehozását is tervezik.

MTA NYELVTUDOMÁNYI INTÉZET

Cím: 1014 Budapest, I. Színház utca 5-9.
Postai cím: 1250 Budapest, Pf. 19.
Telefon: 375-8285, 375-8011/276
Telefax: 212-2050
Igazgató: Kiefer Ferenc, az MTA rendes tagja
E-mail: kiefer@ny01.nytud.hu

Az intézet feladatköre

A magyar nyelv szinkron és diakron leírása, kutatások az elméleti és alkalmazott nyelvészet területén, elméleti nyelvészet: négyéves graduális és hároméves posztgraduális program (az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel közösen).

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

A magyar nyelv nagyszótára

Kb. 40 millió szövegszavas korpuszon alapuló, 200.000-250.000 szócikket tartalmazó szótár készítése. A szövegek kétharmada a 20. századból (újságok, regények, tudományos, vallási irodalom), egyharmada főként a 19. századból, részben a 18. századból való. Multifunkciós lexikai adatbázis készül. A szövegfile-okat e célra készült, helyesírás-ellenőrzőként is használható morfológiai analízis program látja el kódokkal. Visszakeresés az OPEN TEXT (PAT) programmal.

A magyar nyelv történeti nyelvtana

Első szakasz: ómagyar (az 1530-as évekig: ősmagyar, korai ómagyar és késői ómagyar). A háromkötetes nyelvtan (morfológia, szintaxis) már megjelent. Második szakasz (1995 óta): a magyar nyelv fejlődése a 16. század eleje és a 18. század vége között.

Beszélnyelvi kutatások

200 fős, Budapest lakosságát reprezentáló véletlen kiválasztású, rétegzett mintával készített magnós interjúk átírása és számítógépre vitele. A magyarországi felnőtt lakosságot reprezentáló, országos mintával készített kérdőíves vizsgálat feldolgozása (az adatbázis számítógépen van). Publikált tanulmányok a beszélt nyelv grammatikai (fonológiai, morfológiai, szintaktikai) sajátosságairól.

A magyar nyelv szociolingvisztikai vizsgálata a környező országokban

A Szlovákiában, Ukrajnában, Romániában, Jugoszláviában (Szerbiában), Szlovéniában és Ausztriában élő magyar kisebbségek szociolingvisztikai vizsgálata, különös tekintettel a kétnyelvűségekre.

Beszédszintézis

Számos (magyar, német, holland, spanyol, portugál, eszperantó) nyelvre kidolgozott, az írott szöveget azonnal beszédre fordító (text-to-speech real-time) beszédszintetizáló rendszer fejlesztése.

Beszédpercepció és beszédmegértés

A percepcióban működő lexikális elérés azon modelljeinek vizsgálata, melyek a szót mint fonetikai egységet kezelik. A beszéd időszerkezetének kutatása. A beszédészlelési és megértési folyamatok megítélése, minősítése.

A magyar nyelv strukturális nyelvtana

A kutatás célja a magyar nyelv elméleti leírása. 1. kötet (megjelent 1992-ben): szintaxis, a generatív nyelvtan és a lexikális-funkcionális nyelvtan elméleti keretének felhasználásával. 2. kötet (1994): magyar fonológia, elsősorban a poszt-strukturalista módszer keretében. 3. kötet (a kézirat 1998 végére készül el): morfológia. A 4. kötet a szókincset (lexikális reprezentációt) fogja tárgyalni.

Gyermeknyelv

Magyar gyermeknyelvi adatbázis készítése a CHILDES (Child Language Data Exchange System) rendszerének megfelelően, melynek célja a felnőtt-gyermek interakciónak a gyermek nyelvtanára, szókincsére és kommunikatív kompetenciájára (szocializációjára) gyakorolt hatásának vizsgálata. Tradicionális közösségekben élő cigány gyermekek nyelvi szocializációja. Gyermekkori kétnyelvűség.

Neurolingvisztika

Patholingvisztikai jelenségek teszteléses vizsgálata a célból, hogy választ kapjunk a nyelvtan szerveződésének (pl. annak moduláris, illetve nem-moduláris struktúrája, a szintaxis, a morfológia és a szókincs összekapcsolódása), valamint a nyelvtan és az emberi nyelvfeldolgozó rendszer kapcsolatának alapvető kérdéseire.

Magyar Tájszótár

Magyarország minden régiójából, valamint a határon túli magyarok területeiről gyűjtött hiteles tájszavak szótára (a munkát az ötvenes években kezdődött, befejezése 1999-ben várható). Három kötet már megjelent (1: A-D (1979); 2: E-J (1988), 3: K-M (1992)).

Uráli etimológiai archívum

Az Uralisches Etymologisches Wörterbuch alapján készített, az uráli nyelvcsalád több, mint 3000 etimológiáját tartalmazó számítógépes adatbázis. Jelenleg multifunkciós visszakeresési rendszer létrehozása folyik.

Elméleti nyelvészet

A magyar nyelv vizsgálata a fonológia, morfológia, szintaxis és szemantika elméleti kérdéseinek tisztázására az autoszegmentális fonológia, a government and charm fonológia, a természetes morfológia, a generatív morfológia, a kormányzás és kötés elmélet, a lexikális-funkcionális nyelvtan és a diskurzus-reprezentációs elmélet keretében.

MTA POLITIKAI TUDOMÁNYOK INTÉZET

Cím: 1068 Budapest, Benczúr u. 33.
Telefon: 321-4830
Telefax: 322-1843
Igazgató: Bayer József, a politikatudomány doktora
E-mail: ipshas@mtapti.hu

Az intézet feladatköre

Elméleti, empirikus és összehasonlító interdiszciplináris kutatásokat végez a tudományág fő területein, együttműködve magyar és külföldi kutatóintézetekkel és egyetemekkel. A kutatások célja azoknak a tendenciáknak a feltárása és elemzése is, amelyek összefüggenek Magyarország és a kelet-közép-európai országok euro-atlanti integrációjának folyamatával.

Monográfiákat, tanulmányköteteket, konferencia köteteket, műhelytanulmányokat jelentet meg, szerkeszti és kiadja a magyar politikatudomány negyedéves szakfolyóiratát, a Politikatudományi Szemlét.

Konferenciákat, vitákat szervez. Kutatói részt vesznek az egyetemi oktatásban, a graduális és posztgraduális programokban, és szakértői feladatokat lát el kormányzati szinten.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Politikaelméleti kutatások

A politika modern elméleti kérdései; törésvonalak; a hatalom természetéről, a demokráciáról, a pluralizmusról, a legitimációról, a modernizációs folyamatok és a politika viszonyáról, az értékrend változásairól alkotott felfogások; a politikai tudással foglalkozó modern és posztmodern elméletek kritikai feldolgozása, és ehhez kapcsolódva (empirikus bázisra építve) a politikai valóság és a politikai tudás diszkurzív értelmezése, illetve annak olyan vonatkozásai, amelyek a politikatudomány új, kiaknázatlan lehetőségeit is jelzik.

A politikai intézményrendszer

Az alkotmány és a jogrend; EU jogharmonizációs problémák; a parlament szerepe, funkciói, a hatalomgyakorlás konkrét formái; a hatalommegosztás. Az állami beavatkozás és kontrollja, a társadalmi nyilvánosság. Az önkormányzás és a helyi hatalom struktúrája, működése; a lakossági participáció; a nagypolitika és a lokalitás kapcsolata; helyi autonómiák, civil szerveződések.

Az európai integráció elemzése, különös tekintettel Magyarország felkészülésére

A kutatás középpontját az integrációs folyamat politikuma képezi. Ezen belül a kutatott kérdések: az európai integráció természete az összehasonlító politikaelemzés és a nemzetközi kapcsolatok szempontjából; az integrációs folyamat stratégiai és aktuális mozgatóerőinek változó viszonya; a szuverenitás és az integráció, intézményes strukturaltság (különös tekintettel az uniós, a nemzetállami

és a regionális szintekre és azok viszonyára) és döntéshozatal; migráció. Külön kutatási szempont a magyar és kelet-közép-európai integrációs törekvések értékelése a változó integrációs realitások vonatkozásában, az alkalmazkodás és az alkupozíció problémái.

Biztonságpolitikai és védelmi kutatások

Az intézet Biztonságpolitikai és Védelmi Kutatások Központjának keretében a kutatások fő témakörei: az atlanti integráció folyamatában a biztonságpolitika változó koncepciója, egy nemzetbiztonsági és védelmi stratégia főbb területei és elemei; a külpolitikai stratégia alternatívái a térség változó feltételei közepette; az európai biztonságpolitikai architektúra elemei; a fegyveres erők és a hadsereg átalakulása és a társadalomhoz való új viszony a demokráciában.

A központ információs szolgáltató szerepet vállal a korábbi és a jelenleg is folyó hazai kutatások számomtatásával, rendszerezésével, nyilvántartásával. Tájékoztató anyagokat jelentet meg, tanácskozásokat, vitákat szervez hazai és külföldi kutatók, döntéshozói és szakértői körök bevonásával, szakértői és PR tevékenységet folytat a biztonságpolitikai, védelmi és külpolitikai kutatások eredményeinek bemutatására a magyarországi médiában.

Pártok és pártrendszerek, a magyar társadalom politikai tagoltsága

A magyarországi politikai pártok jellemzői, működésük elemzése (eszmei arculatuk, társadalmi bázisuk és beágyazottságuk, a pártok agytrösztjei); a politikai tagoltság alakváltozásai; főbb politikai irányzatok, tendenciák; a magyar és az európai pártrendszerek komparatív vizsgálata.

Választások – választói magatartások

A parlamenti és az önkormányzati választások előkészületeinek, kampányainak, eredményeinek elemzése; a választói magatartások, attitűdök változása; a részvétel kérdése, különös tekintettel a nem-választók magatartásának motivációira); a magyar és az európai választási eredmények, a választási magatartások összehasonlító vizsgálata.

A politikai és társadalmi tagozódás összefüggései

A gazdasági és politikai elit formálódása, összetétele, kapcsolatrendszere (országos és lokális); a regionális területfejlesztési rendszer és az EU csatlakozás; a mezőgazdasági politika (agrárpolitika), mezőgazdasági termelők és EU csatlakozás; a fekete (illegális) és szürke gazdaság és a törvényi szabályozás kérdései. A gazdaságpolitika és a multinacionális vállalatok; munkavállalói érdekvérvényesítés az ipari kapcsolatok rendszerében.

Politikai kultúra

A politikai kultúra, mint a modernizáció integráns mozzanata, a politikai antropológia egyes kérdései; politikai szimbolizációk, a politikai diskurzusok átalakulása, a politika nyelvének egységesülése és differenciálódása; a politikai kommunikáció új trendje; a politikai kultúra európai vonzásai; a politikai kultúra és a választások. A program témáinak többségében összehasonlító kutatások folynak.

Etnikai és regionális struktúra

Magyarország és Kelet-Európa etnikai szerkezete, kisebbségi problémái, etnikulturális és önkormányzati sajátosságai, az etnoregionális mozgalmak szerepe, a kulturális öndetermináció formái és változatai, kistérségi, illetve határok fölötti kölcsönhatások, kisebbségi konfliktusok és politikai reprezentációformák. A program az intézet Etnoregionális Kutatóközpontjának keretében több intézetközi kutatáshoz kapcsolódik, nemzetközi kutatóhálózat kialakítását végzi.

MTA PSZICHOLÓGIAI INTÉZET

Cím: 1067 Budapest, Teréz krt. 13.
Postai cím: 1394 Budapest, Pf. 398.
Telefon: 342-0574
Telefax: 342-0514
Igazgató: Karmos György, az orvostudományok kandidátusa
E-mail: karmos @cogpsy.pf.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet feladata az egyetemes tudományos haladást elősegítő, közvetlenül vagy közvetve a hazai gyakorlatban is hasznosítható pszichológiai alapkutatások művelése, a pszichológia több területére kiterjedő tudományos kérdések komplex vizsgálata, a korszerű pszichológiai kutatási módszerek meghonosítása és fejlesztése, közreműködés a szakemberképzés és a tudományos utánpótlás nevelésének intézményes – graduális és posztgraduális – formáiban, kutatási együttműködés kialakítása hazai és külföldi tudományos intézményekkel, a pszichológiai kutatás elősegítése, tevékeny, segítőkész, a tudományos és tudományetikai értékek érvényesülését szolgáló közreműködés a pszichológiai tudományok közéletben.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Az elemi információ-feldolgozás folyamatainak vizsgálata; a megismerési folyamatok fejlődése és a megismerési folyamatokat megalapozó idegrendszeri mechanizmusok elemzése emberen és állaton végzett kísérletekben.

Az eseményekhez kötött agyi potenciálok (EKP) kognitív pszichofiziológiai jelenségekkel korreláló összetevőinek, valamint a spontán agyi elektromos tevékenységnek (EEG) károsz-elméleti és pszichofarmakológiai módszerekkel történő elemzése emberen és állatkísérletekben.

Az EKP-k skalp-eloszlásának vizsgálata körülírt cerebrális károsodás esetén agyi érbetegségekben szenvedő betegeken, a spontán EEG-tevékenység dimenzionális térkép-analízise ezen betegcsoporton.

Az EKP-k létrejöttében szerepet játszó neuronális mechanizmusok vizsgálata állatkísérletes modellhelyzetekben. Viselkedési feladathelyzetekben a hallókéreg primer-tonotópiás és másodlagos mezőinek elemzésével méri fel a tranziens és "steady state" válaszok intrakortikális mechanizmusainak regionális jellemzőit.

Kognitív műveletek (a beszédmegértés akusztikai és fonológiai feltételei, az audiovizuális interakció szerepe a beszédértésben, tárgyállandóság, emlékezeti és figyelmi folyamatok szerepe az észlelésben, a lexikai és szemantikus feldolgozásban, valószínűség-észlelés) potenciál korrelátumainak kutatása.

A beszédmegértés alsóbb szintjeinek neuropszichológiai és pszicholingvisztikai vizsgálata afáziás betegeknél. Vizsgálják a szó jelentéséhez való hozzáférést befolyásoló további tényezőket és e tényezők interakciójának lehetséges pontjait.

A korai kognitív fejlődés kutatásában a racionális észlelésnek kialakulása, a prediktív következtetések fejlődése, az önfelismerés és dedukció kapcsolatának kialakulása, valamint a tudati állapotok tulajdonításának vizsgálata.

A szocializáció kutatása különös tekintettel a kritikus fejlődési szakaszokra, a szülő-gyermek kapcsolatokra, a tehetség fejlesztésére és a deviáns magatartási formák kialakulására

A szülő-gyermek kötődés kialakulásának longitudinális vizsgálatában a személyiségtípusok szerepe és a biztonság hatása a kutatás központi kérdése. Kiemelten kezelik a nemi szocializáció kérdéskörét. Elméleti vonatkozásban a kognitív és analitikus irányzatok eredményeinek integratív feldolgozása.

A preverbális és verbális kommunikáció gyökerei, szerepe a szocializációban. Az apai és anyai attitűd komplementer hatásainak vizsgálata, hatása a gyermek interaktivitásában, szociális érzékenységében.

A kontingens szülői érzelem-tükröző interakciók szerepe az érzelmi tudatosság és önkontroll kialakulásában

Deviáns karrierек szociálpszichológiai vizsgálata. Az elmúlt időszakban végzett lakótelepi vizsgálatok folytatásaként elemzik a lakótelepi fiatalok társkapcsolat-rendszerét, alkohol-, és drogfogyasztását, valamint a résztvevő megfigyelő szerepét a fiatalok magatartásának alakulásában.

A versengésre vonatkozó nézetek és a versengés közvetett formáinak vizsgálata. Nemzetközi összehasonlításban kívánják vizsgálni a pedagógusok versengésre vonatkozó nézeteit és azt, hogy az anyák miként használják fel gyermekeiket saját rivalizációjukban.

Folytatják a tehetség- és a kiemelkedő képességek azonosítására vonatkozó longitudinális vizsgálatot, a kiválasztott gyerekek karrierjének nyomon követését. Újabb módszereket fejlesztenek ki a tehetség meghatározására és korai felismerésére.

Információszerzési, információhasznosítási, döntési és ítéletalkotási folyamatok vizsgálata

A laza (fuzzy) információk kezelésének vizsgálata, az információhiányos helyzetek felismerése.

Az információk szelekciója során érvényesülő heurisztikus eljárások, következtetési formák, az információbázis konzisztenciájának helyreállításánál érvényesülő stratégiák feltárása.

Kérdezési stratégiák kutatása, személyi és személypercepciók meghatározók.

Kérdezési stratégiák testületi döntéseknél – laikus, illetve szakértő együttesekben.

A korábban azonosított egyéni információgyűjtési folyamatok összehasonlítása a performált információgyűjtéssel.

Az esztétikai ítéletalkotás vizsgálata a vizuális művészetekben.

Szociális információ-feldolgozási folyamatok vizsgálata, szociális reprezentációk, szövegmegértés, kommunikáció

Az irodalmi és történelmi szövegmegértés összehasonlító pszichológiai vizsgálata a mentális reprezentációs hálózat felrajzolásával. Vizsgálják az irodalomról és a történelemről kialakított

prototipikus fogalmakat, az irodalmi és történelmi szövegek elkülönítését, az olvasási indítékokra és a szövegjellemzőkre vonatkozó összefüggést mindkét szövegtípus esetében.

A szövegmegértés és jelentéstulajdonítás témakörében további kutatások folynak az irodalmi szöveg fenomenográfiai megértésének vizsgálatára, a megértési kontinuum kognitív és érzelmi jellemzőinek feltárására, valamint a félreértések tipológiájának kialakítására.

A kommunikáció hitelességét elősegítő, illetve gátló folyamatok között elemzik a faktív igékkel végzett előfeltevés, az enyhítés, a stílus szerepét, valamint az érzelmek nyelvi kifejeződését, a tekintélyi és hatalmi viszonyokat.

Történelmi narratívumok mint a nemzeti identitás szociális reprezentációi.

Az európai állampolgársággal és az európai identitással kapcsolatos szociális reprezentációk vizsgálata.

A személyes és szociális identitás szerveződésének társadalomlélektani vizsgálata

Az identitás narratív konstrukciója, élettörténeti szerkezete, az identitás szociális reprezentációja. E témakörben interjúszövegek tartalomelemzését folytatják különféle számítógépes szövegelemzési technikákkal – elsősorban abból a szempontból, hogy az élettörténeti traumák és krízisek feldolgozási módjai miként jelennek meg a szöveg szintjén.

Identitás és modernizáció. E témakörben a multikulturális társadalom és a plurális identitásformák szociálpszichológiai problémáit elemzik, elsősorban a toleranciára és a demokratikus attitűdökre irányuló oktatási és nevelési programok hatásainak felméréséhez kapcsolódva. Ezt a témát éppen az európai integráció által felvetett problémák teszik aktuálissá.

Az előítélet, a tekintélyelvűség, a vallásosság és a politikai-ideológiai tagolódás kutatása. Feltárják a fiatalok körében jelentkező politikai szélsőségek szociálpszichológiai hátterét. Választ keresnek arra, hogy mekkora tere van a tekintélyelvű gondolkodásnak abban a korosztályban, amely politikai, választási "felelőségének" küszöbén van. Lehet-e és milyen mélységben tere egy tekintélyelvűségre alapozó politikai szélsőségnek? Milyen típusú előítéletek lehettek fel, s milyen szociológiai változók mentén e korosztály világképében?

A demokrácia szociális reprezentációja. Nemzetközi összehasonlító vizsgálatban azt tanulmányozzák, hogy a rendszerváltást követő években milyen módon szerveződik a demokrácia alapvető intézményeivel és működésmódjaival, az emberi és kisebbségi jogokkal, illetve a piacgazdasággal kapcsolatos fogalmak szemantikai struktúrája.

Elméleti kutatások az információ-feldolgozás és információ-továbbítás gazdaságpszichológiai nézőpontú vizsgálatában.

Testreprezentációk szerepe az identitás alakulásában.

MTA REGIONÁLIS KUTATÁSOK KÖZPONTJA

Cím: 7621 Pécs, Papnövelde u. 22.
Postai cím: 7601 Pécs, Pf. 199.
Telefon: (72) 212-755
Telefax: (72) 233-704
Főigazgató: Horváth Gyula, a közgazdaságtudomány kandidátusa
E-mail: horvath@dti.rkk.hu

Az intézet feladatköre

Az 1983-ban alapított, hálózati formában működő komplex társadalomtudományi intézet a hazai területfejlesztési kutatások bázisa, a regionális tudományok megteremtésének, művelésének és oktatásának meghatározó, az európai tudományos rendszerrel kompatibilis, azzal együttműködő intézménye.

A terület- és településfejlődés hosszú távú hazai és nemzetközi folyamatainak, a globalizálódó (európai, euroregionális, kelet-közép-európai, hazai) térsztruktúráknak, ezek munkamegosztási viszonyainak, intézményrendszereinek és eszközeinek interdiszciplináris alapkutatási vizsgálata; A magyar regionális fejlesztési és az európai integrációs csatlakozási döntések megalapozása; Terület- és településfejlesztési szakemberek képzése és továbbképzése.

A központ programokra alapozott kutatásszervezéssel keretintézeti funkciókat lát el az elméleti kutatásokban, stratégiai programok irányításában. Kezdeményezésükre alakult meg és működik az MTA IX. Osztálya keretében a Regionális Tudományos Bizottság. Kutatóik irányítják a területi akadémiai bizottságok terület- és településfejlesztési szakbizottságait, az ország felsőoktatási intézményeiben regionális gazdaságtani, politikai, gazdaság- és társadalomföldrajzi graduális, posztgraduális és PhD-kurzusokat vezetnek.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Alföldi Tudományos Intézet (Kecskemét)

Igazgató: Csatári Bálint, a földrajztudomány kandidátusa

Az Alföld gazdasági, társadalmi, környezeti és települési megújulásának vizsgálata; Tanya-, falu- és városkutatások; A kistérségi kutatások módszertana; A vidékfejlesztés stratégiája; Az Alföld fejlesztési stratégiája; A Kárpátok Eurorégió és a Duna-Körös-Maros-Tisza határmenti együttműködés kutatása.

Dunántúli Tudományos Intézet (Pécs)

Igazgató: Pálné Kovács Ilona, a politikatudomány kandidátusa

A regionalizmus hazai és nemzetközi vizsgálata; Az európai regionális fejlődés és politika; A közigazgatási és a területfejlesztési intézményrendszer; A területfejlesztési programozás módszertana; A fenntartható fejlődés regionális követelményei; Az infrastrukturális rendszerek és hálózatok

komplex vizsgálata; A Dél-Dunántúl fejlesztési stratégiája; Az Alpok–Adria régió fejlődésének elemzése.

Közép- és Észak-magyarországi Tudományos Intézet (Budapest)

Igazgató: Barta Györgyi, a földrajztudomány kandidátusa

A településhálózat és a társadalom területi szerkezetének kutatása; A városi funkciók és a városhálózat térbeli szerkezetének elemzése; Budapest és agglomerációjának nemzetközi összehasonlításokon alapuló vizsgálata; Az észak-magyarországi régió fejlesztési stratégiája.

Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet (Győr)

Igazgató: Rechnitzer János, a földrajztudomány doktora

A területfejlesztési stratégiák elmélete és módszertana; Az innováció térbeli terjedésének vizsgálata; A térbeli pénzügyi és jövedelmi folyamatok elemzése; Sikeres térségek, települések összehasonlító elemzése; Az észak-dunántúli régió fejlesztési stratégiája; A Bécs–Pozsony–Győr együttműködési régió és az osztrák határmenti kapcsolatok elemzése.

Kutatási programok:

Területi fejlődés és politika az Európai Unió tagállamaiban

- A nyugat-európai regionális fejlődés hajtóerői
- A fejlett piacgazdaságok regionális politikai eszköz- és intézményrendszere
- Az Európai Unió strukturális és kohéziós politikája

A kelet-közép-európai regionális átalakulás

- Regionális fejlődési folyamatok Kelet-Közép-Európában
- A városhálózat átalakulása
- Határmenti együttműködések
- Eurorégiók
- A Duna menti térségek fejlődési irányai

Magyarország nemzeti területfejlesztési stratégiája

- Az európai folyamatok hatása Magyarország térszerkezetére
- A regionális politika és az EU-csatlakozás
- Magyarország területi gazdasági szerkezetének fejlődése
- Térségtípusok Magyarországon
- A településhálózat átalakulása
- Sikeres települések és régiók
- Környezetvédelem és regionális fejlesztés

A területi közigazgatás és a regionális politika intézményrendszere

- A területfejlesztés intézményrendszere
- A területi közigazgatás új funkciói
- Az önkormányzatok szerepe a területfejlesztésben

- A régió intézménye és funkciói
- A területfejlesztés szereplőinek együttműködése

Térségi fejlesztési stratégiák és koncepciók

- Regionális fejlesztési koncepciók
- Megyei fejlesztési koncepciók
- Városfejlesztési koncepciók
- Kormányzati és üzleti stratégiák területi megalapozása

Kiadói tevékenység:

Könyvsorozatok

- Területi és Települési Kutatások. Szerkeszti: Hajdú Zoltán. Kiadja: Dialóg Campus Kiadó
- Régiók Európája. Szerkeszti: Horváth Gyula. Kiadja: MTA RKK
- Alföldi Tanulmányok. Szerkeszti: Csatári Bálint. Kiadja: Nagyalföld Alapítvány

Folyóirat

Tér és Társadalom. Az MTA Regionális Tudományos Bizottságának és Regionális Kutatások Központjának negyedévi tudományos folyóirata. Főszerkesztő: Rechnitzer János

Idegennyelvű sorozat

Discussion Papers. Szerkeszti: Gál Zoltán és Hrubí László. Kiadja: MTA RKK

MTA RÉGÉSZETI INTÉZET

Cím: 1014 Budapest, Úri u. 49.
Postai cím: 1250 Budapest, Pf. 14.
Telefon: 356-4567
Telefax: 356-4567
Igazgató: Bálint Csanád, a történettudomány (régészet) doktora
E-mail: balint@archeo.mta.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet feladata a Kárpát-medence, illetve a történeti Magyarország régészetének művelése. Ez nemzetközi vonatkozásban elsősorban közép-európai (minden korszak), délkelet-európai (a neolitikum és a kora középkor) és kelet-európai (a népvándorlás kor és magyar őstörténet) irányú tájékozódást és kitekintést jelent, míg a római kor művelése az egész Római Birodalom kutatásának figyelemmel kísérését igényli. Munkatársaik a római és Árpád-kori numizmatikai kutatásokban is részt vesznek. Törekvésük, hogy tevékenységük ölelje fel a neolitikumtól a késő középkorig terjedő korokat.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Magyarország Régészeti Topográfiája

Megalakulásakor ezt a témát az Intézet fő feladatként vállalta magára. Tudományosan indokolt, a régészeti lelőhelyek védelme szempontjából szükséges, más intézmények által fel nem vállalt országos jelentőségű munkáról van szó, mely bizonyos hatósági, államigazgatási feladatok ellátásához is nélkülözhetetlen.

Településrégészeti kutatások

1995-től a Kerka völgyében folytatják a Hahóti-medencében megkezdett munkát, mely nemzetközi együttműködésre ad lehetőséget a területileg szomszédos Ausztriával és Szlovéniával, minthogy a várható eredmények az illető országok szintén kutatatlan régióinak megismerését segítik. Nemzetközi léptékű jelentőségét az adja, hogy e három terület összefüggő régió településtörténeti feldolgozását jelenti a Kis-Balatontól az országhatárig és azon túl, amelyhez a két szomszédos ország hasonló projektekkel kíván csatlakozni.

Római Birodalom és peremterületei

Az ezen összefoglaló cím alatt immár másfél évtizede végzett intézeti tevékenységben jelenleg a terra sigillaták és a provinciális bennszülött lakosság kutatását a római villakutatás és numizmatika, valamint a Barbaricum sokáig mostohán kezelt emléktárgyainak összefoglaló feldolgozásai egészítik ki. E témakörben dolgozik a núbiológia nemzetközileg elismert szakembere. Munkájuk az elkövetkező években a Barbaricum római kori leleteinek és a korábbi évtizedes nagy ásatások (Szakály, San Potito, Zalalövő) feldolgozására irányul. Külön ki kell emelni a San Potito-i ásatásokat, melynek révén a magyar régészet tényleges feltáró és adatközlő tevékenységgel vesz részt az itáliai klasszikus régészet tudományos életében.

Avarok, magyarok és szomszédaik

E témacsoportban található az intézet legtöbb középgenerációs munkatársa, kutatási területeik szervesen illeszkednek egymáshoz: a kora középkori Kárpát-medence nyugati, északi, keleti, délkeleti, illetve déli kapcsolatainak feltárásával, a honfoglalás és Árpád-kori temetők, illetve a numizmatika összefoglaló értékelésével foglalkoznak. A következő 3 évben az avar anyagi kultúra keleti és délkeleti kapcsolatai, az avar és az Árpád-kori edénművesség, a Dunántúl 9. századi régészeti emlékanyaga és története, a honfoglalás kori leletkorpusz, a 10-11. századi sírleletek kataszttere, Erdély településtörténete és középkori emlékei témákban várhatók összefoglaló monográfiák, kézikönyvek. Külön ki kell emelni a zalavári (mosaburgi) fejedelmi központ kutatását, melyet a Magyar Nemzeti Múzeummal közösen végeznek.

Középkori kutatások

E korszakban több mint egy évtizede kizárólag a Topográfia keretei között történtek kutatások. Ezen változtatni szándékoznak, még akkor is, ha az Árpád-kori földvárkutatás, a középkori településtörténet és határhasználat, a székesfehérvári és váci városfejlődés, valamint a török kori emlékanyag feltárásában a jelen körülmények között elért eredmények is elismerést váltanak ki.

Természettudományos kutatások

Nagy veszteséget jelent az intézeti paleozoológiai kutatások hirtelen megszakadása: Bökönyi Sándor halála (1994) és Bartosiewicz László eltávazása (1995) két évtizedes hagyománynak vetett véget. 1995-re sikerült konszolidálni a paleobotanikai kutatásokat nagyban segítő Régészeti Műszerközpont ügyét, mely bebizonyította, hogy tud szolgáltatásokat nyújtani nemcsak az Intézetnek, hanem más intézményeknek is. A történeti embertan személyi feltételei több évi szünet után ismét megfelelőek, ezen a területen ugyancsak a felhalmozódott leletanyag tudományos feldolgozása a középtávú feladat.

Restaurálás

Az intézetben művelt egyértelműen alapkutatási tevékenység mellett alkalmazott kutatás is folyik: a felsőfokú végzettségű, publikációs tevékenységet is végző restaurátorok az intézeti ásatási leletek restaurálásán kívül felkérésre egy-egy különleges leletegyüttes helyreállítását is elvégzik.

MTA SZOCIOLÓGIAI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1014 Budapest, Úri u. 49.
Postai cím: 1250 Budapest, Pf. 20.
Telefon 224-0770, 322-1685
Telefax: 224-0790, 351-5455
Igazgató: Tamás Pál, a szociológiai tudomány kandidátusa
E-mail: h4786vet@ella.hu

Az intézet feladatköre

A Szociológiai Kutatóintézet 1963-ban alakult meg, s azóta a magyar társadalomtudományok egyik jelentős központjává vált.

A gazdasági és a technológiai rendszerek modernizációja; a társadalmi átalakulás empirikus vizsgálata; a társadalmi fejlődés irányai; az emberi erőforrás szerepe; az idők helyzetének vizsgálata; értékszociológiai kutatások; innovációs folyamatok; intézményi változások; kelet- és közép-európai összehasonlító kutatás; kommunikáció; környezetvédelmi felfogások; kultúrakutatás; kultúrantropológia és társadalomtörténet; menedzsmentrendszerek; társadalompolitikák; a kutatási eredmények publikálása.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Az intézetben folytatott kutatásoknak alapvetően kettős a céljuk: klasszikus értelemben vett szociológiai (vagyis elméleti és módszertani) alapkutatások mellett a magyar társadalom változásainak vizsgálata, s a felmerülő társadalmi problémákra és konfliktusokra megoldási módszerek kidolgozása folyik. Ennél fogva az intézet egyrészt empirikus és interdiszciplináris szociológiai kutatásokat folytat, másrészt ún. policy-oriented kutatásokat végez. Kutatásai során alkalmazza mind az analitikus, mind a normatív módszereket. Ahol csak lehetőség nyílik rá, a kutatásokat nemzetközi keretben végzi.

A magyar társadalom átalakulása

- az új polgári társadalom kialakulása Magyarországon;
- régi és új szegénység Magyarországon;
- az új politikai apparátus;
- munkások életútjainak változásai;
- a roma/cigány lakosság Magyarországon;
- halandósággal kapcsolatos kutatások;
- a civil társadalom kutatása;
- a változó vidék társadalma;
- változó családszerkezetek;
- a nők változó szerepe;
- társadalmi (környezetvédelmi, szakszervezeti, nő-) mozgalmak kutatása.

Társadalmi tudat, értékek, kultúra, identitás

- politikai irányzatok Magyarországon;
- az igazság(osság) fogalmának változása;
- a magyar társadalom tevékenységi szerkezete;
- értékváltozások a magyar társadalomban;
- a gazdasági elit értékei és attitűdjei;
- a kultúra helyzete és változásai Magyarországon;
- az új elit kulturális aspirációi;
- európai és magyar identitás;
- az európai társadalom az ezredfordulón.

Az intézményrendszer átalakulása

- a tulajdonviszonyok változása;
- a munkaerőpiac szerkezete;
- a gazdasági szervezetek kommunikációs rendszerei;
- új termelési módszerek;
- a technológiai és az innovációs folyamatok intézményesülése;
- a tudás létrehozásának és terjesztésének rendszerei;
- az egészségügyi rendszer átalakulása;
- a helyi önkormányzatok kutatása;
- az állami és a magánszervezetek együttműködése a társadalompolitika terén.

Európai kutatások:

- kelet- és közép-európai összehasonlító kutatások (fejlődésmodellek, a kisebbségek helyzete, összehasonlító elitkutatás);
- nacionalizmus és demokratizálódás összeurópai összefüggésben;
- centrum-periféria viszonyok Európában;
- az európai integráció nyertesei és vesztesei;
- regionális együttműködések Európában.

A társadalomkutatás elméleti, módszertani és történelmi aspektusai

MTA TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZET

Cím: 1014 Budapest, Úri u. 53.
Postai cím: 1250 Budapest, Pf. 9.
Telefon: 356-1539
Telefax: 356-6373
Igazgató: Szász Zoltán, a történettudomány kandidátusa
E-mail: h5942pok @ella.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet 1990. után felülvizsgálta korábbi célkitűzéseit, szem előtt tartva, hogy nem lehet a magyar történelem teljességének kutatását és annak koordinálását magára vállalnia. Olyan központi kutatóműhelyként határozta meg magát, amely világos preferenciák alapján végez bizonyos területeken nemzeti, illetve nemzetközi szintű reprezentációkat, mind a tematikában, mind pedig a tevékenységi formákban. A rendszerváltozás idején tönkrement kiadóktól független, csak tudományos szempontokat követő szakmai publikációs rendszert teremtett, és nemzetközileg megkövetelt infrastruktúra-feltételeket épített ki.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

A kutatás tematikai súlypontjai

Az intézet tudatosan törekszik azon magyar történeti témakörök előtérbe helyezésére, amelyek egyben a világ történetírása számára is fontosak lehetnek, illetve amelyek magyar nemzeti érdekeket testesítenek meg.

A középkori magyar állam megteremtése és további története

E témakör szervesen tagozódik a nyugat-európai keresztény kultúra peremén létrejövő államok történetének sorába. Az intézet a középkori magyar állam világtörténelmi szerepének megmutatását és a térségben betöltött társadalmi, gazdasági integráló funkciójának feltárását a hazai történettudomány egyik alapfeladatának tekinti. Készül Magyarország középkori világi archontológiája, folytatják az Árpád-kori Magyarország történeti földrajzát. Új vállalkozásként elkezdődött a középkori Magyarország vezető családjainak genealógiai korpusza, valamint a közép- és kora újkori Magyarország helységnévtára.

A török-magyar együttélés története

A magyarországi oszmanisztika régi hagyományait eleveníti fel az intézet, amikor a török-magyar politikai, interetnikus és interkonfesszionális együttélés különböző formáit kívánja az eddigieknél részletesebben feltárni. Tovább folytatja és befejezi a hódoltságra vonatkozó alapvető konstantinápolyi forrásanyagok feltárását és ezzel a török-magyar együttélés gazdasági és intézménytörténeti kereteinek a leírását. Az oszmanisztikai évkönyv mellett további alapvető forrásanyagok (defterek) kiadása, egy, a török pusztításról is áttekintést adó várhelységnévtár elkészülése és néhány alapvető monográfia várható.

Magyarország a Habsburg Monarchiában

A magyar történeti közgondolkodás egyik másfél évszázada viták közepében álló eleme a Habsburg–magyar viszony, illetve Magyarország és az örökös tartományok kapcsolatrendszere. A rendelkezésre álló erőket a 17. század és a dualizmus kori államszervezet alapvető forrásanyagának kiadására, illetve az intézménytörténet, valamint a társadalomtörténet fontos kérdéseinek monografikus feldolgozására koncentrálni.

Nemzetiségi és egyháztörténeti kutatások

A közép-kelet-európai térség fejlődésének egyik jellemző sajátossága az etnikailag és vallási tekintetben rendkívül kevert társadalom. A munkálatoknak fontos részét képezi az 1918 után a határokon túl kisebbségbe került magyarság történelmének kutatása is. Az intézetben készül az 1918–1990. közötti magyar kisebbségtörténeti adattár, és az 1918. előtti történeti Magyarországon belüli kisebbségek (szlovákok, románok, szerbek és németek) történetének monografikus feldolgozása. Az intézet ad otthont az MTA kisebbségkutató műhelyének, amely az etnikai kisebbségek interdiszciplináris kutatásának központi magyarországi intézménye.

A magyarországi egyházak, illetve a vallásos társadalom történelmének feltárásával az intézet a budapesti egyetemmel összefogva koordinálja a hazai egyháztörténeti kutatásokat (a magyarországi egyháztörténeti folyóirat újraindításával, az újkori magyar egyháztörténelmi adattár befejezésével és publikálásával).

Magyarország a szovjet zónában, 1945–1990

Az intézetnek vállalkoznia kell e kutatások lehető koordinálására és a kutatások első fázisában szükséges kézikönyvek (kronológiák, adattárak) megalkotására, valamint arra, hogy lehetőleg Budapest legyen a központja a szovjet zóna országainak összehasonlító történetét felkutató nemzetközi munkacsoportnak (idegen nyelvű), évkönyv, illetve folyóirat publikálásával, nemzetközi konferenciák szervezésével.

Az újkori társadalom és kultúra története

Az intézet folytatni kívánja az 1986. óta preferált társadalomtörténeti kutatásokat. Nem egy elhamarkodott magyar társadalomtörténeti szintézis megírására, hanem résztanulmányok készítésére és az alapvető adatsorok feltárására kell az erőt fordítani. Ezen erőfeszítések eredménye az 1989. óta 22 kötetet megjelentetett Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok c. monográfiásorozat. Ennek a monográfiásorozatnak a továbbbélítése, új statisztikai, valamint a nem írott társadalom- és művelődéstörténeti forráscsoportok feltárása a következő esztendőekben ezt a kutatási irányt tovább erősítheti. E társadalom- és művelődéstörténeti kutatásokban a hangsúlyt most a városra és az újkori városi tömegkultúra színtereire kívánják helyezni. Sajátos helyet foglal el e kutatási irányban az intézet elmúlt másfél évtizedében mindig is erős tudománytörténeti, elsősorban történettudománytörténeti kutatások folytatása. Előkészületben van a magyar történetírás lexikona, a közép-kelet-európai nemzeti történetírások már elkészült története pedig – kiegészítve a magyar és összehasonlító nyugat-európai anyaggal – angol nyelvű megjelenés előtt áll.

Történeti műfajok

Az intézet alapvető feladata a csak szervezett formában tevékenykedő kutatóműhelyek által készíthető kézikönyvek, valamint forráskiadványok létrehozása, az ún. alapkutatások preferálása.

Kézikönyvek, adattárak

Az intézet külön kötetekben jelenteti meg az évi történeti bibliográfiát és Kosáry Domokos szerkesztésében publikálja a sok évig szünetelt többkötetes magyar elemző történeti bibliográfiát. Emellett 1991 óta jelennek meg a História Könyvtár köteteiként a kronológiák, adattárak, amelyek a történetkutatással és a történelemmel foglalkozó oktatók, valamint tömegkommunikációs szakemberek számára a történelem tényszerű megközelítését segítik. Az újkori egyháztörténeti adattár kötetei megjelentek, rövidesen megjelenik az 1945–1990 közötti időszak átfogó, nagy terjedelmű történeti kronológiája és folynak egy új, a korábnál korszerűbb, a társadalom művelődéstörténeti eseményeire is kiterjedő, négykötetes magyar történeti kronológia előkészítő munkálatai. Ide, a kronológiák és adattárak közé sorakozik a fentebb már jelzett tematikai főirányokon belül elkészült vagy elkészülőben lévő adattárak (helységnévtár, történetírói lexikon, Árpád-kori történeti földrajz) szerkesztése és publikálása is. Kiemelt helyet szánnak a Történeti Atlasz 1990-ben felgyorsított munkálatainak. Részben a középszintű atlaszsorozat füzeteinek befejezése, részben pedig egy nagy, részletes atlasz – nyugati minta szerint – részletekben (Lieferungokban) való publikálása a cél. A Történeti Atlasz – és általában a történeti kartográfia – műhelyeinek továbbfejlesztése csak akkor lehetséges, ha az intézet újabb fiatal erőket tud a munkálatra átcsoportosítani, illetve felvenni, valamint amennyiben a jelenlegi, elsősorban alapítványi finanszírozást költségvetési finanszírozással tudja alakítani.

Forráskiadványok

Az intézet megalakulása (1949) óta egyik központi feladatának tekintette a középkortól a legújabb korig terjedő időszak forrásainak kritikai kiadását. Az évtizedek során azonban számos vállalkozás maradt félkész állapotban. Határozott lépéseket tesznek a befejezhetetlen forráskiadvány-sorozatok szanálására, a folyamatban lévő sorozatok befejezésére (Einrichtungswerk, Deák összes művei, magyarországi pártprogramok, Iratok a nemzetiségi kérdés történetéhez, közös minisztertanácsi jegyzőkönyvek, Károlyi Mihály iratai). Felülvizsgálatot igényel az újabb forráskiadványok (sorozatok) profiljának megállapítása. Az intézetben készül a szakmát nemzetközileg is erősen foglalkoztató új- és legújabbkori forráskiadási szabályzat. Immáron nemcsak arról van szó, hogy az írott emlékeken kívül az orális és tárgyi, képi emlékek publikálására is terjeszkedjék ki egy forráskiadási szabályzat, hanem arról is, hogy világos legyen: milyen jellegű "iratkiadványok" állíthatók elő CD-ROM-on. Amennyiben a finanszírozás megoldható, úgy az Intézet a nemzetközi forráskiadvány-készítés egyik CD-ROM-műhelye lehet. A következő évtizedek forráskiadványainak nagyobbik része már erre az adathordozóra kerül.

Az intézet mint tudományos szervező műhely

Az intézetben 1998-ban indították az "Előadások a történettudomány műhelyeiből" című sorozatot, melynek keretében a legfontosabbnak ítélt témakörökben évente öt-nyolc nagy szakmai vitára kerül sor. Ezek a műhelyviták a kérdéskör legjobb hazai szakértőinek jelenlétében folynak, és eredményeiket külön sorozatban publikálják. Mindemelllett az intézet a szakma nemzetközileg is nagy "konferencia-szervező műhelye". Az Európa Intézettel kötött megállapodások és ösztöndíjrendszerek, a Magyar Történelmi Társulattal, a Magyar Történészek Világszövetségével való folyamatos együttműködés eredményezi, hogy évente 14–16 hazai és nemzetközi konferenciának ad otthont, illetve vesz részt azok szervezésében. A következő években a már eddig bevált konferencia-sorozatok (a középkori Magyarország történeti-statisztikai és a Habsburg birodalom kérdései) körét bővíteni törekszenek, kiterjesztve ezek tematikáját az oszmánisztikára, illetve a szovjet zóna történetére.

MTA VILÁGGAZDASÁGI KUTATÓINTÉZET

Cím: 1124 Budapest, Kálló esperes utca 15.
Postai cím: 1535 Budapest, Pf. 936.
Telefon: 319-9382
Telefax: 319-9384
Igazgató: Inotai András, a közgazdaságtudomány doktora
E-mail: vki@vki3.vki.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet középtávú stratégiája szakmai-tudományos szempontból a jelenlegi kutatási stratégia továbbvitelén-továbbfejlesztésén alapul. A megelőző évekhez hasonlóan az intézet alaptevékenységében meghatározott kutatási területekre összpontosította tevékenységét. Ez magában foglalja a világgazdasági folyamatok átfogó értékelését, a középtávon várható változások bemutatását, a Magyarország számára meghatározó irányzatok és partnerek vizsgálatát, az ország világgazdasági tendenciákhoz való alkalmazkodásának fő kérdéseit. Csaknem minden intézeti kutatás motivációja az Európai Unióhoz való teljes jogú csatlakozás feltételei-igényei, illetve a regionális ("visegrádi") együttműködés perspektíváinak vizsgálata.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

A világgazdaság fejlődése és átalakulása

A világgazdaság alapvető középtávú változásai és azok hatása Magyarországra; a globalizáció és a regionalizáció, különös tekintettel a nemzetközi tőke- és munkaerőpiacokra; az Egyesült Államok szerepe a világ gazdaságában; az új regionalizmus jellemzői és fejlődési irányai; a multinacionális vállalatok szerepe az új globális gazdasági rend kialakításában; a nemzetközi kereskedelem jelenlegi problémái és a Világkereskedelmi Szervezet szerepe; a globalizáció és a gazdasági átalakulás kölcsönhatásai; a fogyasztás alapvető trendjei világ- és közép-kelet-európai dimenzióban.

Gazdasági fejlemények Európában, az Európai Unió és a keleti bővítés

Európa középtávú kilátásai a világgazdaságban; kulcsfontosságú integrációs folyamatok az Európai Unióban: a közös mezőgazdasági politika, a gazdasági és pénzügyi unió, az unió perifériáinak felzárkózási tapasztalatai, regionális fejlődés, költségvetési kérdések, a legnagyobb tagországokbeli események; a keleti bővítés kilátásai, feltételei és költségei és Magyarország felkészülése a teljes jogú tagságra; "a fejlesztési integráció" jellemzői és a keleti bővítés; az európai integráció és a szubregionális kooperációk kölcsönös függősége.

A gazdasági átalakulás Közép- és Kelet-Európában

A CEFTA-országok összehasonlító elemzése; az átalakulás és a külkereskedelem viszonya és a kelet-nyugati munkamegosztás változó szerkezete; a külföldi működőtőke-beruházások hatása az átalakuló gazdaságok makro- és mikroökonómiai teljesítményére; átalakulás és a mezőgazdasági szektor; az orosz gazdaság és az orosz-magyar kapcsolatok perspektívái; a regionális együttműködés esélyei.

Délkelet-Ázsia és Japán legújabb gazdasági fejleményei

Az ázsiai, csendes-óceáni térség a világgazdaságban; az átalakulás kínai és vietnami útja; a japán fejlődési modell állandó és változó elemei; a különleges gazdasági övezetek jelentősége.

További kiemelt kutatási témák

A nemzeti gazdasági modernizációs programok tapasztalatainak összehasonlítása; mikrogazdasági átalakulás és együttműködés; az infrastruktúra és a szolgáltatások szerepe a modernizációban; a magyar mezőgazdasági politika és az Európai Unió közös agrárpolitikájának jövője; a jóléti állam neuralgikus pontjai; ágazati kutatások.

Az intézet kutatómunkájában egyszerre és egymással kölcsönhatásban kívánja érvényre juttatni a közgazdaságtani alapkutatások és a magyar gazdaság szempontjából kulcsfontosságú területek gyakorlati szempontoktól vezérelt kutatásának és elemzésének igényét. A kétféle kutatási módszert a stratégiai szemlélet általános érvényesítésével kívánják összekapcsolni. Kutatási eredményeikkel egyszerre kapcsolódnak a közgazdaságtudományi kutatások magyarországi eredményeihez és szolgálják a magyar gazdaságpolitika stratégiai megalapozottságát. Ezen célok elérésének alapfeltétele az elméleti és az empirikus kutatások közötti megfelelő összhang kialakítása és fenntartása.

Az intézet továbbra is alapvető feladatának és kötelességének érzi, hogy középtávú forrásokat kutasson föl annak érdekében, hogy a stratégiai jelentőségű kutatási témákban jól megalapozott elméleti és empirikus kutatások folyjanak. Ilyen források hiányában elkerülhetetlenül elszaporodnak a komplikációk, s megkezdődik az intézettel együtt a magyarországi nemzetközi gazdaságtani kutatások háttérbe szorulása a nemzetközi tudományos életben.

Az intézet szándéka a *Kihívások* és a *Working Papers*-ek további folyamatos megjelentetése (évi 18-18 számmal). A *Trends in World Economy* megjelentetése 1997-98 folyamán kényszerűen szünetelt, további kiadása meglehetősen bizonytalan. Az intézet sikeres új sorozata, a Műhelytanulmányok iránti igény egyre növekszik.

MTA ZENETUDOMÁNYI INTÉZET

Cím: 1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 7.
Postai cím: 1250 Budapest, Pf. 28.
Telefon: 214-6770
Telefax: 375-9282
Igazgató: Tallián Tibor, a zenetudomány kandidátusa
E-mail: tallian@zti.hu

Az intézet feladatköre

Az intézet kimagasló jelentőségű zenetörténeti, népzenei és néptáncgyűjteményeket gondoz: őrzi és feldolgozza a Bartók Béla magyarországi hagyatékából származó eredeti dokumentumokat, a teljes kéziratos Bartók-hagyaték fotómásolat-archívumát és a levélgyűjteményt; gondozza a magyar népzenei hangfelvételek gyűjteményét (gyarapítás, katalogizálás, számítógépes módszerek kialakítása és bevezetése a hangrestaurálás és -rögzítés területén); a teljességre törekedve folyamatosan fejleszti a magyar népzene lejegyzésgyűjteményét (cca. 200000 tétel); gyarapítja a magyarországi nemzeti kisebbségek népzenejének kottás gyűjteményét; a magyar néptánc hangosfilm-archívumát; gyűjti és műzeálisan bemutatja a magyar és egyetemes zenetörténet és népzene tárgyi emlékeit; gazdag könyv-, kotta- és kézirattármánnyal rendelkező tudományos könyvtárat tart fenn és gyarapít.

Az intézet tevékenységének mintegy harmadában gyűjteményeivel kapcsolatos archivális, technikai, valamint adatszolgáltató feladatokat lát el. Zenei és tárgyi gyűjteményeinek anyagát rendszeresen közzéteszi, speciális médiumok segítségével is: kiállítások, előadások, hangversenyek, hanglemezek, hangkazetta- és CD-kiadványok. Saját munkatársain kívül külső kutatóknak is lehetővé teszi a felhalmozott materiális és szellemi kincsek kiaknázását, tudományos, oktatási és közművelődési célokra.

Az intézet kutatási célkitűzései és témái

Bartók-kutatás

Bartók Béla zeneműveinek tematikus jegyzéke. 2001 végéig befejeződik a teljes és végleges szöveg angol fogalmazása, kiadásra való előkészítése.

Bartók Béla zeneműveinek kritikai összkiadása. 1999 folyamán mintakötetként elkészül a *Cantata profana* közreadása: a kotta-főszöveg számítógépes grafikázása, a teljes kritikai jegyzetanyag; függelékben a mű fogalmazványának jegyzetelt fakszimiléje. Megkezdődik egy további kötet szerkesztése.

Bartók Béla: Magyar népdalok. Egyetemes gyűjtemény c. 9 kötetes művének közreadásából 1999-ben elkészül a 2. kötet nyomdakész kézirata; párhuzamosan megkezdődik a 3. kötet előkészítése közreadásra (jegyzetek, szövegstrófák számítógépes feldolgozása).

Bartók Béla írásai. A 3. kötet tipografizált, nyomdakész (fotózható) formában 1998-ban elkészült, megjelenése további támogatástól függ. A 4. kötet szerkesztési munkájának befejezése 2000-re, megjelenése 2001-re várható.

Bartók Béla levelezése. Számítógépre került Bartóknak két nagy kiadójával folytatott levelezése (Universal Edition, Boosey and Hawkes); folyik egyéb, részben kiadatlan leveleinek számítógépes feldolgozása.

Népzene tudomány

Alapfeladat a kottás népzenei gyűjtemény tudományos rendszerezésének fejlesztése. Folyik *A Magyar Népzene Tára* XI., régi stílusú dallamokat tartalmazó kötetének előkészítése. 2000-ben befejeződik az új stílusú népdalok zenei rendezése. Megkezdődik az új stílusú dallamokat közlő sorozat tervezése. A Bukovina és Moldva magyar népzenejét tartalmazó hangkazettás kiadvánnyal befejeződik a magyar népzenei dialektusokat bemutató *Magyar Népzenei Antológia* elnevezésű sorozat. 2001-ben tervezzük a teljes sorozat kiadását CD-n. 1999-ben elkészül Kodály Zoltán nagyszalontai gyűjtésének kritikai forráskiadása; összefoglaló tanulmány készül a Felvidék hangszeres népzenejéről, valamint kidolgozásra kerül a hangszeres népzene harmóniai rendjének tipológiája. A magyar nyelvterületen, a szomszéd- és rokonnépek, valamint a cigányok körében folytatott rendszeres gyűjtések révén a népzenei gyűjtemény anyaga folyamatosan gyarapszik. Készül az egységes számítógépes nyilvántartás a magyar népzene hangzó és kottás gyűjteményeiről. Folytatódik a hangarchívum állományának digitális feldolgozása és megkezdődik a lejegyzésgyűjtemény digitális archiválása.

Néptánc kutatás

Feladatai nagy részben archivális és közreadói jellegűek. A folyamatos gyűjteményi kutatómunkák közé tartozik a számítógépes adattárolás, a táncírástár számítógépes feldolgozása, a tánc történeti gyűjtemény katalogizálása. Az intézményes néptánc kutatás soron következő feladata a kelet-európai összehasonlító vizsgálatok aktuális témáinak meghatározása, elveinek és módszereinek kidolgozása. Ennek alapját a kidolgozás alatt levő számítógépes morfológiai elemző program adja, amely nagy mennyiségű anyag gyors és sok szempontú elemzését teszi lehetővé. A típusmonográfiák közül az ugrós típusról szóló kötet kiadásra történő előkészítése, a regionális monográfiák között pedig a Bodrogköz, Dél-Alföld és Rábaköz hagyományait feldolgozó kötetek előkészítése folyik. Rendszeres, évenkénti kiegészítő és ellenőrző gyűjtések anyagával bővül a táncgyűjtemény.

Régi magyar és európai zenetörténet

Elkészült és megjelenésre vár a *Magyarországi antifonárium* zenei rendű összkiadása. A nemzetközi kiadónál megjelenő kiadvány a gregorián kutatásban abszolút újdonságnak számít. A kiadványhoz kapcsolódó kutatások eredményeiből tanulmánykötet készül. Elkészült a CAO-ECE sorozat (*Corpus Antiphonarium Officii - Ecclesiarum Centralis Europae*) III/A kötete (Prága), az előkészítés stádiumában vannak a sorozat további kötetei (Esztergom, Prága B kötet). Elkészült a közép-európai Kyrieale-katalógus szerzői kézírata. Az utószerkesztés munkálatai a következő évben befejeződnek.

A *Musicalia Danubiana* sorozat tervei között szerepel egy Subsidia-sorozat megindítása, első helyen az Egri Ordinarius kritikai kiadásával. Kiadásra kerül a nemzetközi *Cantus Planus* munkacsoport 1998-ban Visegrádon megrendezett tudományos ülésének anyaga. A protestáns graduálok műfajkatalogusának lezárása után előkészítés alatt van a graduálok antifona anyagának kiadása. Nagy jelentőségű kéziratokkal bővült a középkori források köre: 5 magyar kódex felfedezése az isztambuli Topkapi-Sarayban, egy gyergyói graduále azonosítása a gyulafehérvári Batthyaneumban. Folyamatosan és tervszerűen gyarapszik a középkori mikrofilmtár.

Új technikák kipróbálása és alkalmazása folyik mind az archiválás, mind a publikálás terén. Megkezdődött a mikrofilmtár anyagának digitalizálása. A tervek között szerepel a magyarországi

hangjegyes források katalógusának, valamint egyes források teljes anyagának megjelentetése CD-ROM-on.

Újkori és legújabbkori magyar zenetörténet

A *Magyarország zenetörténete* III. kötetének (1670-1820) zenei művelődéstörténeti adatbázisa az újabban hozzáférhetővé vált erdélyi gyűjtemények feltárásával, valamint a pozsonyi és kassai anyakönyvek zenész-adatainak összegyűjtésével és számítógépes feldolgozásával gyarapszik. Folytatódik a családi levéltárak zenei adatainak gyűjtése.

Előrehaladt a 18. századi európai stílushoz kapcsolódó magyarországi repertoár és honi zenei termés feltárása, partitúrába írása, számítógépes adatbank felállítása. Súlyponti helyen szerepel a kutatásban a 18. századi magyarországi zenei termés feldolgozása, stílári elemzése. A kötet munkatársai tanácsadói és tervezői segítséget adnak a 18. századi partitúra-gyűjtemény egyes darabjainak hangversenyszerű megszólaltatásához, illetve CD-felvételének elkészítéséhez. Ennek nyomán a 18. századi termés reprezentatív kompozíciói bekerülnek a hangversenyéletbe. Fejezetek készülnek a *Magyarország zenetörténete* III. kötetéhez, a városi zeneélet (plébániák), az egyházi repertoár, a polifon mise, a színházi zene, a dal témakörében.

A 19. század magyar zenekultúrájának kutatásában az opera műfaja áll előtérben. Feldolgozásra kerül a Nemzeti Színház és a nagyobb vidéki színházak operarepertoárja, a színházi zenekarok és az énekes személyzet története. Előrehaladt Erkel Ferenc első operájának, a Bátori Máriának valamennyi forrást feldolgozó kritikai közreadása. Remélhetőleg 2000-ben megjelenik az első nyomtatott Erkel-partitúra.

Folyamatosan gyarapodnak a *Magyarország zenetörténete* V. kötetéhez (20. század) létrehozott adatállományok. Fejezet tanulmányok készülnek a 20. század egyes jelentékeny, monografikusan fel nem dolgozott magyar zeneszerzők életműveiről. Intézménytörténeti kutatások terén az 1867-1920 közötti magyar zeneműkiadás feldolgozása, valamint a budapesti hangversenyélet történeti adattárának gyarapítása áll előtérben. A jelentős 20. századi zenetudományi életművek forráskiadásai közül Járdányi-Pál írásainak gyűjteménye 1999-ben megjelenik. Előkészületben van Veress Sándor zenetudományi tanulmányainak közreadása.

Zenei múzeológia

A Zenetörténeti Múzeum hangszergyűjteménye számítógépes feldolgozásra kerül az Orbis múzeumi adatbáziskezelő program segítségével. Megkezdődik a jelentős zenei tárgyú éremgyűjtemény számítógépes, illetve monografikus feltárása.

Támogatott kutatócsoportok listája

Bernáthy Bálint Tanszékvezető Tűzoltó, Veszprém

MELLÉKLETEK

SZABÓ T. ATTILA, a biológiai tudományok doktora

MTA-BTK Biológiai Kutatócsoport Látogatási

Postai cím: 8200 Veszprém, Pf. 134.

Telefon: 82-423403/4434

Telefax: 82-423-6734/481

E-mail: szaboattila@vki.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 82-423-6734/4434, Egyéni fax:

Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem (BKE)

AGH ATTILA, a földrajzi tudományok doktora

MTA-BKE Regionális Kutatások

Postai cím: 1097 Budapest, Fővám tér 8.

Telefon: 201-33490

Telefax: 201-33480

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 201-33490, Egyéni fax:

BUZA JÁNOS, a természettudományok kandidátusa

MTA-BKE Lendület és Természettudományi Kutatócsoport

Postai cím: 1083 Budapest, Eötvös tér 8.

Telefon: 217-5482

Telefax: 218-3094

E-mail: buza.janos@ttk.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 217-5482, Egyéni fax:

NOVÁRY ERŐS DEZSŐ, a közgazdaságtudományok doktora

MTA-BKE Ártárgyak Kutatócsoport

Postai cím: 1824 Budapest, Pf. 480.

Telefon: 216-2916

Telefax: 216-2916

E-mail: novary.eros@econ.sztaki.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 216-2916, Egyéni fax:

PÁRÁNKAI TIBOR, az MTA levelező tagja

MTA-BKE Világgazdasági Tudományok Kutatócsoport

Postai cím: 1824 Budapest, Pf. 480.

Telefon: 216-2912

Telefax: 216-2990

E-mail: parankai.tibor@econ.sztaki.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 216-2912, Egyéni fax:

Támogatott kutatócsoportok listája

Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, Veszprém

SZABÓ T. ATTILA, a biológiai tudomány doktora

MTA-BDTF Biológiai Adatbázisépítő Laboratórium

Postai cím: 8200 Veszprém, Pf. 158.

Telefon: 88-422-022/4436

Telefax: 88-422-022/4681

E-mail: szta@almos.vein.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 88-422-022/4436, Egyéni fax:

Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem (BKE)

ÁGH ATTILA, a politikai tudomány doktora

MTA-BKE Együtt Európáért Kutatócsoport

Postai cím: 1093 Budapest, Fővám tér 8.

Telefon: 201-8849

Telefax: 201-8849

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 201-8849, Egyéni fax:

BUZA JÁNOS, a történelem tudomány kandidátusa

MTA-BKE Gazdaság-és Társadalomtörténeti Kutatócsoport

Postai cím: 1093 Budapest, Fővám tér 8.

Telefon: 217-5482

Telefax: 218-8084

E-mail: janos.buza@econhist.bke.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 217-5482, Egyéni fax:

NOVÁKY ERZSÉBET, a közgazdaságtudomány doktora

MTA-BKE Jövőkutató Csoport

Postai cím: 1828 Budapest, Pf. 489.

Telefon: 216-2016

Telefax: 216-2016

E-mail: jkut-novaky@pegasus.bke.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 216-2016, Egyéni fax:

PALÁNKAI TIBOR, az MTA levelező tagja

MTA-BKE Világgazdasági Tanszék Európa Kutatócsoport

Postai cím: 1828 Budapest 5, Pf. 489.

Telefon: 218-2313

Telefax: 215-2990

E-mail: iren.todas@vg.bke.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 218-2313, Egyéni fax:

ROSTOVÁNYI ZSOLT, a közgazdaságtudomány doktora

MTA-BKE Nemzetközi Kapcsolatok Kutatócsoport

Postai cím: 1093 Budapest, Kinizsi u. 1-7.

Telefon: 217-5316

Telefax: 217-5457

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 217-5316, Egyéni fax:

SZENTES TAMÁS, az MTA rendes tagja

MTA-BKE Világgazdaságtan Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1093 Budapest, Fővám tér 8.

Telefon: 218-2313

Telefax: 215-2990

E-mail: iren.todas@vg.bke.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 218-2313, Egyéni fax:

Budapesti Műszaki Egyetem (BME)

BÍRÓ PÉTER, az MTA rendes tagja

MTA-BME Fizikai és Geodézia és Geodinamika Kutatócsoport

Postai cím: 1521 Budapest, Pf. 91.

Telefon: 463-1222

Telefax: 463-3192

E-mail: jadam@epito.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1222, Egyéni fax:

CSISZÁR IMRE, az MTA rendes tagja

MTA-BME Sztochasztika Kutatócsoport

Postai cím: 1521 Budapest, Pf. 91.

Telefon: 463-1101

Telefax: 463-1677

E-mail: balint@math.bme.hu, csiszar@math-inst.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1101, Egyéni fax:

DETREKŐI ÁKOS, az MTA rendes tagja

MTA-BME Geoinformatikai Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3. I/24.

Telefon: 463-1186

Telefax: 463-3084

E-mail: adetreko@epito.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1186, Egyéni fax:

DULÁCSKA ENDRE, a műszaki tudomány doktora

MTA-BME Vasbeton Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Műegyetemi rkp.3.

Telefon: 463-1317

Telefax: 463-1773

E-mail: duli@silver.szt.bme.hu

Egyéni cím: 1022 Kitaibel Pál u. 12. , Egyéni telefon: 463-1317, Egyéni fax:

FARKAS JÁNOS, a szociológiai tudomány doktora
MTA-BME Kutatási-Fejlesztési Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Műegyetem rkp. 9. "T" 201.

Telefon: 463-1834

Telefax: 463-1834

E-mail: szantob@imvt.bme.hu, h4872@ella.hu

Egyéni cím: 1032 Szőlő u. 86. VI. 31., Egyéni telefon: 463-1834, Egyéni fax:

FARKAS JÓZSEF, a műszaki tudomány doktora

MTA-BME Geotechnikai Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3.

Telefon: 463-1447

Telefax: 463-3006

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1447, Egyéni fax:

GÁL SÁNDOR, az MTA levelező tagja

MTA-BME Műszaki Analitikai Kémiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Szent Gellért tér 4.

Telefon: 463-1216

Telefax: 463-3408

E-mail: gal.aak@chem.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1216, Egyéni fax:

GÁSPÁR ZSOLT, az MTA rendes tagja

MTA-BME Tartószerkezetek Stabilitáselemzése Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3.

Telefon: 463-1161

Telefax: 463-1099

E-mail: gaspar@cp-mech.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1161, Egyéni fax:

GINSZTLER JÁNOS, a műszaki tudomány doktora

MTA-BME Féntechnológiai Tanszéki Kutatócsoport

Budapesti Műszaki Egyetem

Postai cím: 1111 Budapest, Goldmann tér 3.

Telefon: 463-2954

Telefax: 463-3250

E-mail: matsci@eik.bme.hu, dobi@eik.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-2954, Egyéni fax:

GYÖRFI LÁSZLÓ, az MTA levelező tagja

MTA-BME Informatikai és Elektronikai Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Stoczek u. 2.

Telefon: 463-3146

Telefax: 463-3147

E-mail: gyorfi@inf.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-3146, Egyéni fax:

IVÁNYI MIKLÓS, a műszaki tudomány doktora
MTA-BME Tartószerkezetek Méretezéselmélete Kutatócsoport

Postai cím: 1521 Budapest, Pf. 91.

Telefon: 463-1812

Telefax: 463-3449

E-mail: ptomka@epito.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1812, Egyéni fax:

JÁNOSSY ANDRÁS, az MTA rendes tagja
MTA-BME Szilárd Testek Mágneses Terekben Kutatócsoport

Postai cím: 1522 Budapest, Pf. 91.

Telefon: 463-1171

Telefax: 463-3819

E-mail: atj@power.szfk.kfki.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1171, Egyéni fax:

MICHELBERGER PÁL, az MTA rendes tagja
MTA-BME Gépek és Járművek Dinamikája Kutatócsoport

Postai cím: 1502 Budapest, Pf. 91

Telefon: 463-1728

Telefax: 463-1783

E-mail: jvkt@kme.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-1728, Egyéni fax: 463-3471

NAGY ISTVÁN, az MTA rendes tagja
MTA-BME Irányítástechnikai Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Goldmann György tér 3.

Telefon: 463-2870

Telefax: 463-2871

E-mail: nagy@elektro.get.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-2870, Egyéni fax:

NOVÁK LAJOS, a kémiai tudomány doktora
MTA-BME Alkaloidkémiai Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Gellért tér 4.

Telefon: 463-2207

Telefax: 463-3297

E-mail: l-novak.szk@chem.bme.hu

Egyéni cím: 1126 Szolyva u. 2/b., Egyéni telefon: 463-2207, Egyéni fax:

TŐKE LÁSZLÓ, az MTA rendes tagja
MTA-BME Szerves Kémiai Technológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Műgyetem rkp. 3.

Telefon: 463-3653, 463-1111/5886

Telefax: 463-3648

E-mail: toke.oct@chem.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-3653, 463-1111/5886, Egyéni fax:

ZAWADOWSKI ALFRÉD, az MTA rendes tagja
MTA-BME Kondenzált Anyagok Elmélete Kutatócsoport

Postai cím: 1111 Budapest, Budafoki u. 8.

Telefon: 463-4107

Telefax: 463-3567

E-mail: zawa@phy.bme.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 463-4107, Egyéni fax:

Debreceni Agrártudományi Egyetem (DATE)

NAGY JÁNOS, a mezőgazdasági tudomány doktora

MTA-DATE Földművelési Kutatócsoport

Postai cím: 4015 Debrecen, Pf. 36.

Telefon: 52-347-888

Telefax: 52-413-385, 52-508-460

E-mail: nagyjanos@fs2.date.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-347-888, Egyéni fax:

Debreceni Orvostudományi Egyetem (DOTE)

DAMJANOVICH SÁNDOR, az MTA rendes tagja

MTA-DOTE Sejtbiofizikai Kutatócsoport

Postai cím: 4012 Debrecen, Nagyerdei krt. 98.

Telefon: 52-412-623

Telefax: 52-412-623

E-mail: dami@jaguar.dote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-412-623, Egyéni fax:

FÉSŰS LÁSZLÓ, az MTA levelező tagja

MTA-DOTE Jelátvitel és Apoptózis Kutatócsoport

Postai cím: 4012 Debrecen, Pf. 6.

Telefon: 52-416-432

Telefax: 52-416-432

E-mail: fesus@indi.biochem.dote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-416-432, Egyéni fax:

GERGELY LAJOS, az orvostudomány doktora

MTA-DOTE Tumorvírus Kutató Csoport

Postai cím: 4012 Debrecen, Pf. 17.

Telefon: 52-417-565

Telefax: 52-417-565

E-mail: mikro@mibio.dote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-417-565, Egyéni fax:

KOVÁCS LÁSZLÓ, az MTA levelező tagja
MTA-DOTE Sejtélettani Kutatócsoport
Postai cím: 4012 Debrecen, Pf. 22.
Telefon: 52-416-634
Telefax: 52-432-289
E-mail: kovacs@phys.dote.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-416-634, Egyéni fax:

MÓDIS LÁSZLÓ, az orvostudomány doktora
MTA-DOTE Szövetbiológiai és Idegtudományi Kutatócsoport
Postai cím: 4012 Debrecen, Nagyerdei krt. 98.
Telefon: 52-416-392
Telefax: 52-432-290
E-mail: modis@chondron.anat.dote.hu
Egyéni cím: 4225 Templom u. 20. , Egyéni telefon: 52-416-392, Egyéni fax:

MUSZBEK LÁSZLÓ, az MTA rendes tagja
MTA-DOTE Thrombosis Haemostatis Kutatócsoport
Postai cím: 4012 Debrecen, Pf. 40.
Telefon: 52-431-956
Telefax: 52-417-631
E-mail: muszbek@jaguar.dote.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-431-956, Egyéni fax:

SIPICZKI MÁTYÁS, a biológiai tudomány doktora
MTA-DOTE Mikrobiális Fejlődésgenetikai Kutatócsoport
Postai cím: 4012 Debrecen, Pf. 1.
Telefon: 52-416-531
Telefax: 52-416-531
E-mail: lipovy@tigris.klte.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-416-531, Egyéni fax:

SZEGEDI GYULA, az MTA levelező tagja
MTA-DOTE Autoimmun Kórképek Kutatócsoport
Postai cím: 4004 Debrecen, Pf.3.
Telefon: 52-414-969
Telefax: 52-414-969
E-mail:
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-414-969, Egyéni fax:

TRÓN LAJOS, a biológiai tudomány doktora
MTA-DOTE PET Kutatócsoport
Postai cím: 4012 Debrecen, Pf. 52.
Telefon: 52-431-958
Telefax: 52-431-958
E-mail: tron@atomki.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-431-958, Egyéni fax:

Esterházy Károly Tanárképző Főiskola, Eger

PÓCS TAMÁS, az MTA levelező tagja

MTA-EKTF Bryológiai Kutatócsoport

Postai cím: 3301 Eger, Leányka u. 6.

Telefon: 36-520-481, 36-520-400/4175

Telefax: 36-520-446

E-mail: novtan@gemini.ektf.hu

Egyéni cím: 3324 Felsőtárkány Ady E. u. 67. , Egyéni telefon: 36-520-481, 36-520-400/4175, Egyéni fax:

Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)

BÓNA ISTVÁN, az MTA rendes tagja

MTA-ELTE Római és Népvándorláskori Kutatócsoport

Postai cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4-6.

Telefon: 266-0861

Telefax: 266-0863

E-mail:

Egyéni cím: 2400 Dunaújváros, Görbe u. 4. , Egyéni telefon: 266-0861, Egyéni fax:

CSÁNYI VILMOS, az MTA levelező tagja

MTA-ELTE Összehasonlító Etológiai Kutatócsoport

Postai cím: 2131 Göd, Jávorka S. u. 14.

Telefon: 27-345-311

Telefax: 27-345-147

E-mail: h1872csa@ella.hu

Egyéni cím: 1056 Budapest, Belgrád rkp. 13-15., Egyéni telefon: 27-345-311, Egyéni fax:

ERDEI ANNA, a biológiai tudomány doktora

MTA-ELTE Immunológiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 2131 Göd, Jávorka S. u. 14.

Telefon: 27-331-839, 27-345-147

Telefax: 27-345-147

Egyéni cím: 1124 Kálló esperes u. 8. , Egyéni telefon: 27-331-839, 27-345-147, Egyéni fax:

GRÁF LÁSZLÓ, az MTA levelező tagja

MTA-ELTE Biotechnológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1088 Budapest, Puskin u. 3.

Telefon: 266-7858

Telefax: 266-7830

E-mail: graf@ludens.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 266-7858, Egyéni fax:

GRANASZTÓI GYÖRGY, a történelemtudomány kandidátusa
MTA-ELTE Magyar - Francia Társadalomtudományi Műhely Kutatócsoport

Postai cím: 1364 Budapest, Pf. 107.

Telefon: 266-3994

Telefax: 266-3994

E-mail:

Egyéni cím: 1126 Kakukk u. 8/a, Egyéni telefon: 266-3994, Egyéni fax:

HAAS JÁNOS, a földtudomány doktora
MTA-ELTE Geológiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1088 Budapest, Múzeum kert 4/a.

Telefon: 266-4947

Telefax: 266-4947

E-mail: haas@ludens.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 266-4947, Egyéni fax:

HARGITTAI ISTVÁN, az MTA rendes tagja
MTA-ELTE Szerkezeti Kémiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1431 Budapest, Pf. 117

Telefon: 2663942

Telefax: 266-3899

E-mail: hargittaim@ludens.elte.hu

Egyéni cím: 1521 Bp. Szt. Gellért tér 4. , Egyéni telefon: 2663942, Egyéni fax: 463-4052

HORVÁTH ZALÁN, az MTA levelező tagja
MTA-ELTE Elméleti Fizikai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1518 Budapest, Pf. 32.

Telefon: 372-2546

Telefax: 372-2509

E-mail: zalanh@ludens.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 372-2546, Egyéni fax:

HUDE CZ FERENC, a kémiai tudomány doktora
MTA-ELTE Peptidkémiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1117 Budapest, Pf. 32.

Telefon: 209-0555/1433

Telefax: 372-2620, 209-0602

E-mail: fhudecz@ludens.elte.hu

Egyéni cím: 1113 Ábel J. u. 20., Egyéni telefon: 209-0555/1433, Egyéni fax: 466-2880

HUNYADY GYÖRGY, a pszichológiai tudomány doktora
MTA-ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport

Postai cím: 1378 Budapest, Pf. 4.

Telefon: 342-3130/4027, 4028

Telefax: 342-3109

E-mail:

Egyéni cím: 1064 Izabella u. 46. , Egyéni telefon: 342-3130/4027, 4028, Egyéni fax: 342-3109

JUHÁSZ GÁBOR, a biológiai tudomány doktora

MTA-ELTE Neurobiológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1088 Budapest, Múzeum kert 4/a.

Telefon: 267-0820/2205

Telefax: 266-1154

E-mail: gjuhasz@dec001.geobio.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 267-0820/2205, Egyéni fax:

KARA GYÖRGY, a nyelvtudomány doktora

MTA-ELTE Altajisztikai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/b.

Telefon: 266-0857

Telefax: 266-9833/2165

E-mail: salice@starkingnet.hu

Egyéni cím: CEUS Goodbody Hall 153 1011 East 3rd Street Bloomington, IN 47405-7005 USA,

Egyéni telefon: 266-0857, **Egyéni fax:** 812-855-7500

KÁTAI IMRE, az MTA rendes tagja

MTA-ELTE Alkalmazott számelméleti Kutatócsoport

Postai cím: 1518 Budapest, Pf. 32.

Telefon: 463-4007

Telefax: 463-1648

E-mail:

Egyéni cím: 1027 Frankel Leó u. 24., **Egyéni telefon:** 463-4007, **Egyéni fax:** 316-0996

KELEMEN JÁNOS, a filozófiai tudomány doktora

MTA-ELTE Nyelvfilozófiai Kutatócsoport

Postai cím: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

Telefon: 266-3769

Telefax: 266-4612

E-mail: kfarkas@isis.elte.hu

Egyéni cím: , **Egyéni telefon:** 266-3769, **Egyéni fax:**

KENYERES ZOLTÁN, az irodalom tudomány doktora

MTA-ELTE Nyugat Kutatócsoport

Postai cím: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

Telefon: 266-3845

Telefax: 266-9100/5256

E-mail: bsze@isis.elte.hu

Egyéni cím: 1124 Nagysálló u. 7. , **Egyéni telefon:** 266-3845, **Egyéni fax:**

KOMORÓCZY GÉZA, a nyelvtudomány kandidátusa

MTA-ELTE Judaisztikai Kutatócsoport

Postai cím: 1364 Budapest, Pf. 107.

Telefon: 317-5124

Telefax: 317-4970

E-mail: hebraisztika@isi.elte.hu

Egyéni cím: 1124 Hegyalja u. 22. , **Egyéni telefon:** 317-5124, **Egyéni fax:**

MAHUNKA SÁNDOR, az MTA levelező tagja

MTA-ELTE Zootaxonómiai Kutatócsoport

Postai cím: 1445 Budapest, Pf. 330.

Telefon: 266-7864, 266-9833/2420

Telefax: 266-9833/2420

E-mail: mahunka@zoo.zoo.nhmus.hu

Egyéni cím: 1088 Baross u. 13., Egyéni telefon: 266-7864, 266-9833/2420, Egyéni fax: 317-1669

MARÓTH MIKLÓS, az MTA levelező tagja

MTA-ELTE Ókortudományi Kutatócsoport

Postai cím: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

Telefon: 267-0966/5399

Telefax: 26-374-570

E-mail: maroth@btk.ppke.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 267-0966/5399, Egyéni fax:

MESKÓ ATTILA, az MTA rendes tagja

MTA-ELTE Geofizika és Környezetfizikai Kutatócsoport

Postai cím: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Telefon: 210-1089

Telefax: 210-1089

E-mail:

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 210-1089, Egyéni fax:

RÉVÉSZ T. MIHÁLY, az állam-és jogtudomány kandidátusa

MTA-ELTE Egyetemes Jogtörténeti Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1053 Budapest, Egyetem tér 1-3.

Telefon: 267-0603

Telefax: 266-2163

E-mail: revesztm@ortt.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 267-0603, Egyéni fax: 267-2615

SOHÁR PÁL, a kémiai tudomány doktora

MTA-ELTE Spektroszkópiai Szerkezetkutató Csoport

Postai cím: 1518 Budapest 112, Pf. 32.

Telefon: 209-0599

Telefax: 209-0602

E-mail: sohar@para.chem.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 209-0599, Egyéni fax:

SZABÓ MIKLÓS, az MTA levelező tagja

MTA-ELTE Interdiszciplinális Régészettudományi Kutatócsoport

Postai cím: 1364 Budapest, Pf. 107.

Telefon: 266-0863

Telefax: 266-0863

E-mail: czajlik@isis.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 266-0863, Egyéni fax: 266-9786

SZATHMÁRY EÖRS, a biológiai tudomány doktora
MTA-ELTE Ökológia és Elméleti biológiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Telefon: 333-8764

Telefax: 333-8764

E-mail: szathmary@coldbud.hu

Egyéni cím: 1014 Szentháromság u. 2., Egyéni telefon: 333-8764, Egyéni fax: 457-7610

SZÉPFALUSY PÉTER, az MTA rendes tagja

MTA-ELTE Statisztikus Fizikai Kutatócsoport

Postai cím: 1518 Budapest, Pf. 32.

Telefon: 372-2896

Telefax: 372-2866

E-mail: psz@galahad.elte.hu

Egyéni cím: 1118 Köbölkút u. 8., Egyéni telefon: 372-2896, Egyéni fax:

VALKI LÁSZLÓ, az állam-és jogtudomány doktora

MTA-ELTE NATO Információs és Kutató Központ

Postai cím: 1364 Budapest, Pf. 109.

Telefon: 266-8055

Telefax: 266-3103

E-mail: valk@ludens.elte.hu

Egyéni cím: 1025 Szikla u. 17., Egyéni telefon: 266-8055, Egyéni fax:

VÉRTES ATTILA, az MTA rendes tagja

MTA-ELTE Nukleáris Szerkezetvizsgáló Kutatócsoport

Postai cím: 1518 Budapest 112, Pf. 32.

Telefon: 209-0593

Telefax: 209-0602

E-mail: vertesa@ludens.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 209-0593, Egyéni fax:

VIDA GÁBOR, az MTA rendes tagja

MTA-ELTE Evolúciógenetikai Kutatócsoport

Postai cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/a.

Telefon: 267-0820/2409

Telefax: 266-2694

E-mail: pinteri@ludens.elte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 267-0820/2409, Egyéni fax:

VÍZKELETY ANDRÁS, az MTA levelező tagja

MTA-ELTE Régi Magyarországi Könyvészeti Emlékek Kutatócsoport

Postai cím: 1118 Budapest, Ménesi u. 11-13.

Telefon: 209-0626

Telefax:

E-mail:

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 209-0626, Egyéni fax:

ZÁRAY GYULA, a kémiai tudomány doktora
MTA-ELTE Környezet-és Makromolekuláris Kémiai Kutatócsoport
Postai cím: 1518 Budapest, Pf. 32.

Telefon: 209-0597

Telefax: 209-0555/1916

E-mail: zaray@ludens.elte.hu

Egyéni cím: 1117 Pázmány Péter s. 1/a., Egyéni telefon: 209-0597, Egyéni fax: 372-2503

Gödöllői Agrártudományi Egyetem (GATE)

DOHY JÁNOS, az MTA rendes tagja
MTA-GATE Állatnemesítési Kutatócsoport

Postai cím: 2103 Gödöllő, Páter K. u. 1.

Telefon: 28-410-200/1634

Telefax: 28-410-804

E-mail: dohy@fau.gau.hu

Egyéni cím: 1051 Nádor u. 7., Egyéni telefon: 28-410-200/1634, Egyéni fax:

FARKAS ISTVÁN, a műszaki tudomány doktora

MTA-GATE Folyamatirányítási Kutatócsoport

Postai cím: 2103 Gödöllő, Páter K. u. 1.

Telefon: 28-522055

Telefax: 28-410-804

E-mail: ifarkas@fft.gau.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 28-522055, Egyéni fax:

OROSZ LÁSZLÓ, a biológiai tudomány doktora

MTA-GATE Molekuláris Genetikai Kutatócsoport

Postai cím: 2103 Gödöllő, Páter K. u. 1.

Telefon: 28-522-910

Telefax: 28-410-804

E-mail: orosz@abc.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 28-522-910, Egyéni fax: 28-430-416

RATHMANN JÁNOS, a filozófiai tudomány doktora

MTA-GATE Magyar Felvilágosodás Kutatócsoport

Postai cím: 2103 Gödöllő, Páter K. u. 1.

Telefon: 28-522-091

Telefax: 28-410-804

Egyéni cím: 1136 Pannónia u. 35-37. II/16., Egyéni telefon: 28-522-091, Egyéni fax:

SZENDRŐ PÉTER, a mezőgazdasági tudomány doktora

MTA-GATE Megmunkált Növényi Struktúrák Modellezése Kutatócsoport

Postai cím: 2103 Gödöllő, Páter K. u. 1.

Telefon: 28-410-799

Telefax: 28-410-799

E-mail: szendro@mgi.gau.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 28-410-799, Egyéni fax:

TUBA ZOLTÁN, a biológiai tudomány doktora
MTA-GATE Globális Klimaváltozás és Növényzet Kutatócsoport
Postai cím: 2103 Gödöllő, Páter K. u. 1.
Telefon: 28-522-075
Telefax: 28-410-804
E-mail: tuba@fau.gau.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 28-522-075, Egyéni fax:

Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem (HIETE)

SARKADI BALÁZS, a biológiai tudomány doktora
MTA-HIETE Membránbiológia és Immunkórtani Kutatócsoport
Postai cím: 1113 Budapest, Daróczi u. 24..
Telefon: 372-4316
Telefax: 372-4353
E-mail: b.sarkadi@ohvi.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 372-4316, Egyéni fax:

József Attila Tudományegyetem (JATE)

ANDERLE ÁDÁM, a történelem tudomány doktora
MTA-JATE Hispanisztikai Kutatócsoport
Postai cím: 6722 Szeged, Petőfi S. sgt. 30-34.
Telefon: 62-454-148
Telefax: 62-425-843
E-mail: hispanistica@hist.u-szeged.hu
Egyéni cím: 6791 Széchenyi u. 66, Egyéni telefon: 62-454-148, Egyéni fax:

BARTÓK MIHÁLY, az MTA rendes tagja
MTA-JATE Organikus Katalízis Kutatócsoport
Postai cím: 6720 Szeged, Dóm tér 8.
Telefon: 62-425-768
Telefax: 62-425-768
E-mail: bartok@chem.u-szeged.hu
Egyéni cím: 6726 Középfasor 2., Egyéni telefon: 62-425-768, Egyéni fax:

BOR ZSOLT, az MTA rendes tagja
MTA-JATE Lézerfizikai Tanszéki Kutatócsoport
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 406
Telefon: 62-425-854
Telefax: 62-425-854
E-mail: optika@physx.u-szeged.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-425-854, Egyéni fax:

BURGER KÁLMÁN , az MTA rendes tagja
MTA-JATE Biokoordinációs Kémiai Kutatócsoport
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 440.
Telefon: 62-454-054
Telefax: 62-420-505
E-mail: burger@chem.u-szeged.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-454-054, Egyéni fax:

CSIRIK JÁNOS, a matematikai tudomány doktora
MTA-JATE Mesterséges Intelligencia Tanszéki Kutatócsoport
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 652.
Telefon: 62-454-126
Telefax: 62-425-508
E-mail: csirik@inf.u-szeged.hu
Egyéni cím: 6720 Árpád tér 2., Egyéni telefon: 62-454-126, Egyéni fax:

DÉKÁNY IMRE, a kémiai tudomány doktora
MTA-JATE Nanostrukturált Diszperz Rendszerek Kutatócsoport
Postai cím: 6720 Szeged, Aradi vértanúk tere 1.
Telefon: 62425646, 62454210
Telefax: 62-454-042
E-mail: i.dekany@chem.u-szeged.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62425646, 62454210, Egyéni fax:

FERENCZY LAJOS, az MTA rendes tagja
MTA-JATE Mikrobiológiai Kutatócsoport
Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 533.
Telefon: 62-454-005
Telefax: 62-432-488
E-mail: ferenczy@bio.u-szeged.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-454-005, Egyéni fax:

KRISTÓ GYULA, az MTA levelező tagja
MTA-JATE Magyar Medievisztikai Kutatócsoport
Postai cím: 6722 Szeged, Egyetem u. 2.
Telefon: 62-454-000/3182
Telefax: 62-454-464
E-mail: piti@sol.cc.u-szeged.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-454-000/3182, Egyéni fax: 62-454-464

NAGY JÓZSEF , a pedagógiai tudomány doktora
MTA-JATE Képességekutató Csoport
Postai cím: 6720 Szeged, Petőfi S. sgt. 30-34.
Telefon: 62-454-354
Telefax: 62-454-354
E-mail:
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-454-354, Egyéni fax:

RÓNA-TAS ANDRÁS , az MTA rendes tagja

MTA-JATE Magyar Őstörténeti Kutatócsoport

Postai cím: 1123 Budapest, Csörsz u. 1.

Telefon: 356-9641

Telefax: 344-0313

E-mail: ronata@helka.űf.hu

Egyéni cím: 1146 Ajtósi Dürer sor 19-21., Egyéni telefon: 356-9641, Egyéni fax:

SOLYMOSI FRIGYES , az MTA rendes tagja

MTA-JATE Reakciókinetikai Kutatócsoport

Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 168.

Telefon: 62-420-678

Telefax: 62-420-678

E-mail: fsoly@chem.u-szeged.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-420-678, Egyéni fax:

Janus Pannonius Tudományegyetem (JPTE)

FISCHER ERNŐ, a biológiai tudomány doktora

MTA-JPTE Adaptáció-biológiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 7601 Pécs, Ifjúság u. 6.

Telefon: 72-327-622/4116

Telefax: 72-501-517

E-mail: fischer@ttk.jp.te.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 72-327-622/4116, Egyéni fax:

NAGY GÉZA , a kémiai tudomány doktora

MTA-JPTE Kémiai szenzorika Kutatócsoport

Janus Pannonius Tudományegyetem

Postai cím: 7624 Pécs, Ifjúság u. 16.

Telefon: 72-327-622/4681

Telefax: 72-327-622/4680

E-mail: g-nagy@ttk.jp.te.hu

Egyéni cím: 7624 Radnics u. 36. , Egyéni telefon: 72-327-622/4681, Egyéni fax:

ORMOS MÁRIA, az MTA rendes tagja

MTA-JPTE Magyarország és Európa Kutatócsoport

Postai cím: 7624 Pécs, Rókus u. 2.

Telefon: 72-315-942

Telefax: 72-501-565

E-mail:

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 72-315-942, Egyéni fax:

Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem (KÉE)

HORVÁTH GÁBOR, a biológiai tudomány doktora

MTA-KÉE Növényélettani Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 1518 Budapest, Pf. 53.

Telefon: 372-6228

Telefax: 209-6388

E-mail: nove@hoya.kee.hu

Egyéni cím: 1113 Bartók B. u. 64. IV/4., Egyéni telefon: 372-6228, Egyéni fax:

SASS PÁL, a mezőgazdasági tudomány doktora

MTA-KÉE Postharvest Kutatócsoport

Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem

Postai cím: 1118 Budapest, Villányi u. 35-43.

Telefon: 466-4005, 385-0666

Telefax: 466-5049

E-mail: rekt@hoya.kee.hu

Egyéni cím: 2030 Érd, Folyondár u. 21/a., Egyéni telefon: 466-4005, 385-0666, Egyéni fax:

Kossuth Lajos Tudományegyetem (KLTE)

GYÖRY KÁLMÁN, az MTA rendes tagja

MTA-KLTE Szármelmeleti Kutatócsoport

Postai cím: 4010 Debrecen, Pf. 12.

Telefon: 52-416-857, 52-316-666/2751

Telefax: 52-416-857

E-mail: gyory@math.klte.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-416-857, 52-316-666/2751, Egyéni fax:

JOÓ FERENC, a kémiai tudomány doktora

MTA-KLTE Homogén Katalízis Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 4010 Debrecen, Pf. 7.

Telefon: 52-316-666

Telefax: 52-489-100/2591, 52-310-936

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-316-666, Egyéni fax:

LIPTÁK ANDRÁS, az MTA rendes tagja

MTA-KLTE Szénhidrátkémiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 4010 Debrecen, Pf. 55.

Telefon: 52-316-666/2256

Telefax: 52-316-666/2342

E-mail: liptaka@tigris.klte.hu

Egyéni cím: 4032 Patai István u. 6., Egyéni telefon: 52-316-666/2256, Egyéni fax:

SENTIRMAI ATTILA, a biológiai tudomány doktora
MTA-KLTE Mikrobiológiai és Növényeti Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 4010 Debrecen, Egyetem tér 1.

Telefon: 52-316-666/2730

Telefax: 52-310-936

E-mail: szentirmai@tigris.klte.hu

Egyéni cím: 1118 Haraszt u. 21., Egyéni telefon: 52-316-666/2730, Egyéni fax:

SZTARICKAI FERENC, a kémiai tudomány doktora

MTA-KLTE Antibiotikum-kémiai Kutatócsoport

Postai cím: 4010 Debrecen, Pf. 70.

Telefon: 52-316-666

Telefax: 52-489-100/2346

E-mail: antibiotics@tigris.klte.hu

Egyéni cím: 4032 Dóczy J. u. 24. I/3., Egyéni telefon: 52-316-666, Egyéni fax:

ÚJVÁRY ZOLTÁN, a néprajztudomány doktora

MTA-KLTE Néprajzi Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 4010 Debrecen, Egyetem tér 1.

Telefon: 52-316-666/2249

Telefax: 52-489-100/2249

E-mail: zujvary@kltesrv.klte.hu

Egyéni cím: 4028 Debrecen, Veszprémi u. 3., Egyéni telefon: 52-316-666/2249, Egyéni fax: 52-489-100/2249

VAJDA MIHÁLY, a filozófiai tudomány doktora

MTA-KLTE Vulgus Kutatócsoport

Postai cím: 4010 Debrecen, Pf. 34.

Telefon: 52-315-700/145, 52-512-900/2573

Telefax: 52-346-017

E-mail: vulgus@nexus.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 52-315-700/145, 52-512-900/2573, Egyéni fax:

Miskolci Egyetem (ME)

GÁSPÁRDY LÁSZLÓ, az állam-és jogtudomány doktora

MTA-ME Magánjogi Harmonizációs Kutatócsoport

Postai cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros

Telefon: 46-362-632

Telefax: 46-362-632

Egyéni cím: 1061 Andrassy u. 46. II/12., Egyéni telefon: 46-362-632, Egyéni fax:

KABDEBŐ LÓRÁNT, az irodalom tudomány doktora

MTA-ME Textológiai Kutatócsoport

Postai cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros

Telefon: 46-565-111/2166

Telefax: 46-362-963

E-mail: bolszabo@gold.uni-miskolc.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 46-565-111/2166, Egyéni fax: 46-362-963

KOVÁCS FERENC, az MTA rendes tagja
MTA-ME Geotechnikai Tanszéki Kutatócsoport
Postai cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros
Telefon: 46-565-068
Telefax: 46-362-972
E-mail: bgtkf@gold.uni-miskolc.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 46-565-068, Egyéni fax:

PÁCZELT ISTVÁN, az MTA rendes tagja
MTA-ME Numerikus Mechanikai Kutatócsoport
Postai cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros
Telefon: 46-565-162
Telefax: 46-362-615
E-mail: mechpacz@gold.uni-miskolc.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 46-565-162, Egyéni fax:

PRUGBERGER TAMÁS, az állam-és jogtudomány doktora
MTA-ME Rudolf von Jehring Kutatócsoport
Miskolci Egyetem
Postai cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros
Telefon: 46-565-111/1255
Telefax: 46-362-632
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 46-565-111/1255, Egyéni fax:

ROÓSZ ANDRÁS, a műszaki tudomány doktora
MTA-ME Anyagtudományi Kutatócsoport
Postai cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros
Telefon: 46-365-924
Telefax: 46-365-924
E-mail: femroosz@gold.uni-miskolc.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 46-365-924, Egyéni fax: *

TISZA MIKLÓS, a műszaki tudomány doktora
MTA-ME Mechanikai Technológiai Kutatócsoport
Postai cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros
Telefon: 46-363-929
Telefax: 46-363-929
E-mail: tiszaz@gold.uni-miskolc.hu
Egyéni cím: , Egyéni telefon: 46-363-929, Egyéni fax:

TÓTH TIBOR, a műszaki tudomány doktora
MTA-ME Termelésinformatikai Kutatócsoport
Postai cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros
Telefon: 46-565-132
Telefax: 46-303-463
E-mail: toth@iit.uni-miskolc.hu
Egyéni cím: 46-565-111/1419, Egyéni telefon: 46-565-132, Egyéni fax:

Magyar Országos Levéltár

BORSA IVÁN, a történettudomány doktora
MTA-MOL Zsigmondkori Oklevéltár Kutatócsoport

Postai cím: 1014 Budapest, Üri u. 54-56.

Telefon: 375-9449

Telefax: 356-0939

E-mail:

Egyéni cím: 1111 Vak Bottyán u. 3., Egyéni telefon: 375-9449, Egyéni fax:

Magyar Természettudományi Múzeum

PAPP LÁSZLÓ, az MTA rendes tagja

MTA-MTM Állatökológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1431 Budapest, Pf. 137.

Telefon: 267-7100

Telefax: 317-1669

E-mail: lpapp@zoo.zoo.nhmus.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 267-7100, Egyéni fax:

KSH-NKI

VALKOVICS EMIL, a szociológiai tudomány doktora

MTA-NKI Demográfiai Módszertani Kutatócsoport

Postai cím: 1525 Budapest, Pf. 51.

Telefon: 251-0288

Telefax: 383-3111

E-mail:

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 251-0288, Egyéni fax:

Országos Széchényi Könyvtár

LITVÁN GYÖRGY, a történelem tudomány doktora

MTA-OSZK Az 1956-os Magyar Forradalom T.D.A.K.

Postai cím: 1410 Budapest, Pf. 218.

Telefon: 322-3222

Telefax: 322-3084

E-mail: rev13199@helka.iif.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 322-3222, Egyéni fax:

Pannon Agrártudományi Egyetem (PATE)

HORN PÉTER, az MTA rendes tagja

MTA-PATE Állattenyésztési és Állathigiéniái Kutatócsoport

Postai cím: 7400 Kaposvár, Guba S. u. 40.

Telefon: 82-314-155

Telefax: 82-320-175

E-mail: phorn@atk.kaposvar.pate.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 82-314-155, Egyéni fax:

HORVÁTH JÓZSEF, az MTA levelező tagja
MTA-PATE Növényvirológiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 8361 Keszthely, Pf. 71.

Telefon: 83-312-330

Telefax: 83-315-105

E-mail: h11895hor@ella.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 83-312-330, Egyéni fax:

NEMÉNYI MIKLÓS, a mezőgazdasági tudomány doktora
MTA-PATE Mezőgazdasági Termékek Feldolgozása Kutatócsoport

Postai cím: 9200 Mosonmagyaróvár, Pf. 90.

Telefon: 96-215-911/209

Telefax: 96-215-931

E-mail: aenginst@movar.pate.hu

Egyéni cím: 9200 Boldogasszony u. 13., Egyéni telefon: 96-215-911/209, Egyéni fax:

Pécsi Orvostudományi Egyetem (POTE)

LÉNÁRD LÁSZLÓ, az orvostudomány doktora
MTA-POTE Idegéletani Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 7643 Pécs, Szigeti u. 12.

Telefon: 72-324-122/1278

Telefax: 72-315-714

E-mail: lenard@physiol.pote.hu

Egyéni cím: 7625 Magaslati u. 52., Egyéni telefon: 72-324-122/1278, Egyéni fax:

MÉHES KÁROLY, az MTA rendes tagja
MTA-POTE Klinikai Genetikai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 7623 Pécs, József A. u. 7.

Telefon: 72-310-144, 72-232-110

Telefax: 72-314-937, 72-232-110

E-mail: koszto@apacs.pote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 72-310-144, 72-232-110, Egyéni fax:

SÉTÁLÓ GYÖRGY, az orvostudomány doktora
MTA-POTE Neurohumorális Szabályozások Kutatócsoport

Postai cím: 7624 Pécs, Szigeti u. 12.

Telefon: 72-324-122/1232

Telefax: 72-326-244

E-mail: gsetalo@apacs.pote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 72-324-122/1232, Egyéni fax:

SOMOGYI BÉLA, a biológiai tudomány doktora
MTA-POTE Fluoreszcencia Spektroszkópia Laboratórium

Postai cím: 7643 Pécs, Pf. 99.

Telefon: 72-314-017

Telefax: 72-314-017

E-mail: sombel@apacs.pote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 72-314-017, Egyéni fax:

SZOLCSÁNYI JÁNOS, az MTA levelező tagja

MTA-POTE Neurofarmakológiai Kutatócsoport

Postai cím: 7643 Pécs, Pf. 99.

Telefon: 72-324-122/1121

Telefax: 72-211-761

E-mail:

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 72-324-122/1121, Egyéni fax:

Semmelweis Orvostudományi Egyetem (SOTE)

ÁDÁM VERONIKA, az orvostudomány doktora

MTA-SOTE Neurobiokémiai Kutatócsoport

Postai cím: 1088 Budapest, Puskin u. 9.

Telefon: 266-2773

Telefax: 267-0031

E-mail: AV@puskin.sote.hu

Egyéni cím: 1088 Puskin u. 9. , Egyéni telefon: 266-2773, Egyéni fax:

DE CHATEL RUDOLF, az orvostudomány doktora

MTA-SOTE Molekuláris Genetikai Kutatócsoport

Postai cím: 1082 Budapest, Üllői u. 78/a.

Telefon: 210-0319, 210-0300-3165

Telefax: 210-0319

E-mail: bori@eksz.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 210-0319, 210-0300-3165, Egyéni fax:

FALUS ANDRÁS, a biológiai tudomány doktora

MTA-SOTE Molekuláris Immunológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1445 Budapest, Pf. 370.

Telefon: 210-2929

Telefax: 303-6968

E-mail: faland@net.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 210-2929, Egyéni fax:

GERENDAI IDA, az orvostudomány doktora

MTA-SOTE Neuroendokrin Kutatócsoport

Postai cím: 1450 Budapest, Pf. 95.

Telefon: 215-5847

Telefax: 215-3064 vagy 215-5847

E-mail: gerendai@ana2.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 215-5847, Egyéni fax:

HÁMORI JÓZSEF, az MTA rendes tagja

MTA-SOTE Neurobiológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1094 Budapest, Tűzoltó u. 58.

Telefon: 217-6937

Telefax: 217-6937

E-mail: hamori@ana.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 217-6937, Egyéni fax:

KNOLL BERTA, az orvostudomány doktora
MTA-SOTE Neuropszichofarmakológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1445 Budapest, Pf. 370.

Telefon: 210-4405

Telefax: 210-4405

Egyéni cím: 1137 Jászai Mari tér 4/b., Egyéni telefon: 210-4405, Egyéni fax:

MAGYAR KÁLMÁN, az MTA rendes tagja

MTA-SOTE Neurológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.

Telefon: 210-4411

Telefax: 210-4411

E-mail: magykal@net.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 210-4411, Egyéni fax:

MANDL JÓZSEF, az orvostudomány doktora

MTA-SOTE Endoplazmatikus Retikulum Kutatócsoport

Postai cím: 1444 Budapest, Pf. 260.

Telefon: 266-2615

Telefax: 266-2615

E-mail: mandl@puskin.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 266-2615, Egyéni fax:

PALKOVITS MIKLÓS, az MTA rendes tagja

MTA-SOTE Neuromorfológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1450 Budapest, Pf. 95.

Telefon: 218-1612

Telefax: 218-1612

E-mail: palkovits@ana.sote.hu

Egyéni cím: MD 20892 Bethesda, USA Bldg 36, Rm. 3D06, Egyéni telefon: 218-1612, Egyéni fax:

301-435-5465

ROMICS LÁSZLÓ, az MTA levelező tagja

MTA-SOTE Anyagcsere, Genetikai és Immunológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1125 Budapest, Kútvölgyi u. 4.

Telefon: 355-1122

Telefax: 212-9351

E-mail: fustge@ku.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 355-1122, Egyéni fax:

RONTÓ GYÖRGYI, a biológiai tudomány doktora

MTA-SOTE Biofizikai Kutatócsoport

Postai cím: 1444 Budapest, Pf. 263.

Telefon: 267-6261

Telefax: 266-6656

E-mail: ronto@puskin.sote.hu

Egyéni cím: 1147 Öv u. 150., Egyéni telefon: 267-6261, Egyéni fax: 266-6656

SÓTONYI PÉTER, az orvostudomány doktora

MTA-SOTE Gén és Környezete Kutatócsoport

Postai cím: 1450 Budapest, Pf. 9/41

Telefon: 218-0437

Telefax: 216-2676

E-mail: sotpet@igaz.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 218-0437, Egyéni fax:

SPAT ANDRÁS, az MTA rendes tagja

MTA-SOTE Celluláris és Molekuláris Élettani Kutatócsoport

Postai cím: 1444 Budapest, Pf. 259.

Telefon: 266-9180

Telefax: 266-6504

E-mail: spat@puskin.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 266-9180, Egyéni fax:

SZENDE BÉLA, az orvostudomány doktora

MTA-SOTE Molekuláris Pathológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1085 Budapest, Üllői u. 26.

Telefon: 266-0451

Telefax: 317-1074

E-mail: bszende@korbi1.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 266-0451, Egyéni fax:

TEPLÁN ISTVÁN, az MTA rendes tagja

MTA-SOTE Peptid-Biókémiai Kutatócsoport

Postai cím: 1444 Budapest, Pf. 260.

Telefon: 266-2755

Telefax: 266-7480

E-mail: kerl@puskin.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 266-2755, Egyéni fax:

TULASSAY TIVADAR, az orvostudomány doktora

MTA-SOTE Gyermekgyógyászati és Nephrológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1476 Budapest, Pf. 181.

Telefon: 334-3185/2702

Telefax: 303-6077

E-mail: tulas@gyerl.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 334-3185/2702, Egyéni fax: 303-6077

TULASSAY ZSOLT, az orvostudomány doktora

MTA-SOTE Gastroenterológiai és Endocrinológiai Kutatócsoport

Postai cím: 1444 Budapest, Pf. 277.

Telefon: 266-0901

Telefax: 266-0816

E-mail: tulasay@bel2.sote.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 266-0901, Egyéni fax:

Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem (SZAOTE)

BERNÁTH GÁBOR, a kémiai tudomány doktora

MTA-SZAOTE Heterociklusos Kémiai Kutatócsoport

Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 121.

Telefon: 62-455-561

Telefax: 62-420-604

E-mail: bernath@pharma.szote.u-szeged.hu

Egyéni cím: 6722 Mérey u. 8., Egyéni telefon: 62-455-561, Egyéni fax: 62-314-458

DOBOZY ATTILA, az MTA levelező tagja

MTA-SZAOTE Dermatológiai Kutatócsoport

Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 480.

Telefon: 62-455-277

Telefax: 62-455-954

E-mail: da@derma.szote.u-szeged.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-455-277, Egyéni fax:

PAPP GYULA, az MTA rendes tagja

MTA-SZAOTE Keringésfarmakológiai Kutatócsoport

Postai cím: 6701 Szeged, Pf. 115.

Telefon: 62-455-681, 455-678

Telefax: 62-454-565

E-mail: papp@phcol.szote.u-szeged.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-455-681, 455-678, Egyéni fax:

TELEGDY GYULA, az MTA rendes tagja

MTA-SZAOTE Neurohumorális Kutatócsoport

Postai cím: 6720 Szeged, Semmelweis u. 1.

Telefon: 62-420-651

Telefax: 62-420-651

E-mail: telegdy@patph.szote.u-szeged.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 62-420-651, Egyéni fax:

Veszprémi Egyetem (VE)

MÉSZÁROS ERNŐ, az MTA rendes tagja

MTA-VE Levegőkémiai Kutatócsoport

Postai cím: 8201 Veszprém, Pf. 158.

Telefon: 88-422-022/4649, 88-423-203

Telefax: 88-423-203

E-mail: meszaros@anal.venus.vein.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 88-422-022/4649, 88-423-203, Egyéni fax:

MINK JÁNOS, a kémiai tudomány doktora
MTA-VE Analitikai Kémiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 8201 Veszprém, Pf. 158.

Telefon: 88-421-869

Telefax: 88-421-869

E-mail: mink@anal.venus.vein.hu

Egyéni cím: 1121 Fülemüle u. 12-18., Egyéni telefon: 88-421-869, Egyéni fax: 275-4741

UNGVÁRY FERENC, a kémiai tudomány doktora

MTA-VE Petrolkémiai Tanszéki Kutatócsoport

Postai cím: 8201 Veszprém, Pf. 158.

Telefon: 88-422-022/4156

Telefax: 88-427-492

E-mail: ungvary@almos.vein.hu

Egyéni cím: , Egyéni telefon: 88-422-022/4156, Egyéni fax:

MTA Könyvtár

BRAUN TIBOR, a kémiai tudomány doktora

MTA Tudományelemzési Kutatócsoport

Postai cím: 1051 Budapest, Arany J. u. 1.

Telefon: 311-5433

Telefax: 311-5433

E-mail: h1533bra@ella.hu

Egyéni cím: 1144 Gvadányi u. 109., Egyéni telefon: 311-5433, Egyéni fax:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

INTÉZETEK	Kutatási terület	Alkalmazott 1998-ban		1998. évi összes publikáció száma	Speciális vagy nagyberendezés
		Átlaglétszám	Kutató		
Állatorvostudományi Kutatóintézet	virológiai, mycoplazma és bakteorológiai, halkórtani kutatások.	49	23	42	
Balaton Limnológiai Kutatóintézet	A Balaton eutrofizálódásának, vizeinek hidroozológiai kutatása neurobiológiai kutatások, biológiai monitorozás.	77	27	54	
Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet	neurofarmakológiai, neuroendokrinológiai, funkcionális neuroanatómiai, gasztroenterológiai és sejtbiológiai kutatások.	135	49	52	
Mezőgazdasági Kutatóintézet	genetikai, növényi sejtbiológiai és élettani kutatások; búza és kukorica nemesítési és termesztési kutatások.	208	51	52	fitotron, kísérleti parcellák
Növényvédelmi Kutatóintézet	álattani, kóréletteni, növénykórtani, rezisztencia-biológiai és biokémiai, gyommbiológiai és toxikológiai kutatások.	104	56	82	
Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet	terresztris növénytársulások organizációja és dinamikája, áramló és állóvizek hidrobiológiája, természetvédelmi rehabilitáció, biodiverzitás kutatása; botanikus kert fenntartása.	111	35	97	botanikus kert

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

INTÉZETEK	Kutatási terület	Alkalmazott 1998-ban		1998. évi összes publikáció száma	Speciális vagy nagyberendezés
		Atlagi létszám	Kutató		
Szegei Biológiai Központ (SzBK) Biofizikai Intézet, Biokémiai Intézet, Enzimológiai Intézet, Genetikai Intézet, Növénybiológiai Intézet	membrán bioenergetika, membránfehérje, mikrobális gázanyagcsere, molekuláris neurobiológiai, növényi stressz-fiziológiai és transzport kutatások; molekuláris-, neuro- és stresszbiológiai kutatások; enzimek és fehérjék biológiai folyamatokban játszott szerepének molekuláris szintű vizsgálata; kromatinszerkezet genetikai szabályozása, sejtkommunikáció, szignál transzdukció, sejtciklus genetikai kölcsönhatásai, molekuláris genetikai változások; növényi RNS-ek strukturális és funkcionális vizsgálata; sejtosztódás és differenciálódás, stresszrezisztencia molekuláris alapjai; fotoszintetikus apparátus felépítése, növényi gének fényregulációja.	386	172	180	
Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet	talaj anyag- és energiaforgalma; talajkészleteink mennyiségi és minőségi állapota; korszerű növénytáplálás, mikroorganizmusok szerepe; talajszennyez(ő)és megelőzése.	104	34	99	
Élettudomány összesen:		1174	447	658	

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

INTÉZETEK	Kutatási terület	Alkalmazott 1998-ban		1998. évi összes publikáció száma	Speciális vagy nagyberendezés
		Átlagszám	Kutató		
Atommagkutató Intézet	Általános fizikai, kvantummechanikai kutatások; magfizika és részecskefizika, atomfizika; anyagtudományi kutatások és anyagvizsgálat; környezeti, földtudományi és régészeti kutatások elemáanalitikai módszerekkel; nukleáris módszerek	198	90	181	ciklotron, Van de Graf gyorsító
Csillagászati Kutatóintézet	Alapuló orvosi és biológiai célú kutatások, mérési módszerek és műszerek fejlesztése, változócsillagok, napfizika, galaxisstruktúra és -kozmozgás, a felsőlégkör szerkezete, Naprendszer kis égitestjei, archeoasztrolómia	75	32	85	
Földtudományi Kutatóközpont Földrajztudományi Kutatóintézet, Geofizikai és Geodéziai Kutatóintézet, Geokémiai Kutatólaboratórium	Jelenkori és paleogeomorfológiai folyamatok, regionális és lokális jelenségek átfogó vizsgálata, domborzatminősítés és környezettelepítés, antropogén hatások értelmezése és értékelése, természeti környezet (táj) átalakulásának vizsgálata; fizikai és matematikai geodézia, geodéziai mérés-technika, aerónómia, ürdőjárás-kutatások, geomágnesség és elektromágneses indukció, szeizmológia; ásvány- és kőzetgenetika, ásványi nyersanyagképződés, izotópgeokémia, környezetgeokémia.	142	70	96	

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

INTÉZETEK	Kutatói terület	Alkalmazott 1998-ban		1998. évi összes publikáció száma	Speciális vagy nagyberendezés
		Átlaglétszám	Kutató		
Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet	vékonyréteg, felületfizika és -szerkezet, ioninplantáció és ionsugaras analitika, optikai vizsgálatok, ellipszometria, félvezető lézerek és más epitaxiás eljárások, szenzorika, orvosi komputeres alkalmazások (biopotenciál, automatikus sejtvizsgálat), zajszűrés hanghordozókon, pórusos szilícium, szén nanocsövek vizsgálata, kerámiakutatás, fémkutatás, komputerfizikai modellezés.	173	80	161	tiszta technológiai és maszklaboratórium (EU), elektronmikroszkóp, Auger spektrométer, pásztázó alagútmikroszkóp, 100 eV Ar ionágyú
KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézet	ultrarelativisztikus nehézion- és részecskefizika, űrfizika, termonukleáris plazmafizika és lézerfizika, elméleti fizika (magfizika, részecskefizika, relativitáselmélet), anyagtudományi kutatások, neurobiológia és nukleáris biofizika	199	123	184	Van de Graf gyorsító, űrkutatói tiszta laboratórium
Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézet	elméleti és kísérleti szilárdtestfizika, kondenzált anyagok fizikája, fémfizika, vékonyrétegek és felületek fizikája, elméleti és kísérleti optika, optikai kristályok fizikája, kvantumoptika, lézerfizika, új anyagok előállítás, minősítése és vizsgálata, új optikai kristályok és vékonyréteg eszközök előállítása és alkalmazása, lézerek fejlesztése és alkalmazása.	132	84	124	

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

INTÉZETEK	Kutatási terület	Alkalmazott 1998-ban		1998. évi összes publikáció száma	Speciális vagy nagyberendezés
		Atlaglétszám	Kutató		
KFKI Atomenergiakutató Intézet	reaktorfizika, reaktordiagnosztika, termohidraulika, sugárvédelem, real-time információs és tanácsadói rendszerek, reaktorszimuláció, atomerőművek biztonságának determinisztikus és valószínűségi elemzése, súlyos reaktorbalesetek elemzése, sugárkárosodás, törésmechanika, szivárgásdetektálás, veszélyes ipari berendezések determinisztikus és valószínűségi elemzése, környezetvédelem, környezeti ellenőrző rendszerek, kockázatelemzés, analitikai kémia, fizikai kémia, akusztikus emissziós módszerek, reaktorelektronika, űrelektronika, repülésdiagnosztika, kutató- és zéroreaktorok üzemeltetése.	201	88	51	kutatóreaktor, zéroreaktor
Kémiai Kutatóközpont Anyag- és Környezatkémiai Laboratórium, Izotóp- és Felületkémiai Intézet, Kémiai Intézet	szerves és bioorganikus kémiai kutatások, felületkémiai és heterogén katalízis, kémiai folyamatok kinetikájának és mechanizmusának kutatása, elektrokémia és korrózió, polimerkémiai és - fizikai kutatások, környezeti és kémiai kutatások, anyag- és molekulaszervezeti, nukleáris kémiai kutatások.	445	210	266	

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

I N T É Z E T E K	Kutatói terület	Alkalmazott 1998-ban		1998. évi összes publikáció száma	Speciális vagy nagyberendezés
		Átlagszám	Kutató		
Matematikai Kutatóintézet	algebrai, algebrai logikai kutatások; approximációelmélet, differenciál- egyenletekkel kapcsolatos kutatások; funkcionál analízis, diszkrét matematikai kutatások; számelméleti, halmazelméleti, információelméleti kutatások; geometriai, topológiai kutatások; matematikai statisztika, statisztikus fizikai és valószínűség-számítási kutatások	78	57	124	
Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet	informatika és számítástudomány, információ és kommunikáció technológia, alkalmazott matematikai kutatások, automatizált irányítási rendszerek, mesterséges intelligencia kutatások, analógiai és neuroszámítások, integrált tervező és irányító rendszerek	326	164	304	
Matematika és természettudomány összesen:		1969	998	1576	

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

INTÉZETEK	Kutatási terület	Alkalmazott 1998-ban		1998. évi összes publikáció
		Átlagszám	Kutató	
Filozófiai Intézet	a jelenkor problémáira adott filozófiai reflexiók adása, az információk társadalom filozófiai problémái, az egyetem filozófiai, történeti elemzése, tudomány-, nyelv-, társadalom-, vallás-filozófiai és filozófiatörténeti kutatások	36	27	111
Irodalomtudományi Intézet	klasszikus szerzők műveinek kritikai kiadása, a magyar irodalomtörténet bibliográfiájának kiadása, egyes irodalmi korszakok, irányzatok, intézmények, a magyar irodalomtudomány és kritikátörténet, irodalomelmélet kutatása	63	40	272
Jogtudományi Intézet	az Európai Unió joga és a magyar jogrendszer, gazdaság és magánjog, környezetvédelem, rule of law (jogállamiság), az alapjogok és az emberi jogok európai védelmi rendszere, a jog-rendszer elméletének általános kérdései	46	39	86
Közgazdaságtudományi Kutatóközpont	a magyar gazdaság működőképességének és teljesítőképességének vizsgálata, a piaczgazdasági viszonyok elemzése, a privatizáció elmélete és gyakorlata, a pénzügyi rendszer átalakulása, intézményi és strukturális változások, makro-ökonómiai és mikro-ökonómiai teljesítmény és hatékonyság fokozás, vállalati, ágazati és nemzetgazdasági kutatások, közjavak és intézmények gazdaságtana, humán erőforrások gazdaságtana, matematikai közgazdaságtan, elméleti történeti kutatások, nemzetközi közgazdaságtudományi kutatási eredmények vizsgálata	61	43	85
Művészettörténeti Kutatóintézet	a magyarországi művészettörténet összefoglaló tárgyalása, a művészettörténet korszakai, a kulturális örökség speciális kérdései, forráskiadás, a művészettörténeti irodalom gyűjtése, az MTA Művészeti Gyűjteményének gondozása	34	23	97
Néprajzi Kutatóintézet	a <i>Magyar Néprajz</i> című kézikönyv munkálatai, folklórszövegek (mesék, mondák, egyéb elbeszélő műfajok), a hirtvilág és a szokások forrásainak feltárása, adatbázisszerű rendszerezése, elemzése, az anyagi kultúra és szellemi öröksége történeti forrásainak feltárása, adatbázisokban való rendezése, elemzése, társadalomtörténeti és etnológiai kutatások	39	29	98

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

INTÉZETEK	Kutatói terület	Alkalmazott Átlaglétszám	1998-ban Kutató	1998. évi összes publikáció
Politikai Tudományok Intézete	a magyar politikai rendszer működésének kutatása, politikaelmélet, politikai szociológia, pártszociológia, politikai kultúra, politika-társadalom-gazdaság kapcsolatai, integráció, regionalizmus, biztonságpolitikai és védelmi kutatások	65	37	105
Pszichológiai Intézet	a megismerési folyamatok elemi formáinak vizsgálata, a szocializáció kutatása, döntési, információszerzési és ítéletalkotási folyamatok, a személyes és szociális identitás szerveződésének társadalomlélektana	86	35	96
Régészeti Intézet	Magyarország Régészeti Topográfiája, a Kárpát-medence őskora, a Római Birodalom és peremterületei, avarok, magyarok és szomszédai, a magyar középkor régészete, természettudományi kutatások	58	26	60
Regionális Kutatások Központja	a területi fejlődés és politika az Európai Unió tagállamaiban, a kelet- és közép-európai regionális átalakulás, a területi közigazgatás és a regionális politika intézményrendszere, vidékfejlesztési stratégia (kiemelten az Alföld-kutatás), magyarországi városhálózat, térségi fejlesztési stratégiák és koncepciók	101	53	273
Szociológiai Kutatóintézet	társadalmi és szociálpolitikai kutatások, a társadalmi struktúra vizsgálata, kultúrakutatás, politikai intézményrendszer, politikai kultúra, a civil társadalom szerveződése, gazdaság-, szervezet- és munkaszociológiai vizsgálatok, a társadalom tszervezetének, településrendszerének vizsgálata, a társadalmi tudástermelés és -elosztás rendszerei, az információs társadalom kialakulásának elemzése, környezetszociológia, ökolitika és egészségpolitika, társadalmi mozgalmak kutatása	63	45	121
Történettudományi Intézet	a magyar történelem alapforrásainak, a magyar és egyetemes történeti kézikönyveknek, monográfiáknak kiadása, a középkori magyar állam kutatása, gazdasági és társadalmi fejlődés a három részre szakadt Magyarországon a XVI-XVII. században, Magyarország a Habsburg-birodalomban, kisebbségek Magyarországon és magyar kisebbségek a szomszédos országokban, a Kádár-korszak társadalomtörténete (1956-1989)	97	58	237

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KUTATÓINTÉZETEI

INTÉZETEK	Kutatási terület	Alkalmazott		1998-ban Kutató	1998. évi összes publikáció
		Átlaglétszám			
Világ gazdasági Kutatóintézet	a világgazdaságban végbemenő folyamatok, a globalizálódás és a regionalizálódás kutatása, a magyar gazdaság külső mozgásterét meghatározó tényezők, a világgazdasági tendenciák és az átalakuló országok vizsgálata, Európa gazdasági fejlődése, az EU keleti kibővítése, gazdasági átalakulás Kelet- és Közép-Európában, Magyarország nemzetközi versenyképességét meghatározó tényezők és feltételek	56	28		132
Zenatudományi Kutatóintézet	zenetörténet, zenearchiválás és -digitalizálás, zeneszerzés-történeti vizsgálatok, a magyar zeneműkiadás repertóriumának összeállítása, Bartók Béla hagyatékának feldolgozása, népzene és néptánc kutatás	57	33		113
Társadalomtudomány összesen:		957	588		2030
Akadémiai kutatóintézetek összesen:		4100	2033		4264

JOHN FORD. 1999.